STRIPSCHRIFT

TIJDSCHRIFT VOOR STRIPLEZERS

FL 2,25/35F

SEXY PRIKKEBEEN

STRIPPENDE DOLLE MINA

VAKBOND VOOR STRIPTEKENAARS

RUDY KOUSBROEK OVER BB

POGO

in dit nummer als compleet verhaal

panda en de meester-riolist

VERSCHIJNT MAANDELIJKS
MAART 1970

DE BESTE STRIPS
ALTIJD
IN VOORRAAD BIJ
BOEKHANDEL
ILA
EN
STATIONSBOEKHANDEL
bruna
DUS IN MEER DAN
100 FILIALEN VAN
BRUNA N.V. IN NEDERLAND

In de rubriek „Stripspecialisten" kunnen boekhandels hun assortiment stripuitgaven onder de aandacht van de lezers brengen.
Hiervoor kan men één of meer „vakjes" gebruiken tegen een prijs van *f* 30,— per vakje van 6 x 6 cm.

STRIP SPECIALISTEN

Behalve de Nederlandse vertalingen (Real Free Press) van WITZEND No. 1 (*f* 3,25) & No. 2 (zojuist verschenen *f* 4,50) zijn er bij **VAN GENNEP, NES 128, AMSTERDAM** ook nog exemplaren van de Amerikaanse WITZEND No. 2, 3, 4, 5, 6 à *f* 6,25.

stripschrift

NAAR EEN NETHERLANDS CARTOONISTS SOCIETY?

Het is eigenlijk verbazend dat er nog nooit iets over **strips en het recht** gepubliceerd is, terwijl met name de stripfiguur (de „**cartoon character**") in de praktijk nog een zeer onduidelijke en onvoldoende wettelijke bescherming blijkt te genieten.
Dit is erg jammer, vooral daar juist bij het gebruik van deze characters (meer dan bij de strip zelf) grote belangen gemoeid zijn. Men denke aan al de commerciële toepassingen van bekende figuren: er wordt b.v. voor $ 20 miljoen per jaar aan Peanuts, treinen, poppen, kaarten en affiches verkocht. Er werden 5 miljoen Batmobiles verkocht en reeds in 1915 werd Buster Brown bij tientallen reclame-campagnes ingeschakeld.

Wie is auteursrechtdrager?

Meestal draagt de striptekenaar (en evt. de tekstschrijver) het exploitatierecht over aan een **syndicate** — een soort gespecialiseerde strip-uitgever. In Europa wordt de rol van syndicate ook wel vervuld door de uitgever van een stripblad (Dargoud b.v.) of van een dagblad (Daily Mirror). Soms is de stripmaker in dienst bij een studio (studio Hergé) of bij een blad; in dat geval is de werkgever automatisch auteursrechtdrager. Een klein aantal stripmakers, die reeds zo bekend zijn dat zij tegenover het syndicate in een sterke onderhandelingspositie verkeren, houden het exploitatierecht in eigen handen en verlenen slechts **toestemming** tot publikatie aan de verschillende uitgevers.
De tekenaar is vaak huiverig om zijn auteursrecht af te staan aan zo'n syndicate, maar heeft uit een zakelijk oogpunt weinig keus: alleen het syndicate beschikt over een machtig administratief apparaat dat voor verspreiding van de strip in tientallen landen kan zorgen. **Blondie** b.v. verschijnt in 1600 dagbladen.
Dit is toch wel gedeeltelijk te danken aan het gigantische distributie-apparaat van King features Syndicate, dat in bijna alle landen ter wereld kantoren heeft.
Een tekenaar zal niet vaak over voldoende commercieel en juridisch inzicht beschikken om zelf de exploitatie en de rechtshandhaving van zijn werk te beheren. De alleenstaande stripmaker is ook financieel niet voldoende draagkrachtig om langdurige processen tegen grote syndicates, t.v.- of filmmaatschappijen te voeren. Meer dan eens heeft een tekenaar om die reden een actie moeten staken die hij waarschijnlijk uiteindelijk gewonnen zou hebben. De artiest heeft bovendien van nature een hekel aan juridische zaken en een gevoel van minachting voor de imitator, zodat hij niet snel naar de rechter zal stappen! De Amerikaanse cartoonist Slackman verklaarde dan ook: „I don't sue a plagiarist, I pity him".
De behandeling van dit soort zaken kan dan ook beter aan een syndicate overgelaten worden, temeer daar de machts-

Lees verder

Tijdschrift voor striplezers
Nummer 15

Uitgegeven door
N.V. Drukkerij Levisson voor

het stripschap

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Adres van redactie en administratie:
De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk, telefoon (070) 90 87 80

Redactieraad voor dit nummer:
P. Hans Frankfurther
R. van de Kamer
R. Richard

Eindredactie:
Nettie Hagens

Verantwoordelijk redacteur:
Frits de Winter

Vormgeving:
Nico Buis

Verschijnt twaalf maal per jaar

Te verkrijgen
d.m.v. lidmaatschap Stripschap à *f* 18,—
via abonnement à *f* 15,—
in de losse verkoop à *f* 2,25

SUMMARY

Little Panda and his cunning friend George Goodfellow are the principal characters in this month's complete story, which was written by Jan Gerhard Toonder, Marten Toonder's brother.
The leading article in this March-issue of 'Stripschrift' is dedicated to the plagiarizing of certain characters created by drawers of comic strips, and pleads for the foundation of a Dutch cartoonist society, which will make the position of drawers, when dealing with syndicates for example, stronger.
Also in this issue the announcement of several new editions in the comic-strip-field and some more POGO-adventures.

positie van de grote syndicates enigszins afschrikkend werkt t.o.v. potentiële overtreders, die wel twee keer zullen nadenken alvorens b.v. een strip van King Features zonder toestemming over te nemen.

De auteursrechtoverdracht

Alhoewel we net zagen dat de houding van makers die ten koste van alles het auteursrecht op hun schepping zelf willen behouden niet reëel is, blijft het natuurlijk wél zo dat de maker grote voorzichtigheid moet betrachten alvorens hij het contract ondertekent waarbij het exploitatierecht op zijn strips aan een syndicate wordt afgestaan. Gérald Gauthier, een van de directeuren van Opera Mundi (het grootste syndicate in Europa, vertegenwoordiger van King F. S.), vertelde dat „il y a 2 sortes d'auteurs de bandes dessinées: ceux qui signent tout, et ceux qui se méfient de tout".
Vroeger (en soms nog) werd grof misbruik gemaakt van de afkoopsom. Hierbij werd de maker tot totale rechtsafstand overgehaald in ruil voor een vast bedrag, met dien verstande dat hij na het ontvangen van dit bedrag op geen enkele wijze meer in de opbrengst van zijn werk meedeelde (in tegenstelling tot het systeem van royalties). Aldus verkocht de geestelijke vader van **Spirou** (**Robbedoes**) alle rechten op deze character aan een Belgische uitgever die een jeugdblad op de markt wilde brengen. 32 jaar later wordt Robbedoes nog iedere week als titelbeeld van het gelijknamige blad gebruikt, terwijl er bovendien miljoenen boeken en latex poppen zijn verkocht.
Tegenwoordig is het uitkeren van royalties gelukkig gebruik, hoewel er nog altijd stripmakers zijn die zich door de afkoopsom laten verleiden. De Amerikaanse en de grote Europese syndicates keren naast royalties meestal ook een vast salaris uit — behalve aan beginners in het vak, omdat de syndicates menen dat hun visie dan te groot is. In Nederland krijgen de stripmakers vaak slechts een percentage van de opbrengst en géén vast salaris (met uitzondering natuurlijk van de tekenaars en tekstschrijvers die in dienst zijn, bij een studio b.v.).
Wél moet gezegd worden dat dit percentage dan relatief hoog is en dat de makers vaak een voorschot ontvangen.
Een standaard-bepaling in alle landen is dat de tekenaar de produktiekosten van de strip zelf moet betalen (dus b.v. ook het salaris van zijn assistenten).

De character

De grootste bron van moeilijkheden van de stripmaker vloeit voort uit het overal erkende principe dat het auteursrecht niet een idee, maar slechts de **concrete uitingsvorm** van het idee beschermt.

Een plaatje uit de originele Franse uitgave 'On a marché sur la lune'

De Haagse rechtbank overwoog in 1959 dat „geen auteursrecht kan bestaan t.a.v. een gecreëerde persoonlijkheid — zoals in casu „Sjors" of „Sjimmie" noch ten aanzien van een naam, maar slechts t.a.v. bepaalde teksten, waarin deze persoonlijkheden een rol spelen, of bepaalde afbeeldingen van deze persoonlijkheden".
De Stripfiguren genieten op zichzelf geen auteursrechtelijke bescherming, dit om te voorkomen dat een auteur het alleenrecht op een bepaald **type** krijgt, b.v. — zoals een Amerikaans gerecht het formuleerde — op „the mere character of a superman who is a blessing to mankind". Als slechts dit idee wordt overgenomen, maar het anders wordt uitgevoerd, is de oorspronkelijke schepper meestal machteloos. Zo konden zelfs de Kryptonische krachten van **Superman** niets verrichten tegen de verschijning van imitatoren als Batman, Hawkman, Plastic Man, Doll Man, Sky Man, Sky Chief, the Phantom, the Spectre, the Spirit, Wonder Woman, Captain America, Uncle Sam, Mr. Justice, the flash, the Human Torch, en nog tientallen anderen! Slechts **Captain Marvel** en **Wonderman** verloren wél een proces tegen de enige echte Superman omdat er te veel details bij de uitvoering overgenomen waren. Deze 2 strips zijn sindsdien verboden.
Als een stripfiguur zonder meer (of met te verwaarlozen verschillen) d.w.z. als niet slechts het abstracte geestesprodukt maar ook de uitvoering nagebootst is, dan zal de maker zijn auteurschap gemakkelijker kunnen beschermen. Hij zal dan de nabootsing van zijn character **zoals deze op bepaalde tekeningen uitgewerkt is** moeten aantonen. Dit kan het eenvoudigst bereikt worden door 2 tekeningen te vergelijken.
Moeilijker wordt het als het plagiaat niet uit een andere strip bestaat, maar b.v. uit een speelgoedpop, een toneelopvoering of een film.
Naast deze auteursrechtelijke benadering kan de maker stellen dat er een onrechtmatige daad gepleegd is, b.v. door te bewijzen dat er op onbetamelijke wijze geprofiteerd is van de bekendheid van zijn geesteskinderen.
In het geval betreffende Sjors en Sjimmie werd deze figuren auteursrechtelijke bescherming ontzegd i.v.m. een ongeoorloofde Sjors en Sjimmie toneelvoorstelling, ter aankondiging waarvan ook nog affiches met de afbeeldingen van Sjors en Sjimmie waren gedrukt. Er was volgens de rechter wél sprake van een onrechtmatige daad.
Een derde, meer en meer gebezigde, beschermingswijze voor stripfiguren wordt bereikt door deze als **merk** te laten inschrijven en te gebruiken. De auteur hoeft dan bij ongeoorloofde overneming slechts merkinbreuk te bewijzen — hetgeen processueel en praktisch eenvoudiger is dan onrechtmatige daad of auteursrechtinbreuk bewijzen.

Het morele recht

In het algemeen wordt onder auteursrecht in het bijzonder het **exploitatierecht** verstaan. Dit is het recht dat de stripmaker aan het syndicate overdraagt. Hiernaast houdt het auteursrecht echter ook een **moreel recht** in. Dit recht is **onvervreemd-**

baar en beschermt de artistieke persoonlijkheid van de auteur. Een voorbeeld ter illustratie. Kort geleden verscheen in Duitsland een vertaling van het Astérix boek **La Serpe d' Or**. De zeer vrije vertaling had echter een geheel andere wending aan het verhaal gegeven, zodat het tot een neo-nazistisch propagandaboek was omgetoverd. Hoewel de Duitse uitgever op volkomen regelmatige wijze de exploitatierechten voor zijn land had verkregen, wordt toch door Goscinny en Uderzo tegen hem geprocedeerd en wel op grond van hun „droit moral".

Een gedeelte van de enige pagina van Captain Marvel die nog afgedrukt mag worden.

De machtsverdeling tussen stripmakers en syndicates.

Aan de kant van de syndicates en uitgevers ontstaan steeds grotere machtsgroeperingen. Aan de kant van de makers niet (althans in Europa). Dit is te betreuren, want het onvermijdelijke resultaat is immers dat er een situatie geschapen wordt waarin het al te gemakkelijk is voor minder scrupuleuze syndicates (c.q. uitgevers) om de auteurs uit te buiten.
Zelfs als we het geval van kwaadwillig uitbuiten — hetgeen gelukkig maar heel zelden voorkomt — buiten beschouwing laten, ontstaat er toch een scheve verhouding waarin de ene partij bij de contractsonderhandelingen te sterk en de andere te zwak staat.
Het is dan ook raadzaam dat de makers zich bij hun eisen gezamenlijk opstellen, teneinde het evenwicht in de verhouding auteur-syndicate te bevorderen. In de Verenigde Staten bestaat er al sinds 1946 een vereniging voor strip- en cartoontekenaars, de National Cartoonists Society, die tevens de rol van vakbond vervult. De Amerikaanse syndicates hebben terdege rekening te houden met de eisen van deze N.C.S. Betaling door middel van een afkoop-

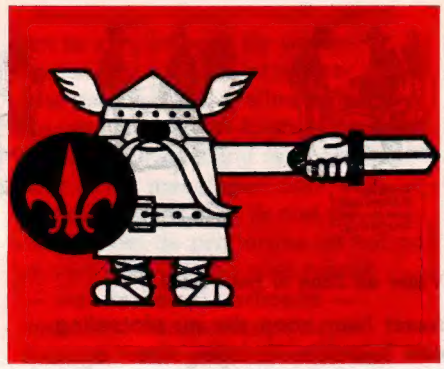

Het reclamefiguurtje van het Franse benzinemerk 'Antar', dat schertsend 'Antarix' wordt genoemd. Plagiaat konden de makers van Astérix niet bewijzen, wel moet Antar maandelijks betalen om Astérix-scheppers Goscinny en Uderzo ervan te weerhouden Astérix voor een ander merk benzine in te zetten!

som en contracten, waarbij de stripmaker geen minimum inkomen gegarandeerd wordt, zijn in de V.S. haast ondenkbaar. De strip-achterstand van Europa op Amerika strekt zich dus zelfs tot het terrein van het recht uit. Naast een „comics gap" is er een „comics law gap".
Toen ik een jaar geleden met de bestudering van dit onderwerp begon, was dat meer als strippofiel dan als jurist. Toch is gebleken (bij het schrijven van een doctoraalscriptie hierover) dat strips wel degelijk ook een juridisch boeiende materie vormen.

Johan Vigeveno

Reactie van Willy Lohmann op 'Strips leren maken'

Willy Lohmann, tekenaar en schrijver van Kraaienhove, reageert als volgt op de inleiding van P. Hans Frankfurther in Stripschrift 14.

Het artikel van de heer Frankfurther 'Strips leren maken' roept bij mij het volgende op:
Van de volgende Nederlandse detective-bestseller laat men de intrige verzinnen door Agatha Christie of John Dickson Carr, het verhaal schrijven door George Simenon, het in het Nederlands vertalen door Ernst van Altena en dan herschrijven door Simon Vinkenoog in de stijl van Jan Cremer. Ziet u het?
Strips worden inderdaad zijdelings benut door de zakenjongens om reclame te maken. Och, waarom niet.
Maar het geweldige bij het stripmaken is dat er nog een grote verscheidenheid bestaat.
Natuurlijk kunnen een aantal gisse knapen bij elkaar gaan zitten en de dosering bepalen van de best lopende strip, zoveel procent geweld, zoveel sex, zoveel romantiek etc. Aan diverse Amerikaanse televisieseries is te zien waar dit toe leidt.
Voor mezelf geloof ik in de strip zoals die wordt gemaakt door een enkeling die zijn eigen lol uitleeft en zijn eigen hebben en houwen te koop aanbiedt. Dat daarmee ook naar buiten blijkt dat ook hij zijn 'slechte tijden' doormaakt vind ik geen schande, het is menselijk en laat een strip dat mogen blijven. Dat daarnaast een 'fabrieksstrip' mag ontstaan en bestaan sluit ik hierbij niet uit. De Fabeltjeskrant kan hier enigszins voor doorgaan en van mijn kant hier geen kwaad woord over.
Nog een kleine aanvulling:
Natuurlijk zijn er vele aantrekkelijke strips die door meer dan één persoon worden tot stand gebracht, maar in de regel is het in die gevallen zo dat één man het idee ontwikkelde en hij daarna mensen vond die in dat idee pasten en hem binnen dat kader en stijl konden aanvullen en soms zelfs verbeteren!
Maar het verlangen dat ik bij een strip koester is het leren kennen van een mens, de maker, en niet het voortbrengsel van een club handige baasjes die puur de kassa willen horen rinkelen.
Juist van Het Stripschap hoop ik dat het de oprecht menselijke kant van de strip wil bevorderen, we worden al genoeg omringd door machine- en computerprodukten.

Willy Lohmann

U KUNT ZICH ABONNEREN OP STRIPSCHRIFT

door het overmaken van *f* 15,— (jaarabonnement)

of *f* 6,50 (proefabonnement voor een half jaar)

op girorekening 15412 t.n.v. N.V. Drukkerij Levisson, De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk (ZH),

onder vermelding van 'abonnement Stripschrift'.

VADER EN ZOON

Vader en Zoon in Het Parool.

I Wie kent niet de moedeloze, sombere, dikke, zware, met kleren omhangen man, met die verbeten trek om zijn mond, die samen met zijn gebrilde en gebaarde zoon, nu al meer dan een jaar week in, week uit in de Paroolpers prijkt? De Amsterdamse tekenaar Peter van Straten is zowel naar idee als naar vorm de geestelijke vader van het sterk op actuele gebeurtenissen geënte tweetal. Wat nu is uitgegroeid

Vater und Sohn (1e deel)

tot een gag-strip zonder balloons, maar mét onderschriften waarvan ook de schrijfwijze de bedoelingen van de auteur onthullen, begon op 10 oktober 1965 als een gewone cartoon van een vader.
Op 12 maart 1966 kwam daar voor het eerst de zoon bij, zij het dat geen van beiden veel weg hadden van de huidige figuren. De vader is bijvoorbeeld nog helemaal niet kaal, terwijl de zoon geen bril draagt en ook geen baard. Op 17 augustus 1967 is er bijvoorbeeld weer helemáál geen zoon, wél een dochter en óók een moeder. Daarentegen op 21 februari 1968 zijn zowel pa als dochter verdwenen en treffen wij moeder aan op een bank, gezeten naast haar zoon die nu plotseling een baard heeft laten staan en kennelijk naar de oogarts is geweest - althans een bril draagt. In het voorjaar begint de vader aan lager wal te raken, steeds minder lijkt hij op de sjieke bankier van weleer. Op 2 oktober van dat jaar heeft de strip dan zijn huidige vorm bereikt. Overigens zijn pa en zoon ook buiten de Paroolpers te zien geweest: in advertenties voor die krant. Vol verwachting zien we uit naar de bundel die Rob van Gennep aan het tweetal en hun generatie-conflict hoopt te wijden.
II De gedachte om de avonturen van een vader en zijn zoon in stripvorm uit te beelden is lang niet nieuw: heel wat eerder al begon de Vlaming Marc Sleen (zie Stripschrift 10) met Piet Fluwijn en Bolleke, een reeks die tot honderden gag-panels is uitgegroeid en vier maal per jaar in albumvorm bij Het Volk in Gent is verschenen. Dáár zagen trouwens ook De avonturen van Nero & Co., De lotgevallen van Otto, De avonturen van Reinhart de eenzame ridder en De avonturen van Kapitein Rob het licht!
III Het thema als zodanig bestaat echter nog veel langer: op 18 maart 1903 werd, als zoon van een douane-beambte, in een Duits grensdorpje bij Adorf, Erich Ohser geboren. Toen hij vier jaar oud was verhuisde hij naar Plauen. Tegen Kerstmis 1934 stond zijn strip-zonder-woorden Vater und Sohn voor het eerst in de Berliner Illustrirte Zeitung. Drie jaar later beëindigde hij de serie, om via gewone getekende grapjes bij de politieke karikatuur te belanden. Op 28 maart 1944 wordt hij door de Gestapo weggehaald. In de gevangenis pleegt hij een jaar later zelfmoord.
Südverlag in Konstanz beschouwt de drie Vater und Sohn-albums, waarvan inmiddels tegen de 100.000

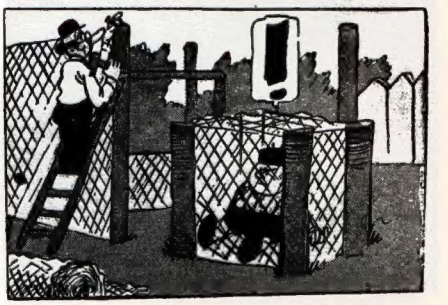

Piet Fluwijn en Bolleke.

exemplaren zijn verkocht, niet als best-sellers, wél als long-sellers. Naast Piet de Smeerpoets en Max en Moritz handhaaft Vater und Sohn zich nu al meer dan dertig jaar - niet alleen in Duitsland, maar ook in landen als Denemarken, Frankrijk, Zweden, Zwitserland, Spanje, Noord- en Zuid-Amerika en Japan. Waarom eigenlijk niet in ons land?

Uit het tweede deeltje van Vater und Sohn.

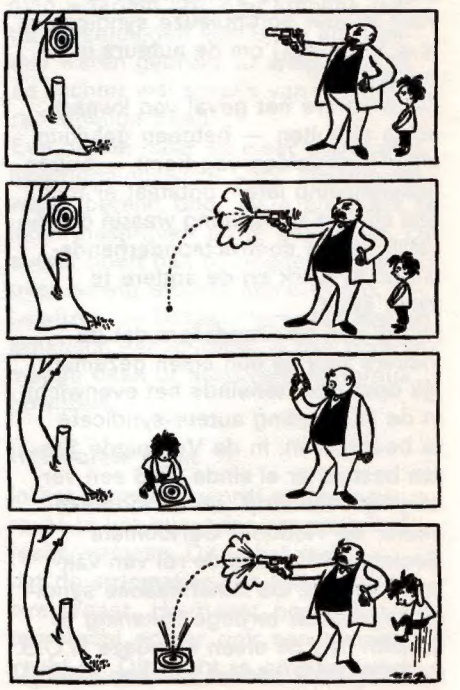

STEM UIT HET VERLEDEN

door Rudy Kousbroek

Het eerste waar ik in een krant naar kijk is het stripverhaal. Het stripverhaal is in de meeste dagbladen de enige relatie met de realiteit. Rubrieken als 'binnenland', 'buitenland', 'beursberichten', etc. zijn niets anders dan bladvulling: het werkelijke nieuws vindt men in Dr. Kildare, Steve Canyon en Rip Kirby.
Ik weet natuurlijk wel dat er mensen zijn die dit bestrijden, en die de stripverhalen trachten voor te stellen als iets waar een verstandig mens geen tijd aan verknoeit.
Het zijn mensen die het contact met de realiteit verloren hebben en leven in een wereld van wishful thinking en projectie, onpraktische dromers die proberen de werkelijkheid te ontvluchten. Ik ken er zelfs die de stripverhalen overslaan.
Zulke mensen zijn te beklagen.
Wie Buzz Sawyer niet leest zal nooit iets begrijpen van de oorlog in Vietnam; wie onbekend is met de avonturen van Françoise in 13 rue de l'Espoir blijft onwetend van de werkelijke factoren achter de Mei-revolte in Frankrijk, wie iets wijzer wil worden over de crisis die Engeland de laatste jaren doormaakt is aangewezen op de lotgevallen van Carol Day.
En zelfs deze stripverhalen zijn nog niet eens de kortste verbindingen met de werkelijkheid. Eigenlijk zijn alleen cartoons als Pogo, BC, Peanuts en The Wizard of Id de eilanden van directe perceptie in de oceaan van hallucinaties.
Zo heeft het Supplement er wat mij betreft een nieuwe dimensie bij gekregen sinds de redactie het lofwaardige initiatief heeft gehad om te zorgen voor de weder-opstanding van Bruintje Beer.
Bruintje Beer heeft alles. Wie Bruintje Beer leest hoeft niets meer te lezen. Of overdrijf ik misschien? Laat ik mij meeslepen door mijn enthousiasme? Heb ik niet de neiging om de proporties uit het oog te verliezen en zou men hieruit — wat de hemel verhoede — misschien kunnen lezen dat ik Bruintje Beer gelijkstel met het meest gigantische wat er bestaat, te groot om door het menselijk brein volledig bevat te worden, te weten Mickey Mouse?
Het is mogelijk. Het is voldoende om een paar ogenblikken lang onafgebroken aan Mickey Mouse te denken om het perspectief te herstellen, en weer duidelijk te weten dat er buiten Mickey Mouse niets is: geen hoop, geen werkelijkheid en geen troost. In het witte licht dat het Al-weten in het brein ontsteekt is geen plaats voor iets anders dan Mickey Mouse, zelfs niet voor Bruintje Beer. Hare Mickey! Om Mane Mouse Hum!
Maar het is voor een gewoon mens niet mogelijk om voortdurend met het Onuitsprekelijke mysterie van Mickey Mouse te leven: voor dagelijks gebruik moet men zich tevreden stellen met een minder verblindend schijnsel, een indirecte verlichting. Een dergelijk indirect licht is Bruintje Beer.
Maar het mysterie blaast er niettemin: het Mysterie van zijn Geruite Broek, het Mysterie van zijn Geruite Das, het Mysterie van zijn Onnozele Snuit, en het Mysterie van zijn Ronde Oortjes. Ik noem er maar een paar, voor de vuist weg.
Als Bruintje Beer loopt, dan loopt hij ook echt. Is hij net stil blijven staan, dan is hij ook werkelijk net stil blijven staan. Dat Bruintje Beer thuishoort in een meer stoffelijke sfeer dan Mickey Mouse blijkt uit het feit dat hij ook beweegt en handelt. Het verhaaltje is niet, zoals bij Mickey Mouse, irrelevant, Mickey Mouse volstaat met te **zijn,** maar Bruintje Beer moet ook **doen.** Hij kan alles: aandachtig luisteren naar wat hem verteld wordt; bezorgd iemand bij de hand houden; zijn armen uitspreiden of hij o wee! roept; tegenstribbelen als hij mee wordt gesleurd; zijn gezicht, in tegenstelling tot dat van Mickey Mouse, is bij al deze gelegenheden zeer verschillend van expressie.
Mickey Mouse is een essentie, maar Bruintje Beer is een existentie.
Hoogst wonderbaarlijk is ook de tekst; ik bedoel nu niet alleen het Mirakel van het Rijm — een onderwerp op zichzelf — maar het nog veel geheimzinnigere verschijnsel van de intonatie, die van een voorlezend schoolkind. Ik weet geen voorbeeld van een tekst waarbij ik lezend zo duidelijk een stem hoor.
Iedere maandagavond, als hier de krant van zaterdag arriveert, sla ik met een ongerust hart de Bruintje Beer-pagina op, en wacht op de stem. Totnogtoe hoor ik hem nog steeds even duidelijk, maar mijn angst is dat het mechanisme onklaar raakt door slijtage, dat de stem zachter en zachter wordt, tot ik hem niet meer kan horen.

Algemeen Handelsblad

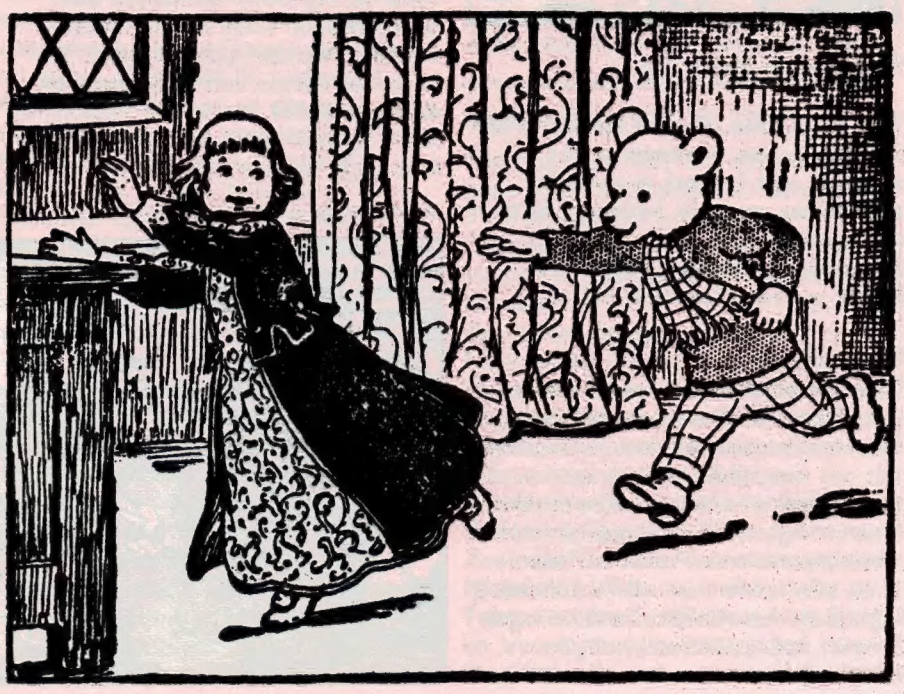

PANDA OF DE OVERWINNING VAN HET BURGERLIJK FATSOEN

R. H. FUCHS

Panda und der Meisterdieb

This story, then, like all stories of the PANDA series, presents in the simplest and lightest manner the everlasting struggle between right and wrong.
(Voorwoord, Engelse editie van Panda en het Meesterwerk)

(1)

Eigenlijk blijkt steeds weer dat de gezichten van dieren, in de voorstelling van de mens althans, te beperkt zijn om een rijke variëteit aan gemoedsaandoeningen uit te drukken. Daarom ligt, zoals bij poppenkast, het zwaartepunt in de **Panda**-verhalen in de tekst: daarin wordt de handeling logisch en bevattelijk. De tekeningen leveren het landschap voor de tekst; zij laten zien hoe alles en iedereen eruit ziet. Visueel heeft Panda (voluit Plukkie Panda, naar het Engelse **plucky**, dat dapper betekent) een zeer beperkt aantal emoties: hij verveelt zich, neemt deel aan de handeling, en is soms verontwaardigd. Vergeleken met hem is zijn tegenspeler Joris Goedbloed een wonder van beweeglijkheid en verrassing. Toch is Panda zelf nog de minst stereotype figuur, voornamelijk omdat hij eigenlijk helemaal niets is. Hij heeft nauwelijks een geschiedenis, noch kan hij sociaal duidelijk worden gelokaliseerd. Als hij in het eerste verhaal, **Panda en de meesterdief**, ten tonele verschijnt, komt hij van verre; en hij is komen lopen. Op andere plaatsen blijkt dat hij een vader heeft gehad die hem de wijde wereld heeft ingestuurd; bovendien heeft deze vader hem op het hart gedrukt een fatsoenlijk leven te leiden en te proberen om in de wereld vooruit te komen. Panda kan dus iedereen zijn, en is dat ook: hij is iedere jeugdige lezer die zijn avonturen volgt. Daartegenover zijn alle andere figuren in meerdere of mindere mate karikaturen van personen die doorgaans de wereld bevolken: de veldwachter, de notaris, de struikrover, de hofmaarschalk, de koning, de geleerde — ieder met een doorgaans ridicule naam. Deze lieden behoren werkelijk tot de geregelde maatschappij, en daarom volgen ze ook een oude conventie: zij

Panda en de ontdekkingsreiziger

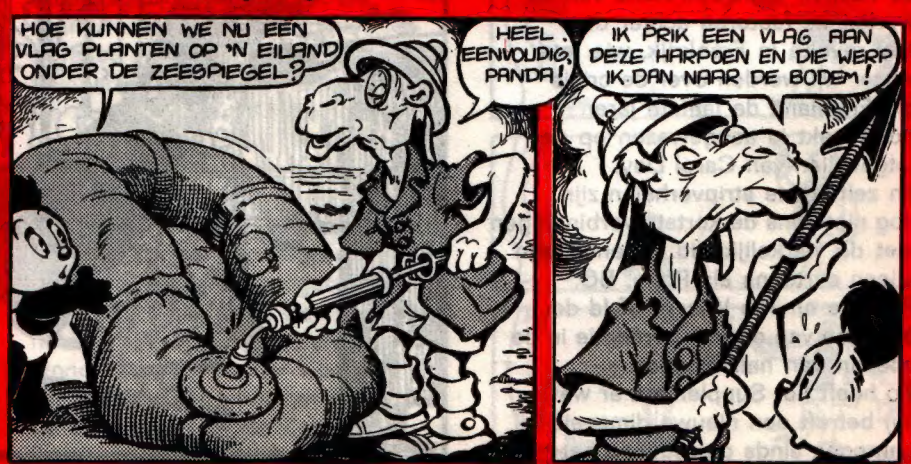
HOE KUNNEN WE NU EEN VLAG PLANTEN OP 'N EILAND ONDER DE ZEESPIEGEL?
HEEL EENVOUDIG, PANDA!
IK PRIK EEN VLAG AAN DEZE HARPOEN EN DIE WERP IK DAN NAAR DE BODEM!

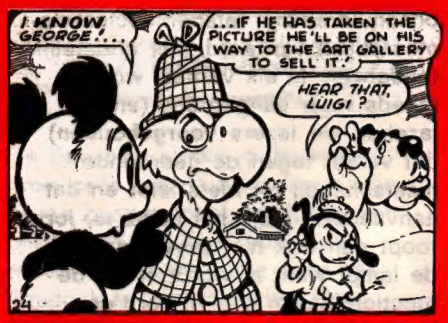

Engelse balloonuitgave van Panda en het Meesterwerk

zijn **gekleed**. Alleen Panda zelf kan het zonder kleren stellen, want hij is geen karikatuur van iemand, maar hij is de **Onschuld Zelve**. Hij heeft geen kleren omdat hij, zoals steeds opnieuw weer blijkt, nog in het Paradijs gelooft. Ook is hij de enige die „normaal" praat, omdat hij de enige is die werkelijk niets te verbergen heeft. Ten slotte is hij de enige die gewoon de naam van zijn soort draagt: Panda. Alle andere dieren zijn ingeschreven burgers en dragen schuilnamen.
(2)
Het eerste wat Panda doet (in het eerste verhaal) is onder een boom gaan zitten om te gaan eten. Maar al snel is Joris Goedbloed ter plaatse om hem op slinkse wijze zijn voedsel te ontfutselen. Zo is Panda voor het eerst de klos. En daarmee is een belangrijke basis-situatie van zijn bestaan in de wereld al precies aangegeven. Zoals de meeste beeldverhalen die voor jeugdige lezers bestemd zijn, hebben hebben ook de **Panda**-verhalen een opvoedend, om niet te zeggen

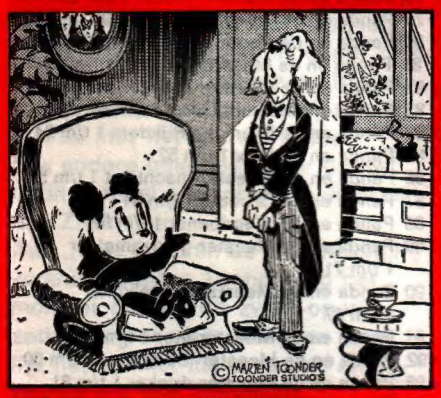

Panda en z'n trouwe bediende Jeremias Jollipop in Panda en het toverrecept

moralistisch karakter. Over het algemeen is Panda een oppassend en eerlijk ventje, hetgeen hem in typisch burgerlijke conflictsituaties doet belanden. Vooral in zijn relaties met de boeiendste persoon in de strip, de elegante en tot op zekere hoogte trouweloze Joris Goedbloed alias Baron van Malpertus, gentlemanmisdadiger, zijn wat dit betreft interessant. Hun tegenstelling is er al direct een naar diersoort: een panda, al van nature een speelgoedbeest, dat ervoor gemaakt lijkt om te worden geknuffeld, tegenover een vos, sinds onheuglijke tijden en in talrijke literaturen een symbool van slinkse leugenachtigheid. Met zijn burgerlijke opvattingen van goed en kwaad en met zijn christelijk gevoel voor fatsoen, wordt Panda bij elke onmaatschappelijke actie van de criminele avonturier Goedbloed door hevige twijfels verscheurd. Het stuit hem tegen de borst, maar tegelijkertijd is hij niet in staat Joris te „verraden" aan de maatschappij. Hij is eigenlijk een slachtoffer van zijn eigen fatsoen; hij is dan wel de onschuld zelve, maar hij is in die onschuld ook opgevoed: op de zondagsschool, naar het schijnt. Joris is duidelijk het produkt van een heel andere, minder principiële scholing. Hoewel ook Panda een soort ideaal heeft („ik moet nu zorgen dat ik vooruit kom in de wereld") wordt hij hierin gehinderd door zijn opvoeding. De burgerlijk-kapitalistische maatschappij waarin hij leeft (geld speelt een grote rol in alle verhalen: geld als **beloning** voor arbeid of voor goed en gezagsgetrouw gedrag), heeft duidelijke sporen nagelaten die uit zijn gedragingen blijken.
Ook al is hij niet van enige ondernemingslust, of zelfs zin voor avontuur ontbloot, zijn fantasie is kennelijk al vroeg de kop ingedrukt. Hij zal nooit gek doen: doe maar gewoon dan doe je al gek genoeg. Als hij zich verveelt en wel iets om handen zou willen hebben (vooral als hij, tengevolge van goed gedrag dat immers loont, miljonair geworden is) is het enige wat hij bedenken kan de advertenties in de krant nalopen, of er niet een aardig baantje is. Iets doen betekent arbeid; dat is hem geleerd.
De enige figuur die nog fantasie heeft, en daarvan leeft, is Joris Goedbloed; en het is dan ook meestal zijn optreden dat er de oorzaak van is dat Panda in actie komt, of liever: tot actie gedwongen wordt. Zijn handelingen zijn daarom defensief; hij is voortdurend bezig om de fantasievolle exploten van Joris Goedbloed te **neutraliseren** omdat ze de bestaande orde in gevaar kunnen brengen en hem afkeer inboezemen. Althans, tot op zekere hoogte: want zoals iedereen wiens emoties door het repressieve systeem der burgerlijke fatsoensnormen werden beknot, maar nog niet helemaal dood is, heeft hij voor Joris' vrijbuiterij een heimelijke, romantische bewondering. Joris doet wat hij zelf nooit zou durven: zich tegen het systeem **verzetten**. Weliswaar doet hij dat door middel van de misdaad, maar daar staat tegenover dat Joris toch ook edelmoedige trekken heeft. Omdat Panda aardig voor hem is (omdat hij niet weet wat hij doen moet), is Joris ook aardig voor hem. (Hier openbaart zich een idealistische trek in deze verhalen: ook Joris is een slachtoffer van de maatschappij. Hij is een on-

Graaf Isengrim en Hertog Bruno in Panda en de Meester-edelman

aangepaste die niet zozeer moet worden bestreden, maar moet worden „opgevangen". Schadelijker figuren zijn, daarom, de strikte ordehandhavers en bureaucraten als Referendaris Vergeel: niet omdat ze slecht zouden zijn, maar omdat ze dom zijn en gevoelloos.)
Joris' vriendelijkheid is steeds weer Panda's grote dilemma. Zijn fatsoen scheidt hem van Joris' normen, maar omdat hij ook nog enigermate **ingénue** is gebleven omdat hij nog jong is, en omdat hij de fatsoensnormen van de maatschappij wel ondergaat, maar niet helemaal kan

---

PANDA-RECHTEN BIJ GPD

Het copyright van de Panda-verhalen behoort bij de Gemeenschappelijke Pers Dienst te Den Haag.
De strip wordt gepubliceerd in de bij de GPD aangesloten dagbladen: te weten:
Arnhemse Courant, Brabants Nieuwsblad, De Gooi- en Eemlander, Haagsche Courant, Haarlems Dagblad, Leeuwarder Courant, Leidsch Dagblad, Limburgs Dagblad, Nieuwsblad van het Noorden, Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant, Provinciale Zeeuwse Courant, Rotterdamsch Nieuwsblad, Twentsch Dagblad Tubantia, Utrechtsch Nieuwsblad, en Verenigde Noordhollandse Dagbladen.

meevoelen (wat ook blijkt uit zijn verhouding tot zijn bediende Jeremias Jollipop die het vleesgeworden fatsoen vertegenwoordigt) kan hij Joris toch nooit aangeven.
(3)
Joris Goedbloed is een bedrieger en een oplichter - maar hij heeft een naam die geen kwaad gedoogt. (Dat is iets wat agent Van Griepen, of referendaris Vergeel, of rentmeester Zeever Zwilbikker niet van zichzelf kunnen zeggen.) Hij hanteert zijn niet geringe sluwheid geheel ten eigen bate: hij is geen leerling van de zondagsschool.
In elke situatie denkt hij altijd aan zichzelf, en daarom is hij ook altijd meester van elke situatie - zelfs wanneer hij er stiekum tussenuit knijpt. Hij is vooral begaafd in datgene wat, na geld, in de burgerlijke maatschappij als het hoogste goed wordt beschouwd: hij is goed van de tongriem gesneden.

Le Maitre Horloger

Daarnaast weet hij steeds de indruk te wekken dat hij uit een oud, aanzienlijk geslacht stamt en een goede opvoeding heeft genoten; ook dat vervult de burgerij met mateloos ontzag. Met zijn rhetorische begaafdheid weet hij er zich altijd wel uit te kletsen. Vooral Panda laat zich steeds weer bepraten, en is daarom steeds weer de klos.
Hij zal altijd de klos zijn, omdat hij een fatsoenlijke panda is, en een altruïst. Zozeer soms, dat de ondergang van Joris Goedbloed, aan het eind van elk verhaal, nog niet eens altijd het gevolg is van het feit dat Panda, die immers alles weet, ineens zijn ontzag voor de misdadiger zou hebben overwonnen en de „waarheid" zou spreken. Neen, als Joris tegen de lamp loopt gaat dat vaak buiten Panda om; doorgaans is het toeval. Omdat Panda nooit een keuze voor of tegen Joris heeft kunnen maken, gaat ten slotte alles langs hem heen. Het is ineens of hij er niet meer is. En misschien is hij er ook wel niet. Want eigenlijk is Panda een soort van medium: de **Onschuld als Toeschouwer**. Hiermee krijgt het beeldverhaal het karakter van een moraliteit (waarin, in de Middeleeuwen, veelal de Dood als toeschouwer optrad), - een moraliteit waarvan de moraal altijd dezelfde is. Het recht en het fatsoen zullen zegevieren: Panda's onschuld en fatsoen vormen als het ware de **spiegel** waarin die moraal kan worden waargenomen. Maar Panda's onschuld is, zoals gezegd, het gevolg van een bepaalde opvoeding binnen een bepaald moreel systeem (dat het verhaal als een geheel ook vertegenwoordigt): politiek gezien zijn zijn onschuld en zijn fatsoen sociaal-democratisch van aard, met christelijke tendenzen. In elk verhaal wordt steeds weer aangetoond (en, jazeker, de lezers **voorgehouden**) dat verzet tegen de geordende maatschappij tot niets leidt en dat aanvaarding altijd het beste is. Joris loopt dan ook niet **toevallig** tegen de lamp: want al wordt er op de functionarissen nog zo hard gekankerd (wat typisch burgerlijk is, tenslotte), het systeem waartegen Joris opbotst, is goed in zichzelf en beschermt zichzelf.

PANDA-TITELLIJST

1 Panda en de Meester-dief 1 t/m 83
2 Panda en de Meester-detective 1 t/m 89
3 Panda en de Meester-vlieger 1 t/m 100
4 Panda en de Meester-goochelaar 1 t/m 70
5 Panda en de Professor 1 t/m 60
6 Panda en het Oog van Mug 1 t/m 73
7 Panda en het Goudveld 1 t/m 43
8 Panda en de Opstand in Candonia 1 t/m 42
9 Panda en de Gadachtenmachine 1 t/m 42
10 Panda en de Walvisvaart 1 t/m 52
11 Panda en de Meester-ontdekkingsreiziger 1 t/m 72
12 Panda op de Kermis 1 t/m 19
13 Panda en de Wereldverbeteraar 1 t/m 40
14 Panda en de Meester-uitvinder 1 t/m 58
15 Panda en de Meester-gids 1 t/m 76
16 Panda en de Meester-muzikant 1 t/m 72
17 Panda en de Meester-geleerde 1 t/m 48
18 Panda en de Meester-edelman 1 t/m 80
19 Panda en de Meester-gemaskerde 1 t/m 65
20 Panda en de Meester-bediende 1 t/m 75
21 Panda en de Meester-oudheidkundige 1 t/m 60
22 Panda en de Geheimzinnige Kluizenaar 1 t/m 67
23 Panda en de Woudrovers 1 t/m 64
24 Panda in Illirania 1 t/m 70
25 Panda's Heren-leven 1 t/m 82
26 Panda en de Verdwijn-machine 1 t/m 96
27 Panda en het Geheim van het Eenzame Eiland 1 t/m 78
28 Panda en de Meester-dokter 1 t/m 65
29 Panda en de Geheime Documenten 1 t/m 60
30 Panda en de Handvis 1 t/m 59
31 Panda en de Groeistralen 1 t/m 65
32 Panda en de Blauwe Flonker 1 t/m 60
33 Panda en de Meester-verslaggever 1 t/m 58
34 Panda en de Kalkerkar 1 t/m 67
35 Panda en de Meester-alchemist 1 t/m 42
36 Panda en de Meester-zakenman 1 t/m 45
37 Panda en de Meester-schurk 1 t/m 58
38 Panda en de Meester-buikspreker 1 t/m 56
39 Panda en de Spokenmeester 1 t/m 66
40 Panda en de Meester-zangers 1 t/m 61
41 Panda en de Meester-klokkenmaker 1 t/m 74
42 Panda en de Modemeester 1 t/m 53
43 Panda en het Geheimzinnige Glas Water 1 t/m 74
44 Panda en de Meester-ontdekkingsreiziger 1 t/m 92
45 Panda en de Meester-verzamelaar 1 t/m 62
46 Panda en de Meester-knutselaar 1 t/m 70
47 Panda en de Meester-magiër 1 t/m 86
48 Panda en de Olie-magnaat 1 t/m 56
49 Panda en het Meesterwerk 1 t/m 95
50 Panda en het Ding 1 t/m 79
51 Panda en de Meester-brandmeester 1 t/m 59
52 Panda en de Wijze meester 1 t/m 73
53 Panda in het wilde Westen 1 t/m 76
54 Panda en de YoYo-jager 1 t/m 51
55 Panda en de Protonplopper 1 t/m 79
56 Panda en de Olieboertjes 1 t/m 70
57 Panda en het Bolknakmysterie 1 t/m 62
58 Panda en de Gouden Bijl 1 t/m 78
59 Panda en de Meester-beschaver 1 t/m 65
60 Panda en de Meester-kok 1 t/m 56
61 Panda en de Meester-diplomaat 1 t/m 65
62 Panda en de Troeteltroep 1 t/m 81
63 Panda en de Meester-lijfwacht 1 t/m 59
64 Panda en de jacht op de miljoenenhoed 1 t/m 65
65 Panda en de Meester-voddenraper 1 t/m 65
66 Panda en de Grootbokser 1 t/m 101
67 Panda en de Plastic-Plastiek 1 t/m 64
68 Panda en de Meester-opheffer 1 t/m 91
69 Panda en de Dienomaat 1 t/m 88
70 Panda en de Reis van Kapitein Robbeklopper 1 t/m 57
71 Panda en de Pechvogel 1 t/m 73
72 Panda en de Meester-schatgraver 1 t/m 75
73 Panda en de Meester-secretaris 1 t/m 61
74 Panda en de Bewogen Beweger 1 t/m 73
75 Panda en de Jacht op Jansen 1 t/m 53
76 Panda en de Meester-kieker 1 t/m 51
77 Panda en de Meester-flesser 1 t/m 70
78 Panda en de Meester-riolist 1 t/m 95
79 Panda en de Meester-meester 96 t/m 176
80 Panda en de Pettenjacht 177 t/m 246
81 Panda en de Meester-leerling 1 t/m 87
82 Panda en de Meester-ballonnist 1 t/m 62
83 Panda en de Drum-Drum 1 t/m 60
84 Panda en de Bron van Rijkdom 1 t/m 64
85 Panda en de IJinx 1 t/m 52
86 Panda en de Meester-machinist 1 t/m 58
87 Panda en de Grubbel 1 t/m 84
88 Panda en de Wegdoener 1 t/m 52
89 Panda en de Meester-geldzamelaar 1 t/m 71
90 Panda en de Meester-kristalkijker 1 t/m 67
91 Panda en de Meester-eter 1 t/m 75
92 Panda en de Meester-loodgieter 1 t/m 60
93 Panda en de Meester-drinker 1 t/m 81
94 Panda en de Warapuri Diamant 1 t/m 66
95 Panda en de Meester-vervalser 1 t/m 61
96 Panda en de Polijdingus 1 t/m 61
97 Panda en de Meester-superman 1 t/m 63
98 Panda en de Hobbeldonker Schurkerij 1 t/m 55
99 Panda en de Superschat 1 t/m 68
100 Panda en de Imp 1 t/m 64
101 Panda en de Meester-luchtvaartkundige 1 t/m 61
102 Panda en de Wensduit 1 t/m 88
103 Panda en het gestolen Testament 1 t/m 59
104 Panda en de Geschaakte Prinses 1 t/m 65
105 Panda en het Tover-recept 1 t/m 69
106 Panda en de Meester-waker 1 t/m 59

LEUTERLUSSIES

De Belvision-studio in Brussel, producent van de tekenfilm Kuifje en de Zonnetempel, heeft plannen om in een van haar volgende produkties Lucky Luke over het filmdoek te laten dartelen. Het scenario voor nieuwe avonturen van deze eeuwig sigaretten rokende, nimmer misschietende en altijd 'lonesome' held zal geschreven worden door Goscinny.

Behalve in de NRC, Het Vaderland, De Tijd, het Brabants Dagblad en het Nieuwsblad van het Zuiden, hebben Tom Poes en Heer Bommel zich sinds januari ook op het avontuurlijke pad begeven in een aantal andere dagbladen, en wel het Limburgs Dagblad en alle kranten, die door Wegener's Couranten Concern worden uitgegeven.

Het verhaal dat in al deze kranten loopt, is „Tom Poes en de Mobbeweging"; het nummer van de eerste aflevering was 6793.
Bij het avontuur, dat zich afspeelt op het eiland Starring, is onder meer de hooggeleerde professor Prlwytzkofsky betrokken en ook hij maakt kennis met het starwortelsap.
Een andere bekende figuur die wij in dit verhaal aantreffen, is doctorandus Zielknijper.
Aan „Tom Poes en de Mobbeweging", waaraan Marten Toonder op het moment dat wij dit zwart-op-wit zetten nog aan het schrijven was, ligt het conflict tussen jeugd en bezadigdheid ten grondslag.

Hal Foster, schepper van de legendarisch geworden Prins Valiant, in 1957 al door de (Amerikaanse) National Cartoonists Society uitgeroepen tot striptekenaar van het jaar, heeft nu ook de Adamsonprijs 1969 van onze Zweedse zusterorganisatie Svenska Serieakademin in de wacht gesleept. Eerdere Adamsons werden toegekend aan de scheppers van Dick Tracy (1966) Peanuts (1967) en Alf (1968).
Wij hopen binnenkort exclusief een vraaggesprek met Hal Foster te kunnen opnemen.

KRITERION Roelofsstraat — vr. en za nacht 00.15 — FREE CINEMA CLUB 16
Voorpremière van Marten Toonder tekenfilm strips in kleur
TOM POES EN OLIVIER B. BOMMEL AVONTUREN
Vooraf: Koko en Betty Boop's Max Fleischer... STRIP 70

Ra, ra, ra, waar blijven de Tom Poes-films? Dat zullen de Tom Poes-fans, die op 16 en 17 januari in het Amsterdamse Kriterion aanwezig waren bij een speciale voorstelling van de Free Cinema Club, zich ongetwijfeld afgevraagd hebben.
Van de aangekondigde serie van twaalf tekenfilmpjes over de avonturen van Tom Poes en Olivier B. Bommel werd er namelijk niet één vertoond, terwijl ze tijdens een paar dagen daarvoor gehouden persvoorstelling wél gedraaid waren.
Het betreft hier een serie die ongeveer vijf jaar geleden gemaakt werd voor de Amerikaanse televisie.
Wij vroegen de heer Goedings van de bioscoop De Uitkijk naar het hoe en waarom van de mysterieuze „verdwijning" van Tom Poes-films.
Hij vertelde ons dat hij de films van de Toonder Studio's had meegekregen. Deze waren echter van mening — zo hoorden wij van de Toonder Studio's toen wij daar ons licht opstaken — dat de films slechts aan een klein groepje mensen vertoond zou worden, en niet tijdens een voor iedereen toegankelijke voorstelling. Toen eenmaal de recensies in de kranten verschenen, meenden zowel de Toonder Studio's als de heer Goedings zelf, dat het niet raadzaam was de films in deze versie aan het publiek te tonen.
Er bestaan nu plannen de films na te synchroniseren in het Nederlands en er meer geluidseffecten in aan te brengen; dit zal in de Toonder Studio's gebeuren. Vooral aan de stem van Bommel moet „geschaafd" worden; in de Amerikaanse versie is zijn stem meer die van een „hard-boiled" zakenman dan van een heer van stand. Men hoopt de Nederlandse versie in augustus in de bioscopen te brengen, en dan in een gewone voorstelling.
Tot zo lang zult u dus nog moeten wachten als u de avonturen van Bommel en zijn jonge vriend Tom Poes ook op het witte doek wilt volgen.

Kuifje en de Zonnetempel draait, behalve in België, ook in bioscopen in Frankrijk en Zwitserland. Voor België verwacht producer Raymond Leblanc een aantal van ten minste 600.000 bezoekers.

Voor deze tekenfilm, die 85 kleurige minuten duurt, zijn 80.000 tekeningen, meer dan 400 décors en 10.000 meter film nodig geweest.

Driehonderd personen hebben er aan meegewerkt, onder wie Jacques Brel, die speciaal voor deze gelegenheid enkele chansons heeft geschreven.

In de film komt één figuurtje voor, dat in het oorspronkelijke werk van Hergé niet te vinden is; het is de kleine Maïta, dochter van de grote Inca. Men heeft Maïta gecreëerd omdat in het scenario te veel mannen en te weinig sentiment voorkwamen! Een tweede verandering is de realistische stijl: auto's, treinen, vogels, landschappen, enz. zijn niet gestileerd.

Het Stripschap heeft De Bezige Bij een kopie gestuurd van het bandje dat tijdens STRIP 70 in Zwolle werd vervaardigd en waarop „gesundes Volksempfinden" naar aanleiding van de drie Bommelpockets valt te beluisteren. De kanttekeningen van de heer A. J. R. Hamming klinken hoopgevend:

„Om de plaatjes zo groot mogelijk te reproduceren was het noodzakelijk om de afbeeldingen af te laten lopen. We zullen echter in onze volgende uitgave trachten de plaatjes zo min mogelijk te verminken.

Anders dan bij de uitgaven van Kapitein Rob en Eric de Noorman zijn wij van oordeel dat de plaatjes een illustratie zijn bij de tekst en dat de nadruk op de tekst moet liggen.

In de volgende uitgave zullen de nummers vermeld worden óf in de inhoud óf op de pagina waarop de titel van het verhaal staat. Bij herdrukken van de reeds bestaande boeken zal dat ook gebeuren en bij nieuwe uitgaven zullen we de nummering in de tekening handhaven."

Waaruit dan toch mag worden afgeleid dat er wel eens naar de stem van Het Stripschap wordt geluisterd . . .

Belangrijke striphistorische ontdekking

PRIKKEBEEN IS NOG PRIKKELENDER EN 15 JAAR OUDER

door Lous de Leeuwe

Al enkele malen zijn we in Stripschrift de naam Töpffer tegengekomen en terecht wordt hij in de stripwereld een belangrijke voorganger genoemd van dit genre. In aansluiting op wat in nr. 14 van Stripschrift te lezen valt over de wordingsgeschiedenis van de in Nederland overbekende Heer Prikkebeen nog enkele sensationele nieuwtjes. Inderdaad is het jaar 1970 125 jaar na het verschijningsjaar 1845: uitgave in boekvorm en publikatie in de toen pas opgerichte Illustration. Tot op heden heet die eerste uitgave ook tevens de eerste versie van het verhaal. Dat dat niet zo is zal ik de lezer laten zien.

Hoe ontstond zo'n verhaal? In het geval Töpffer lezen we in o.a. de levensbeschrijving door de Abbé Relave (La vie et les oeuvres de Töpffer, Paris 1886), dat hij als kostschoolhouder in Genève vaak 's avonds bij de jongens moest zitten als ze hun huiswerk maakten. Wat doet dan iemand, die graag tekent? Hij heeft een schetsboek bij de hand waarin hij zijn fantasie de vrije loop laat. Zo ontstond op een bepaalde bladzijde, temidden van allerlei wonderlijke fantasiefiguren ook die van „Monsieur Cryptogame, 35 jaar oud", zoals het in het Frans erboven staat. **Dit allereerste schetsboek met deze avonturenreeks van Monsieur Cryptogame ontstond in 1830,** dus 15 jaar eerder dan 1845.

Kan het schetsboek in oblong formaat de vorm van het stripverhaal mede beïnvloed hebben?

Leggen we nu deze beide versies naast elkaar dan springen enkele wezenlijke verschillen naar voren.

Wat leert ons het eerste plaatje uit 1830 met onderschrift (voor het gemak geef ik alles vertaald weer): „Meneer Cryptogame bekijkt de mooie natuur vanuit zijn ooghoeken op de leeftijd van 35 jaar."

Gevolgd door: „Meneer Cryptogame raakt in vuur en vlam voor de natuurlijke historie bij het zien van een tulp." Enzovoort.

We treffen diverse overbekende motieven aan in b.v. de voor Nederland bewerkte versie: Elvire valt flauw, eist trouwbeloften, zijn voornemen te vluchten enz. Maar het oplettende lezertje zal van het begin af aan iets gemist hebben: waar blijven het vlindernet en de kapellenvangst, waar de hoge hoed met links en rechts een opgeprikte (twee- i.p.v. viervleugelige) vlinder? Welnu, **en thans komt voor Nederland de primeur**: in de oer-versie van 1830 is Cryptegame een plantjeszoeker en geen vlindervanger, een botanicus en geen entomoloog!

De verleiding is groot allerlei geestige details te gaan opsommen, maar zoals dat veelal met verleidingen gaat: ik zal me moeten beperken en hier en daar een voorbeeld nemen.

Zijn uiterlijk: getooid in een soort pandjesjas met brede kraag, een broek met klepsluiting siergulp (braquette, zoals dat zo mooi heet), een grote breedgerande hoed met tamelijk hoge bol, in het begin verrijkt met wandelstok, vergezeld (ook weer aanvankelijk) van een hond van onbestemd ras — zo zien we hem in de versie van 1830 op weg gaan door het moeilijke leven en naar Marseille waar hij de boot naar Amerika mist.

Hij gaat zich de tijd tot de volgende schuit komt uit verveling rond eten. Dus weer nieuwe kleren. Hij botaniseert wat met gebruikmaking van een ontieglijk grote soort botaniseertrommel, bedekt met een vreemd soort pet met enorme klep en een wonderlijke dwarsgleuf. Verder in het verhaal gaat hij noch met hoed noch met pet, maar blootshoofds. Intussen is Elvire, zijn bruid, die op de meest ongelegen ogenblikken komt opduiken, van aardig mollig door verdriet latmager geworden. In de maag van de walvis terechtgekomen ontmoet hij de dikke man, die hier abbé is, een soort wereldlijk priester. Van een ontmoeting in de walvis met zijn toekomstige gade, de gezellige dikke Provençaalse is geen sprake: die ontmoet hij later. Na de bekende brand wordt in de „oerversie" het gezelschap van Cryptogame, abbé en de weergevonden Elvire als schipbreukelingen opgenomen op een Napolitaanse brik en daar perst Elvire hem de zoveelste trouwbelofte af. En pats — vlak daarop ontmoet hij aan boord van dat laatste schip de „mooie Provençaalse, die hij nog nooit gezien had" en de bijpassende tekening vertoont een zwevend Amortje

dat wel drie pijltjes afschiet in de richting van zijn hart. Hevige strijd tussen verlangen en gedane belofte. Heftige episode met een turbulente reeks toevallige omstandigheden, misverstanden, achternaloperijen, hechtenis enz. Ook speldeprikken naar dikdoenerige schijnwetenschap, geminnekoos van Cryptogame met de mollige, samenzang en „hemelse spelletjes", dans, uitblazen aan haar knieën, scherts — betrapt worden door Elvire. Abrupt einde. Afgekapte opzet, niet uitgewerkt, onaf weggelegd.

Verscheidene andere soortgelijke verhalen werden op dezelfde manier gemaakt, vermenigvuldigd (geautografieerd) en maakten zijn naam bekend. Nu kwam in een periode van ziekte (o.a. aan zijn lever) het verzoek van de neef om het verhaal pasklaar te maken voor de Illustration. Hij diepte toen vermoedelijk de onvoltooid gebleven geschiedenis van Monsieur Cryptogame op en ging kort voor zijn dood aan het werk om het tot dat doel te gebruiken (waarbij het einde van het verhaal a.h.w. wel sterk verhaast eraan

gebreid is). Welke motieven er precies toe hebben geleid weten we niet, we kennen alleen het resultaat: reeds vanaf het eerste plaatje met onderschrift weten we dat we hier met een vlindervanger te maken hebben. Sommige toespelingen op de vroegere bezigheid als botanicus vinden we erin terug, andere verdwenen. Voorbeelden: hij raakt niet langer in extase voor een tulp maar op plaatje twee uit 1845 prikt hij zijn pasgevangen vlinder op zijn hoge hoed. Zijn kostuum is uiteraard met de mode meegegaan, de redingote is meer een gekleede jas geworden, op het hoofd een „kachelpijp". Zie versie uit 1830: Vóór hij in Marseille de boot kan nemen, vindt hij bij het botaniseren een nieuwe plant: het blijkt een margriet te zijn. De Dey van Algiers, wetende van zijn grote plantenkennis, stelt hem aan in de moestuin om de slaplantjes te verzorgen.*
De ware Cryptogame-liefhebber kan deze overeenkomsten en verschillen zelf constateren bij het vergelijken van de diverse uitgaven, waarover zo dadelijk meer.

Maar nu **de naam Cryptogame**. Sommige auteurs meenden, dat de naam (die immers aan het Griekse cryptos = verborgen, geheim; en gamein = huwen is ontleend) zou slaan op het huwen in de buik van de walvis, zoals we dat zien in de versie van 1845: in het geheim getrouwd. Of, zo zei men, het was een botanische naam, omdat hij zonder veel openlijk vertoon aan het eind van het verhaal in die zelfde versie van 1845 vader van een talrijk kroost werd. De cryptogamen zijn immers bedekt-bloeiende planten die geen bloemen of zaden voortbrengen maar zich door sporen vermenigvuldigen. Maar: zo'n naam geef je aan een botanicus en niet aan een kapellenvanger, en omdat in de loop der jaren het verhaal van Cryptogame (hoewel onaf) al menigeen verheugd had, is bij de beroepsverandering de naam toch gehandhaafd. Maar voor de insider is hij nu beter te verklaren! Het idee om van deze weifelende lafaard een springerige, ongedurige zoeker en jager achter het geluk aan te maken resulteerde in de omzwaai van botanicus naar entomoloog.
In de biografie van de abbé Relave lezen we hoe spijtig het was, dat de oorspronkelijke schetsen van Monsieur Cryptogame zoek waren. Des te dankbaarder zijn we Manuela Maschietto, die in 1962 een bundel verzorgde, die bij de Club des Libraires te Parijs verscheen met facsimile's van de verhalen door Töpffer uit 1929 en 1930: Monsieur Vieux Bois, Docteur Festus en Monsieur Cryptogame.

---

* Prentjes 19 en 20 van de „oer-versie" van 1830 delen mede, dat de heer C. op weg om te trouwen wederom met een tulp geconfronteerd wordt en dan meteen weet, dat de plantenwereld zijn grote liefde is.

NIEUWS van de stripmarkt

Naast Eric de Noorman gaat Wolters-Noordhoff nu ook andere strips herdrukken.
Medio maart verschijnt in albumvorm het verhaal 'Wipperoen en de zwerfzwabbers' van N. Bär van Hemersweil en J. van Reek, dat nooit eerder in gebundelde vorm is uitgegeven.
Het album zal hetzelfde formaat hebben als dat van de herdrukte Erics, d.w.z. oblong. Het omslag van het 80 pagina's tellende boek is in kleur, het binnenwerk in zwart-wit. De prijs zal ongeveer *f* 3,75 bedragen.
Eind maart, half april komt het vierde deel van Eric op de markt. Hierin komen de verhalen 'Het Rijk van het Midden' en 'Storm over China'; prijs *f* 6,80.
Er staat nog meer op het stripherdrukprogramma van Wolters-Noordhoff. Over de verdere plannen hopen wij in in het volgende nummer meer te kunnen vertellen.

Najaar 1970 zal bij De Bezige Bij een herdruk verschijnen van het **allereerste Tom Poes verhaal** in de oorspronkelijke vorm.

Voor *f* 2,75 per stuk zijn aan de kassa's van de theaters waar **Astérix en Cleopatra** van geen ophouden weet affiches in kleuren te koop. Via 070 - 542300 kunt U erachter komen, wanneer en waar die getekende kleurenfilm bij u in de buurt komt.

Naar aanleiding van de opsomming van **Prikkebeen**-uitgaven in Stripschrift 14 maakt men ons erop attent dat wij er nog één over het hoofd hebben gezien: gestoken in het fleurige omslag van Th. de Haan verscheen de „wonderbaarlijke en kluchtige historie" ook, bezorgd door Dr. F. Kossmann, bij J. J. Tijl in Zwolle. In vergelijking met de Becht-versie vallen twee verschillen op: de gestippelde achtergrond heeft plaats gemaakt voor een witte. En de prijs bedraagt nu niet *f* 6,25, maar *f* 2,60. Is dat niet wonderbaarlijk?

LEUTERLUSSIES

Op 27 december 1969 verscheen het laatste nummer van het weekblad Spiegel.
In dit blad waren wekelijks de belevenissen te volgen van Puk en Poppedijn, een stripverhaal getekend en geschreven door Piet Wijn.
Toen het laatste nummer in voorbereiding was had men nog vijf afleveringen liggen van het verhaal dat op dat moment liep, te weten „Het helphandje". Om de lezers van Spiegel een plezier te doen, besloot de redactie alle vijf afleveringen in één keer af te drukken. De aflevering die „aan de beurt" was, verscheen op een hele pagina in kleur, zoals de gewoonte was. De overige vier werden verkleind en in zwart-wit op de volgende pagina afgedrukt. Duidelijk is te zien dat drie ervan al ingekleurd waren, maar dat de vierde en laatste nog geen kleurtje had gekregen.
Deze attentie aan de lezers vinden wij beslist een „postume" hulde aan de redactie van Spiegel waard.

TOM POES DISCOBOEK MET KORTING VOOR DE LEDEN

In het februarinummer werd gesproken over het Tom Poes discoboek, dat bestaat uit een grammofoonplaatje met musical en een boekje van 32 pagina's met full-colour tekeningen.
De N.V. Ring Editions te Amsterdam, die het discoboek op de markt brengt, stelt de leden van Het Stripschap in de gelegenheid het discoboek met korting aan te schaffen, namelijk tegen een prijs van *f* 8,50.
Indien u hiervan gebruik wilt maken, dient u vóór 15 april *f* 8,50 te storten op girorekening 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen. U krijgt dan een lustig zingende Heer Bommel thuisbezorgd.

LEZERS SCHRIJVEN ONS!!!

DAT WAS DAN DE ENQUêTE

Op het moment dat wij dit schrijven, zijn er al een kleine driehonderd enquêteformulieren bij ons binnengekomen. En de stroom houdt nog steeds niet op.....! We zijn alle inzenders bijzonder dankbaar voor hun reacties, die ons deels in een jubelende stemming brachten, deels wat beteuterd voor ons uit deden staren, en deels vreselijk veel plezier bezorgd hebben. Om u een indruk te geven hoe uw mede-Stripschrift-lezers over het blad oordelen, laten wij hieronder een slechts zeer kleine greep volgen uit de uitspraken die volgden op het regeltje:

Ik vind dat Stripschrift....

.... het informatieblad is waarop Nederland reeds lang heeft gewacht, een injectie in het lichaam van de strip; en verder zouden wij donders graag met de redactie kennismaken, uniek.

.... een kruising is tussen een verenigingsblaadje en een blad dat in strips geinteresseerden informatie moet verschaffen.

.... zeer goed geworden is; naar mijn mening staan er nog wel eens een beetje muggezifterige dingen in.

.... een gerichtere lijn moet gaan volgen, minder jeugdsentimenteel moet doen, gerust commerciëler mag worden.

.... nog wel meer aandacht mag besteden aan buitenlandse strips.

.... enorm vooruitgegaan is; alleen vind ik sommige artikelen wat erg in de „inside" (happy few) stijl; spaar ons voor de (ha, ha) (hi, hi)-stijl, die zo kenmerkend was voor de oudere uitgave.

.... te dun wordt.

.... nogal oppervlakkig en weinig exact is.

.... te weinig de zelfwerkzaamheid van de leden stimuleert.

.... ten minste 1 x per 14 dagen moet verschijnen.

.... evenals Hollewijn, geen krans behoeft.

.... verdomd goed werk verricht.

.... een ietsie-pietsie duur is.

.... best wat dikker kon worden, al moet het meer kosten.

.... de maanden nog langer doen lijken dan ze bij het huidige salarispeil van nature al zijn, uitstekend verzorgd en belachelijk goedkoop is.

.... meer aandacht moet besteden aan Nederlandse nieuwe strippers.

.... niet goed is; de keuze van de herdruk is niet juist.

.... vaak wat flauw en melig is.

.... aardig op weg is een onmisbare gids door stripland te worden.

.... vaak in herhalingen treedt.

.... -tijdschrift stripdrift ingrift.

.... goed is, niet slecht kan worden, alleen maar beter en beter.

.... niet zo moeilijk moet doen.

.... vééél te eenzijdig is.

.... nooit mag ophouden te bestaan.

.... uitstekend voldoet, en voorziet in een, althans mijn, behoefte.

.... nog steeds niet is wat ik graag zou willen dat het werd, n.l. een vakblad.

.... het boeiendste tijdschrift is dat ik ken.

In het volgende nummer van Stripschrift zullen wij veel uitvoeriger op de resultaten van de enquête ingaan. Tegen de tijd dat u dit nummer in handen krijgt, zullen alle tiende inzenders hun stripverrassing ontvangen hebben.

Geachte redactie,

Tot mijn genoegen zie ik dat de redactie van Stripschrift ook aan vrouwen het recht wil toekennen desgewenst met een vrouw te trouwen.[1]) En dat zij dermate niet-discriminerend is ten aanzien van vrouwen, dat ze zelfs de betiteling „beste kerel" los wil koppelen van het type geslachtsorganen dat de betrokkene bezit.
Dit maak ik althans op uit Stripschrift nr. 14, pagina 5, 1e kolom, waarin u aspirant-striptekenaars adviseert met een rijke vrouw te trouwen en de gevestigde striptekenaar als „beste kerel" en „hij" laat aanduiden.
Het is buitengewoon verheugend dat mensen zoals u (waarvan je zou mogen vrezen dat ze behoren tot de kwasi-progressieven die niemand willen discrimeneren op lichamelijke kenmerken, behalve vrouwen, „want dat zijn geen volwaardige mensen") nu juist zo uitermate vooruitstrevend blijken, dat ze zelfs gelijke huwelijksrechten voor vrouwen opeisen.

Of bedoelde u dat er geen (goede) vrouwelijke aspirant-striptekenaars kunnen bestaan (onder het aloude adagium: het verstand en het talent zitten in de penis), zodat u zich tot mannen kon beperken?

Ik twijfelde even, vanwege pagina 4, kolom 1 en 2, waar u het heeft over een kweekschoolleerling en een briefschrijver, versus een „juffrouw" en een mevrouw. Van de mannen vertelt u wat ze doen, van de vrouwen alleen hun al dan niet gehuwde staat. Maar nee, u wist natuurlijk niet van de kweekschoolleerling en de briefschrijver of ze een (ongehuwde) jongeheer, dan wel een meneer waren. En al lijkt vooral het ongebruikelijke „juffrouw" hier wat snerend, dat moet toeval zijn.

Nee, nogmaals mijn complimenten dat u de gangbare vooroordelen ten aanzien van vrouwen zo moedig en origineel bestrijdt.

De kunstzinnigheid komt niet uit de kloten. HULDE!

Met gevoelens van de allermeeste hoogachting,

Dolle Mina

[1]) „Omdat striptekenaars ook gedurende deze voor hen improduktieve periode moeten leven, zit er voor hen weinig anders op dan om met een rijke vrouw te trouwen, ..."

VERZIN 'NS EEN BETERE KOP

Beginnend met dit nummer openen wij in Stripschrift een rubriek, waarin reacties van lezers afgedrukt worden.

Met de kop „De lezers schrijven ons" zijn we niet erg gelukkig. We willen u dan ook vragen een suggestie te doen voor de kop boven deze rubriek, waarin de lezers hun hart mogen luchten over alle mogelijke en onmogelijke stripzaken.

Nu we toch aan het „vragen" zijn, we zouden graag eens weten of u het boekje, dat maandelijks in Stripschrift meegeniet wordt, er uit haalt of rustig laat zitten waar het zit. Dit in verband met een plannetje dat in het „brein" van de Stripschrift-redactie gerijpt is.

MEDEDELINGEN VAN HET STRIPSCHAP

U kunt lid worden van Het Stripschap door *f* 18,— over te maken op giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen. Als lid ontvangt u maandelijks Stripschrift, verder een stripmaatschapskaart, adressenlijst en inlichtingenformulier; bovendien wordt u op de hoogte gehouden van alle Stripschapsactiviteiten.
Wilt u meer weten, schrijf dan een briefje aan de Stripschap-secretaris in Amsterdam.

Oude nummers
Zolang de voorraad strekt kan men bij de penningmeester oude nummers van Stripschrift bestellen à *f* 2,25 incl. portokosten.
U maakt hiervoor het verschuldigde bedrag over op giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen en geeft **duidelijk** op de achterkant van de girokaart aan welk(e) nummer(s) u wenst.
Nog voorradig zijn de nummers: 3, 4/5 en 7.
Alle na nr. 7 verschenen nummers zijn, eveneens à *f* 2,25, te bestellen bij de redactie van Stripschrift.
Betaling dient te geschieden door overmaking van het desbetreffende bedrag op giro 15412 t.n.v. Drukkerij Levisson, De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk (ZH).

IDÉFIX.
afdeling Groningen v. h. Stripschap
Elke laatste donderdag van de maand zal er voor de Stripschappers in Groningen e.o. een ruilbeurs gehouden worden waar men eveneens onder het nuttigen van een versnapering met elkaar van gedachten kan wisselen over oude en nieuwe strips.
Deze avonden worden gehouden ten huize van Cor Nijmeyer, Pension Pax, Eeldersingel 2 in Groningen en beginnen om ± 21.00 uur.
Ook als u op de hoogte wilt blijven van de andere activiteiten van IDÉFIX, b.v. filmavonden en lezingen etc., bent u van harte welkom!

Tekko Taks
Tijdens Strip '70 heeft iemand een deelte Tekko Taks laten liggen. De eigenaar kan zich hiervoor in verbinding stellen met Anneke van Wychgel, Venuslaan 139, Groningen.

RUILEN IN AMSTERDAM
Definitieve plaats van maandelijkse ruiling in Amsterdam:
Espresso Bar Oude Zijds (bovenzaaltje),
O. Z. Voorburgwal 244, vlak bij hoek Damstraat, tel. 23 12 76.
Elke eerste zaterdag van de maand, om 11.30 uur, dus 7 maart, 4 april, 2 mei, etc.

Adressen bestuursleden van Het Stripschap
P. Hans Frankfurther, voorzitter
Sloterweg 1212
Amsterdam
R. Richard, secretaris
van Tuyll van Serooskerkenweg 79
Amsterdam
Tel.: (020) 22 02 50, toestel 53, tot 12.30 uur.
A. C. Nijmeijer, penningmeester, Eeldersingel 2, Groningen
K. Helderman, adj.-secretaris
Zocherstraat 60 III
Amsterdam
Tel.: (020) 16 82 14, 's avonds
Girorekening: 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen.

RUILRUBRIEK

Ter completering van verzamelingen staat alleen voor leden de mogelijkheid open tot het plaatsen van kleine annonces in Stripschrift. Tekst hiervoor (max. 40 woorden incl. naam en adres) make men, uitsluitend geschreven op de achterzijde van de girokaart, samen met de verschuldigde vergoeding van *f* 2,— over op postrekening 1513000 t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Groningen.

Gevraagd:
Tarawa, de bloedige atol, Buck Danny in Korea, Don Bosco, De nieuwe avonturen van Corentin.

Aangeboden:
Kaspar de Draak, Rare uitvinding.
E. Böckling,
Leliestraat 16, Zevenhuizen (ZH),
tel. (01802) 6 92.

Gevraagd:
ARAM's: Het teken van Yago; Morghan de Magiër; Het raadsel van Rovanna; De steen van de profeet; De broederschap der bronzen draak; De heer der slangen.
ERIC: De eerloze krijg.

Aangeboden:
Aram's en Vlaamse Eric's.
J. J. Nieuwstraten,
Grote Beerstraat 1a, Spijkenisse.

Gevraagd:
VLAAMSE SUSKE; Oudere Chick Bills; Buck Danny: Onbemande vliegtuigen.

Aangeboden:
VLAAMSE en NEDERLANDSE SUSKE: Geheim der gladiatoren; Rammelende rally.
LUCKY LUKE: eerste druk Arizona.
CHLOROPHYL: Wraak van Anthraciet.
CHICK BILL: Pijpekop.
H. J. Matla,
Frederikstraat 151, Den Haag,
tel. (070) 11 03 68.

Gevraagd:
DONALD DUCK: '56-40; '61-4, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 23, 29, 31.

Aangeboden:
DONALD DUCK: '55-47; '56-16; '57-18, 21, 25, 27, 36, 46; '58-45; '59-3 t/m 25, 27, 30, 35, 42, 46; '60-8, 53; 61-28; '63-28; '64-1, 9, 12, 30, 37, 39, 41.
Boekjes Kapitein Rob en Kick Wilstra. Knipsels Smurfjes uit Donald Duck.
G. J. van der Pijl,
Jac. van Lennepstraat 95-A-I,
Amsterdam.

TOM POES/BOMMEL
Te ruil aangeboden vele Tom Poesverhalen. Ook enige te koop voor *f* 10,— tot *f* 15,—.
Speciaal gevraagd Ons Vrije Nederland vanaf juli 1948; Kleine Zondagsvriend; Bommelbode 10-12; Buitenlandse Tom Poesboeken; Nederlandstalige Indonesische uitgaven; Wandplaten; Oorlogsbommelvaria.
H. R. Mondria,
Tevelingshof 8, Leiden,
tel. (01710) 3 21 12.

Gevraagd:
TOM POES uit Telegraaf, KZV, OVN, AVRO-bode.
PILOOT STORM, oudere knipsels en/of boeken.
KUIFJE, knipsels en/of albums.
TEKKO TAKS: boekje De lotgevallen van TT, verder knipsels.

Aangeboden:
TIM, dl. 2.
SOETE SUYKERBOL, div.
Le patrouille des Castors, div.
Div. afl. de luierjaren van Sjors.
Div. afl. 'STRIP' uit 1961.
Flipje-album.
A. C. Nijmeijer,
Eeldersingel 2, Groningen.

POGO

By WALT KELLY

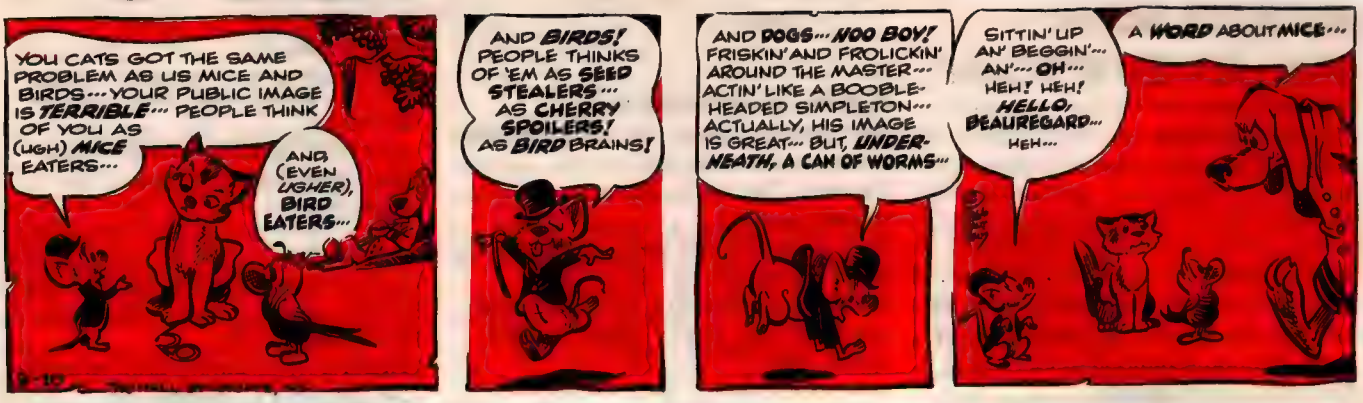
YOU CATS GOT THE SAME PROBLEM AS US MICE AND BIRDS... YOUR PUBLIC IMAGE IS TERRIBLE... PEOPLE THINK OF YOU AS (UGH) MICE EATERS...
AND, (EVEN UGHER), BIRD EATERS...
AND BIRDS! PEOPLE THINKS OF 'EM AS SEED STEALERS... AS CHERRY SPOILERS! AS BIRD BRAINS!
AND DOGS... NOO BOY! FRISKIN' AND FROLICKIN' AROUND THE MASTER... ACTIN' LIKE A BOOBLE-HEADED SIMPLETON... ACTUALLY, HIS IMAGE IS GREAT... BUT, UNDER-NEATH, A CAN OF WORMS...
SITTIN' UP AN' BEGGIN'... AN'... OH... HEH! HEH! HELLO, BEAUREGARD... HEH...
A WORD ABOUT MICE...

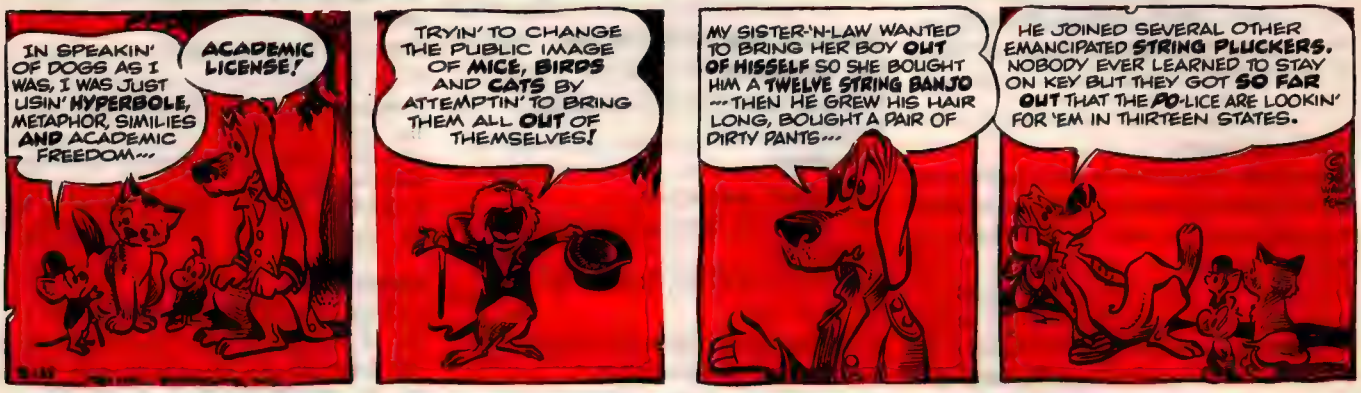
IN SPEAKIN' OF DOGS AS I WAS, I WAS JUST USIN' HYPERBOLE, METAPHOR, SIMILIES AND ACADEMIC FREEDOM...
ACADEMIC LICENSE!
TRYIN' TO CHANGE THE PUBLIC IMAGE OF MICE, BIRDS AND CATS BY ATTEMPTIN' TO BRING THEM ALL OUT OF THEMSELVES!
MY SISTER-'N-LAW WANTED TO BRING HER BOY OUT OF HISSELF SO SHE BOUGHT HIM A TWELVE STRING BANJO ... THEN HE GREW HIS HAIR LONG, BOUGHT A PAIR OF DIRTY PANTS...
HE JOINED SEVERAL OTHER EMANCIPATED STRING PLUCKERS. NOBODY EVER LEARNED TO STAY ON KEY BUT THEY GOT SO FAR OUT THAT THE PO-LICE ARE LOOKIN' FOR 'EM IN THIRTEEN STATES.

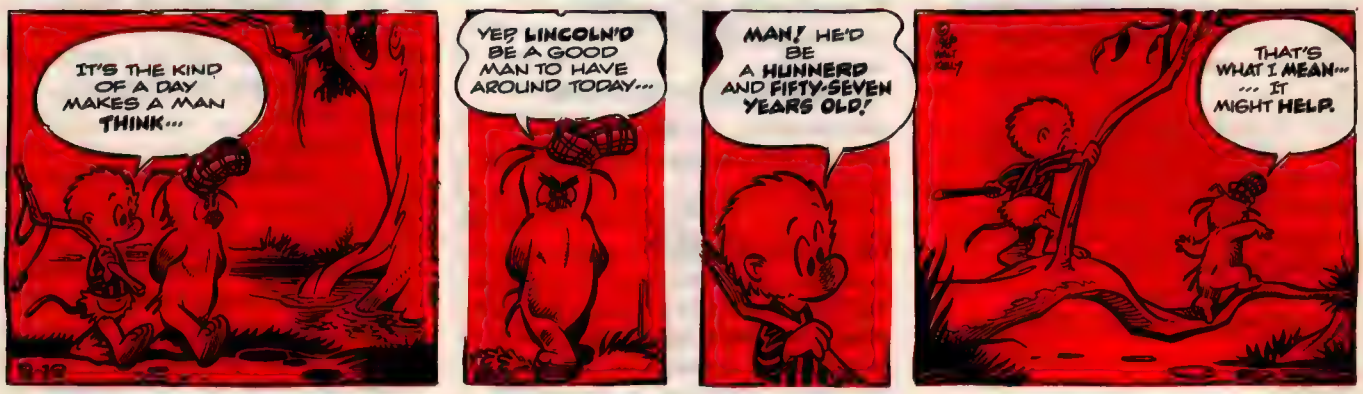
IT'S THE KIND OF A DAY MAKES A MAN THINK...
YEP, LINCOLN'D BE A GOOD MAN TO HAVE AROUND TODAY...
MAN! HE'D BE A HUNNERD AND FIFTY-SEVEN YEARS OLD!
THAT'S WHAT I MEAN... ... IT MIGHT HELP.

DMITRI! THE NEWSLIFE PHOTOGRAPHER... WHAT'S UP?
BIG STORY! WE GOT A FLASH THERE'S A CAT, A DOG, A BIRD AND A MOUSE HERE...
YEP... WHY NOT? I BELIEVE THEY IS OVER AT THE CITY DUMP.
GOT A DUMP AN' NO CITY, HUH?
THEY'S ALL NATURAL-BORN ENEMIES BUT THEY IS WILLIN' TO LIE DOWN TOGETHER FOR A PEACEABLE KINGDOM SHOT...
IT'D BE EASIER FOR 'EM TO FIGHT... AND I BELIEVE THE PEACEABLE KINGDOM IS ALREADY SHOT.

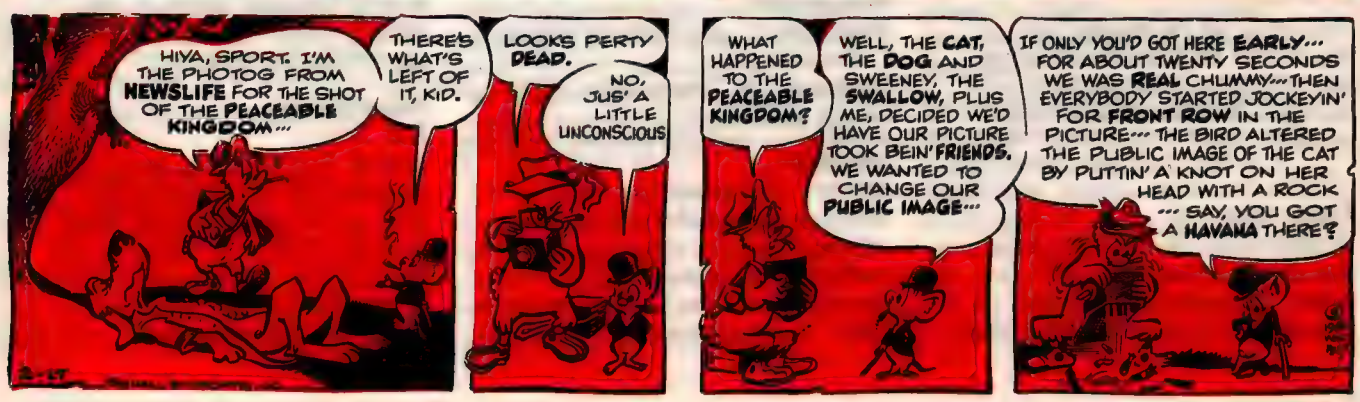
HIYA, SPORT. I'M THE PHOTOG FROM NEWSLIFE FOR THE SHOT OF THE PEACEABLE KINGDOM...
THERE'S WHAT'S LEFT OF IT, KID.
LOOKS PERTY DEAD.
NO, JUS' A LITTLE UNCONSCIOUS
WHAT HAPPENED TO THE PEACEABLE KINGDOM?
WELL, THE CAT, THE DOG AND SWEENEY, THE SWALLOW, PLUS ME, DECIDED WE'D HAVE OUR PICTURE TOOK BEIN' FRIENDS. WE WANTED TO CHANGE OUR PUBLIC IMAGE...
IF ONLY YOU'D GOT HERE EARLY... FOR ABOUT TWENTY SECONDS WE WAS REAL CHUMMY... THEN EVERYBODY STARTED JOCKEYIN' FOR FRONT ROW IN THE PICTURE... THE BIRD ALTERED THE PUBLIC IMAGE OF THE CAT BY PUTTIN' A KNOT ON HER HEAD WITH A ROCK ... SAY, YOU GOT A HAVANA THERE?

PANDA

EN DE MEESTER-RIOLIST

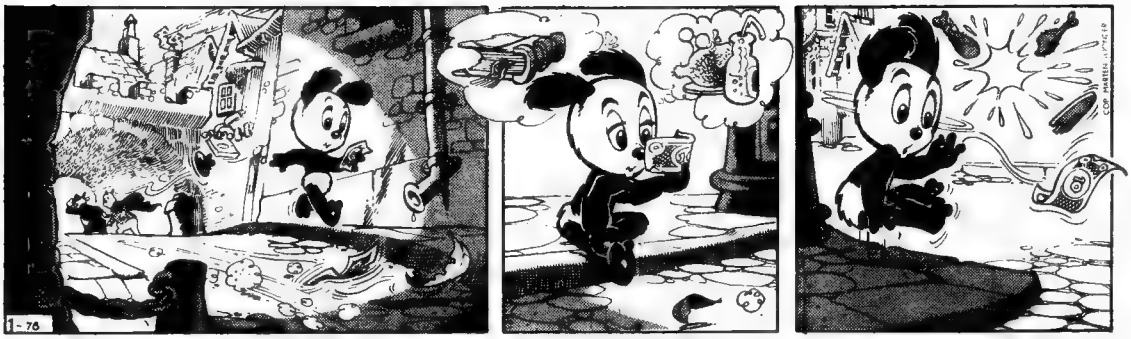

Op een mooie maar wat winderige dag ging Panda een frisse wandeling maken om intussen na te denken over een vraagstuk. Het was geen akelig vraagstuk; het was zelfs geen ernstig vraagstuk; het was eigenlijk een heel prettig vraagstuk. Panda bezat namelijk toevallig een tientje, en wat hij nu bedenken wilde was, wat hij daar het beste mee kon doen. Als je géén tientje bezit, heb je zo'n vraagstuk niet. En als je een zakvol tienjes bezit ook niet, want dan kun je doen wat je wilt. Met één tientje echter heb je een vraagstuk.

„Ik zou", dacht Panda, „er iets nuttigs mee kunnen doen. Bijvoorbeeld een leerzaam boek kopen. Boeken zijn een mooi bezit, en wat je leert kan altijd te pas komen. Ik zou ook . . . eh . . ." Het drong tot hem door dat hij eigenlijk trek had, en hij dacht dus: „. . . ik zou ook iets lekkers kunnen gaan kopen . . ."
Niemand weet waar hij tenslotte toe besloten zou hebben, want op dat ogenblik greep de speelse wind het tientje uit zijn hand en daar ging het! Waaruit te leren valt dat men op een winderige dag geen vaste plannen kan maken.

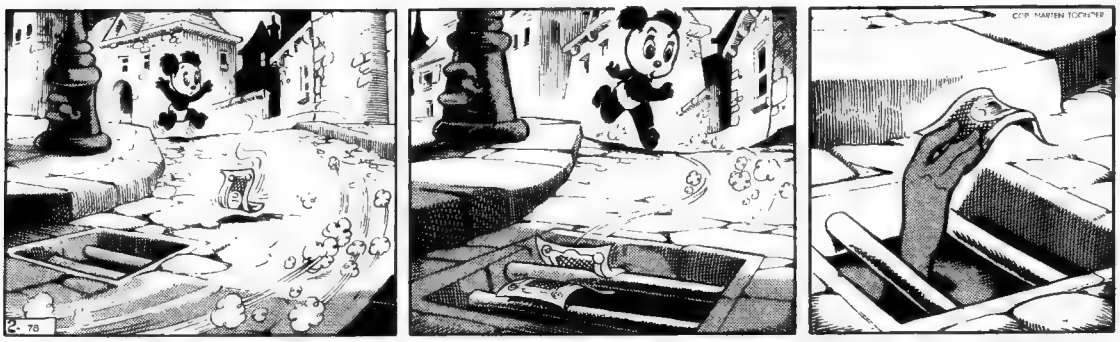

Panda is er de figuur niet naar om zich de kaas van het brood te laten eten of, beter gezegd, om zich de tientjes uit de hand te laten trekken, zelfs niet door de wind. En toen dat bankbiljetje waarvan hij zich zoveel aangenaams had voorgesteld nu plotseling op de bries gedragen door de straat huppelde, zette hij onmiddellijk de achtervolging in. Wie zoiets wel eens heeft meegemaakt weet, hoe moeilijk het is om een fladderend papiertje te achterhalen en Panda betreurde het, dat er toevallig aan de andere kant van de straat niemand was die het even voor hem kon tegenhouden.
Een enkel ogenblik leek het erop, dat hij succes zou hebben; de grillen van de wind en het lot dreven het biljet tegen de spijlen van een putdeksel en met een beetje geluk kon het daar wel blijven zitten tot Panda het redde . . .
Maar Panda had niet een beetje geluk. En blijkbaar was het ook niet zo dat zich aan deze zijde van de straat iemand bevond die het tientje kon tegenhouden.
Uit de diepte verscheen een elegante hand, die het biljet delicaat van de spijl plukte, terwijl een oplettend toehoorder een onderaardse stem had kunnen vernemen met de woorden: „Per aspera ad pecunia, zoals de Ouden al zo treffend opmerkten."

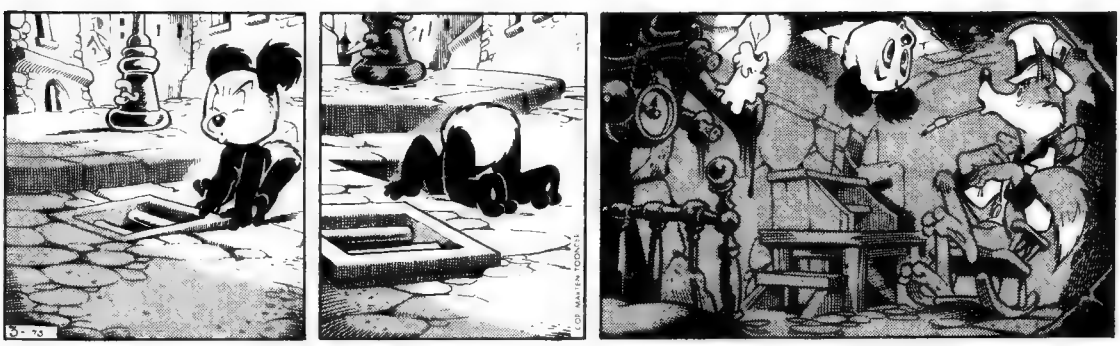

Panda had in zijn haast niet opgemerkt dat een uit het rooster gestoken hand zich meester had gemaakt van zijn dure tientje, en wist dus niet beter of het bankbiljet was tussen de roosterspijlen door naar beneden verdwenen, in een of ander riool of zo. Hoewel hij zich in het algemeen niet tot het putscheppersambacht aangetrokken voelde, aarzelde hij nu geen ogenblik maar begon onmiddellijk de put te openen. Dat hij waarschijnlijk in de viezigheid zou moeten vissen kon hem niet schelen; er zijn gevallen bekend van personen die heel wat onsmakelijker dingen gedaan hebben voor een tientje.
Maar wat hij te zien kreeg toen hij naar beneden keek tartte zijn stoutste verwachtingen. Wie had zich ooit voor kunnen stellen dat iemand uit een oud en blijkbaar in onbruik geraakt stuk riool een knus, zij het dan ook bescheiden woninkje had kunnen maken! Het welkom dat Panda ten deel viel was echter niet hartelijk. „Tot welke duistere diepten", zo vroeg de bewoner klagend, „is onze beschaving gezonken, wanneer allerhand volk iemands appartement binnendringt zonder belet te vragen? O slempora, o mores, zo roep ik met de Klassieken uit!"
Zoals ervaren lezers vermoed zullen hebben was de spreker niemand anders dan Panda's oude kennis Joris Goedbloed.

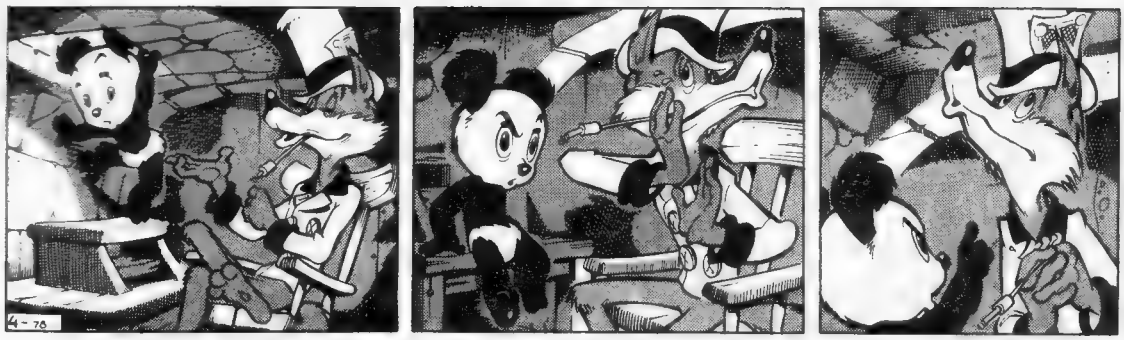

Panda was eerst zó verbaasd dat hij Joris Goedbloed in de ondergrondse woning aantrof, dat hij geen woord wist uit te brengen; en dat scheen de ander zachter te stemmen. „Voor u, baaske, wil ik een uitzondering maken", sprak hij, „en mits ge u verder net gedraagt kunt ge wel binnentreden." Maar intussen was Panda alweer over de eerste schok heen, en terwijl hij zijn weg naar beneden zocht zei hij scherp: „Ik denk dat jij mijn tientje hebt, Joris! Ik heb zelf gezien dat het rooster aanwoei!"
„Hoe nu?" riep Joris bedroefd. „Ik, een oud vriend, die na enkele misverstanden in de zakenwereld hier in kommervolle omstandigheden verblijf, ik denk dat ge me een opbeurend woordje toe komt spreken, en wat doet ge? Ge komt mij, mij, een geruineerd ondernemer, hardvochtig om tientjes manen... "
„Ik weet het zeker", hield Panda vol. „En ik zie het... dáár!"
„Heden!" kreet Joris verrast. „Dat had ik vergeten! Te denken dat ik me allerlei bittere beperkingen oplegde, terwijl ik voortdurend nog mijn laatste goud-eerlijk, zuurverdiende tientje in het hoedelint droeg! Welk een aangename ontdekking!"

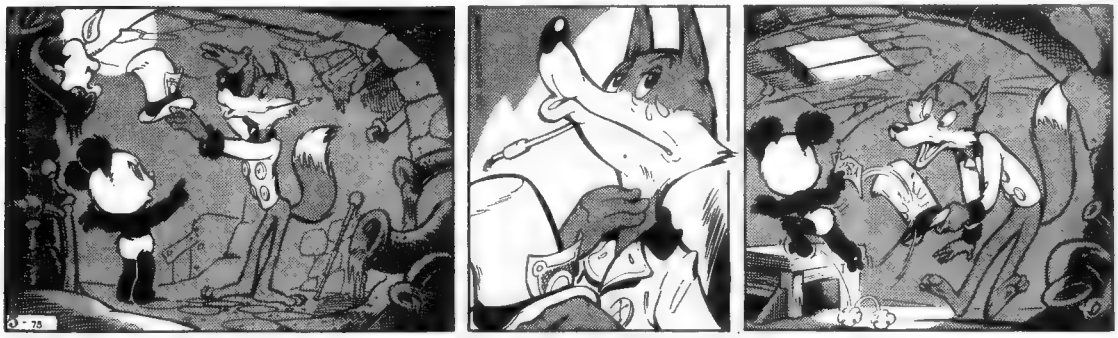

„Ach, ach", sprak Joris Goedbloed, terwijl hij het tientje in zijn hoedelint bekeek met alle ontroering die een aangename vondst oproept, „hoe mooi dat gij eens even langskwaamt en me op dit vergeten biljetje wees! Maar nu herinner ik me weer levendig hoe ik eens, met vooruitziende blik, het bescheiden bedrag in deze bergplaats stopte om gewapend te zijn tegen een kwade dag als deze. Hoe terecht kreten onze klassieke leermeesters; profetia omnia vincit..."
„Ik geloof er niks van", zei Panda streng. „Dat is mijn tientje en ik wil het terug hebben!" „Och maar ventje nu dan toch", antwoordde Joris met verstikte stem, „welk een grove hardvochtigheid betoont ge nu toch tegen mij, uw toegenegen oudere vriend, die zich zoveel offers voor u getroost heeft en aan wie ge zoveel verschuldigd zijt — en dat om een enkel tientje dat mij op kan heffen uit mijn huidige nederige staat, dat voor mij het begin van een nieuwe schitterende loopbaan kan zijn... "
Hij had nog veel meer willen zeggen, maar hij kreeg de kans niet; met een snelle beweging griste Panda het biljet uit het hoedelint, en daarna maakte hij zich klaar om de merkwaardige woning zo snel mogelijk te verlaten.

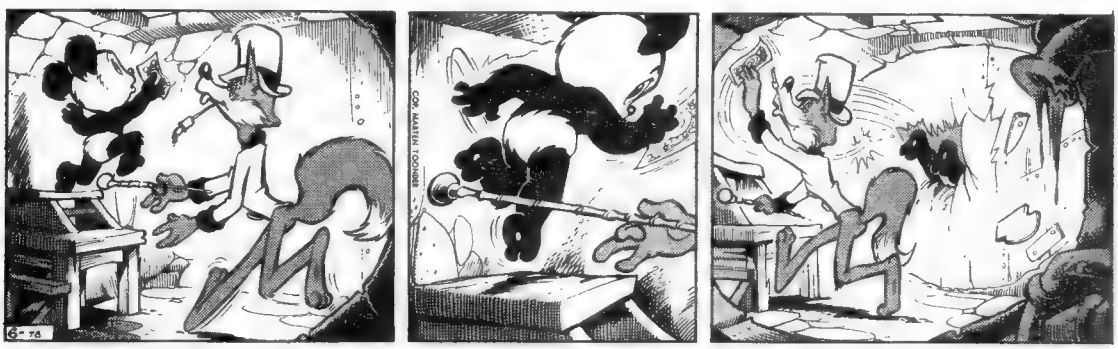

Nu hij zijn tientje eenmaal terug had, probeerde Panda zich zo snel mogelijk uit de voeten te maken, maar Joris had zich vlug van zijn verbazing hersteld.
„Foei, manneke", riep hij uit, „dat gij, die ik altijd zo mooi ben voorgegaan in het leven, u nog eens tot een laagstaand gauwdiefje zoudt ontwikkelen... ach, ach, dat had ik niet gedacht! Dat doet me heel, heel veel verdriet, ventje; ik heb dit niet aan u verdiend en strenge maatregelen zijn nu op hun plaats. Begrijp dat ik hier zwaarder onder lijd dan gij... " Zo sprekend maakte hij een handig gebruik van zijn wandelstok, met het gevolg dat Panda op akelige manier zijn evenwicht verloor. Hij graaide nog wild om zich heen, maar dat hielp niet meer en leidde er alleen maar toe dat hij het omstreden biljet weer losliet; toen viel hij tegen het noodwandje dat die kant van de rioolwoning afsloot, en verdween met een smak en een plons in de duisternis.
„Juventute delendam est, zoals de Ouden reeds opmerkten als zij de ellende met de jeugd bespraken", zuchtte Joris Goedbloed, terwijl hij zich weer meester maakte van het tientje. „Dit is een treffend voorbeeld dat ons allen veel te denken geeft; ondanks mijn scherpe waarschuwingen belandt zo'n jeugdcrimineeltje tenslotte toch in het riool."

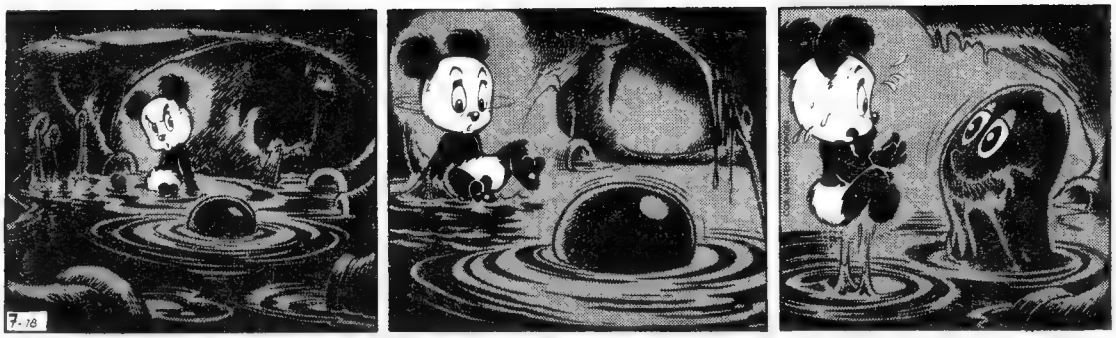

Zo waren Panda's pogingen om zijn tientje terug te krijgen voorlopig wel heel ongelukkig geëindigd. Nadat hij door het slappe wandje was heengeschoten, belandde hij in een ander deel van het oude riool, dat niet, zoals het stuk van Joris Goedbloed, min of meer was schoongemaakt; er was hier waarschijnlijk sinds onheuglijke tijden niemand meer geweest, en de modder van eeuwen verspreidde een onaangename geur. Men kan zich voorstellen dat hij ziedde van woede. „Die gemene Joris!" mompelde hij. „Eerst mijn tientje stelen en me dan nog in dit stinkhol laten vallen! Maar hij is nog niet van mij af! Ik zal hem leren! Hij zal er spijt van krijgen. . . "
Pas toen hij nu vol afkeer rondkeek om een eenvoudige weg te vinden waarlangs hij deze omgeving kon verlaten, viel zijn oog op een omvangrijke modderbel die al enige tijd bezig was naast hem op te rijzen. „Bah, wat vies", dacht hij nog — maar toen zag hij dat het niet een gewone modderbel was. Het onsmakkelijke ding rees hoger en hoger en begon een andere vorm aan te nemen, en Panda sprong dan ook in paniek overeind; dit was geen ding maar een levend wezen dat blijkbaar dit riool bewoonde . . .

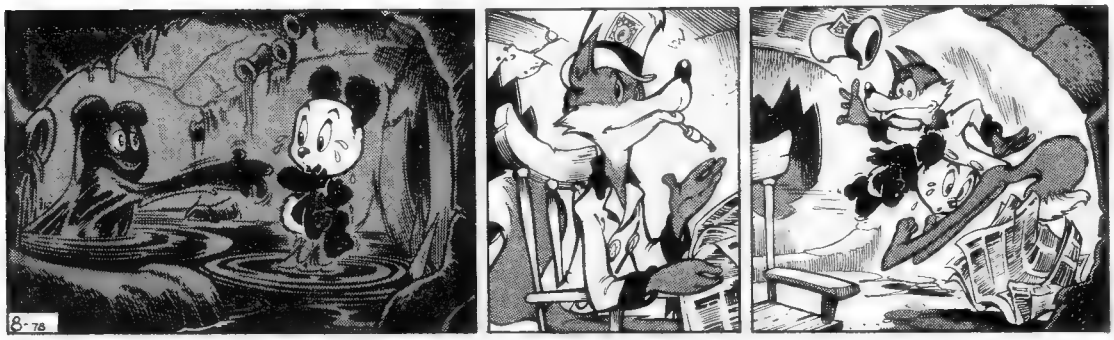

Panda keek met afgrijzen toe hoe het modder-ding, of moddermonster, of wat het dan ook was, een vorm aannam die hem vaagbekend voorkwam; maar toen het wezen nu een glibberige arm naar hem uitstrekte kon hij zich niet langer beheersen en met een kreet van ontzetting week hij terug naar de kapotte wand waar hij zojuist doorheen gekomen was . . .
Die kreet bleef niet onopgemerkt. „Men heeft nooit rust", klaagde Joris in het belendende perceel. „Nauwelijks heeft zo'n ventje zich eens even verwijderd of het moet alweer met wild geraas de aandacht trekken. Nochtans, het klonk alsof hij zich in ernstig ongemak bevindt, in welk geval ik hem, ondanks zijn wangedrag, misschien de helpende hand moet reiken . . ."
Maar juist toen deze mooie gedachte hem had doen opstaan schoot de totaal bevuilde Panda uit het gat in de muur en pardoes tegen hem aan. „Wee, wee!" riep Joris, terwijl hij geschokt het evenwicht verloor. „Welk een diep verval sla ik hier gade! Na u eerst naar hartelust in de modder gewenteld te hebben, vliegt ge me thans als een dolleman aan — maar weet dat ik mijn tientje tot mijn laatste druppel bloed zal verdedigen!" Hij had er uiteraard geen vermoeden van, dat het Panda op dit ogenblik helemaal niet om het tientje ging.

„Niet alleen", sprak Joris Goedbloed, „hebt ge u omdewille van wat geld reeds van een diefachtige inborst getoond en ontziet ge u niet lichamelijk geweld aan te wenden jegens mij, uw liefhebbende, vaderlijke vriend, maar ook blijkt ge nu nog te lijden aan een totale vervuiling. Waarlijk, baaske, ik maak me heel diepe zorgen over u; sanitas non olet . . . " Maar Panda luisterde niet eens en viel hem met geschokte stem in de rede: „Daar . . . daar . . . daar woont een monster . . ."
Hierop kwam er een diepe meewarigheid over Joris. „Een monster, vriendje?" vroeg hij. „Tut, tut, dus nu ziet ge monsters? Dat verklaart heel veel omtrent uw gedrag. Dan zijt ge dus niet slecht, maar beklagenswaardig. Och, och, ik heb met u te doen. Put echter troost uit de omstandigheid dat de moderne zielsartsenij heel hoog staat, zodat we veel goeds mogen verwachten van een bezoek aan een bekwaam geestesgeneesheer . . ."
„Blub", zei iemand. Joris zweeg, keek om en verbleekte. „Blub blub", vervolgde de nieuwe bezoeker, terwijl hij zich opgewekt gereed maakte om eens bij zijn buurman binnen te gaan.

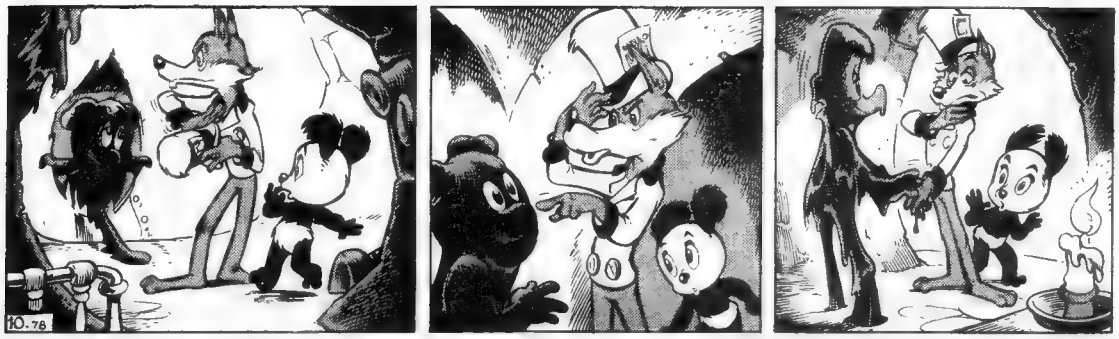

Wie zal zeggen wat er omgaat in zo'n rioolkwabbel als deze? De soort is bij de dierkundigen nauwelijks bekend en van hun innerlijke roerselen is nog nooit ernstige studie gemaakt. Hoe dan ook, deze had, toen Panda hem uit zijn tijdeloze rust wekte, blijkbaar het voornemen opgevat om voortaan een voller, gezelliger leven te gaan leiden. Na een gedaante te hebben aangenomen, die hem aangenaam voorkwam, werkte hij zich nu vastberaden bij Joris Goedbloed binnen, enkele keren groetend met een vriendelijk: „Blub"! Joris was hier echter in het geheel niet van gediend; hij overwon zijn walging, trad recht op de indringer toe, en sprak streng: „Voort, viezerd, scheer u weg! Wie ge ook zijt, ge zijt onzindelijk en niet van goede familie. Keer terug naar het weerzinwekkend hol waar ge uit tevoorschijn gekropen zijt, en verstout u niet de nette woning van een tijdelijk in ruste zijnd zakenman te verontreinigen!" „Blub? Blub-blub blub!", antwoordde de aangesprokene verheugd. Terwijl zijn uiterlijke vorm snel begon te veranderen, bracht hij een natte arm tevoorschijn en drukte hartelijk Joris' uitgestrekte hand.

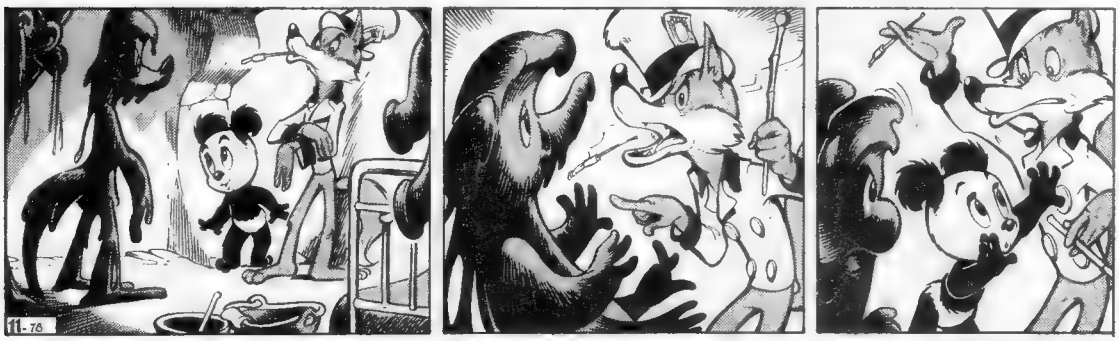

Joris Goedbloed trok de hand, die zo hartelijk door het blub-ding werd geschud, met grote snelheid terug en barstte verontwaardigd uit: „Hoe nu? Ván mij, ván mij! Een blubberbobbel waagt het, zich te vergrijpen aan een intellectueel! Het poogt zelfs mijn edele gestalte na te bootsen! Mijn eer staat op het spel. Andere maatregelen dienen genomen! Honorem iacta est, ontleen ik hier aan de Klassieken . . ."
„Niet doen, Joris", zei Panda dringend. „Misschien begrijpen we dat ding niet — ik geloof dat hij het allemaal vriendelijk bedoelt . . ."
Joris luisterde niet en hief in grote verontwaardiging zijn wandelstok op tegen het rioolwezen, dat voor het eerst kwade bedoelingen scheen te bespeuren. „Terug naar je modder, onuitsprekelijke onreinheid!", kreet Joris, en hij zou misschien werkelijk geweld gebruikt hebben als Panda hem niet stevig bij de arm had gegrepen met de woorden: „Niet slaan, Joris. Misschien is het eigenlijk een heel aardig monster en dan moeten we hem met zachtheid behandelen, heb ik geleerd. Laat hem maar eens even aan mij over."
„Aan u, ventje?", vroeg Joris spottend. „Welnu; toe dan maar; toont gij mij dan maar eens hoe gij deze onuitsprekelijke modderspet met zachtheid uit mijn studeerkamer verwijdert."

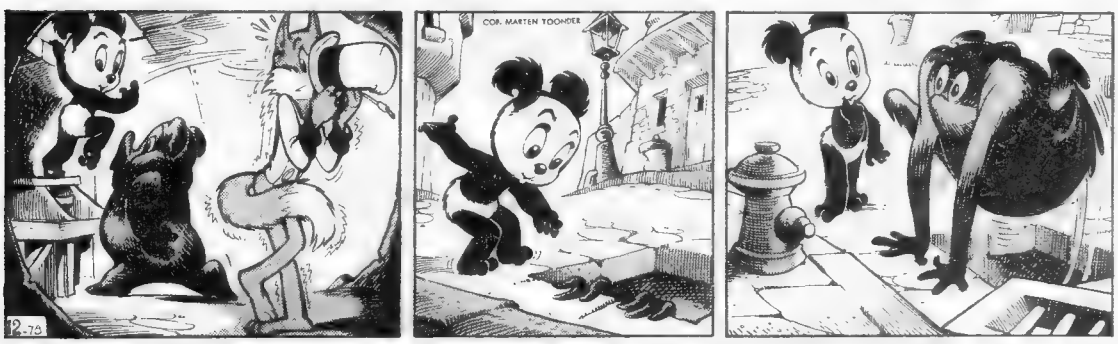

Toen Joris hem uitdaagde om het rioolwezen met zachtheid uit de woning te verwijderen, moest Panda wel even nadenken over wat hem te doen stond. Enerzijds vond hij het eigenlijk ook nog wel een eng, vies dier, maar anderzijds scheen het monster vol goede wil te zijn en niet terug te willen in zijn oude riool.
Panda besloot dus een proef te nemen en klom naar Joris' uitgang, terwijl hij het kennelijk belangstellende modderding aanmoedigend toesprak: „Kom, Blub, ga je mee weg? Deze meneer heeft geloof ik liever dat we maar eens opstappen."
„Van opstappen spreekt ge?", vroeg Joris rillend. „Weg kwabbelen, henen glibberen bedoelt ge. Ach ba, de aanblik is voor een estheticus schier ondraaglijk!"
Maar intussen had de Blub Panda's verrichtingen met grote aandacht gevolgd, en toen deze eenmaal op straat stond en nog eens „Kom-kom-kom, Blub-blub-blub" had geroepen, ontwikkelde het wezen snel een paar bruikbare nieuwe armen om hem met grote snelheid te volgen. Panda straalde van genoegen. „Zie je wel", dacht hij. „met liefde kan men alles bereiken . . . en deze Blub is eigenlijk reuze-aardig."

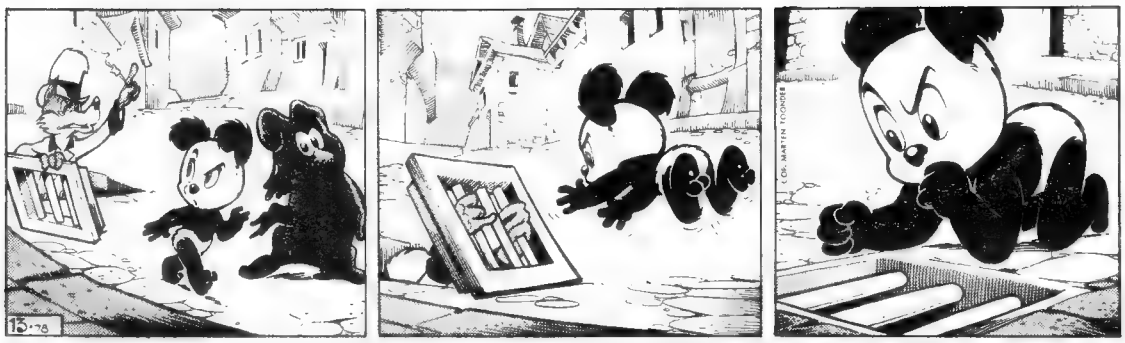

Panda was al onderweg om zich met Blub van Joris' woning te verwijderen, toen hij achter zich nog een verontwaardigde stem hoorde zeggen:. „Gij en uw onsmakelijke vriend hadden althans de welvoeglijkheid kunnen hebben, vent, om bij het verlaten van mijn flatje de toegang achter u te sluiten!"
Het was nauwelijks verstandig van Joris om op deze manier nog eens de aandacht op zich te vestigen, want ineens zag Panda nu dat zijn tientje (waar alles om begonnen was) weer in het hoedelint van de ander stak:
„Dief!", riep hij. „Mijn tientje —" en hij deed een vlugge uitval naar Joris' hoofddeksel . . . maar hij was even te laat. Joris was nog net op tijd onder het rooster verdwenen en had het nu blijkbaar stevig bevestigd, want Panda kon er, hoe hard hij ook probeerde, geen beweging meer in krijgen. „En tóch ben je een lelijke tientjesdief!", riep hij kwaad.
Van beneden sprak een beschaafde stem: „Tut, tut, kereltje, nu is het genoeg geweest; meer schelmerij wens ik niet van u. Pak u weg en ga de straat elders schenden!"
Bij dit alles had de Blub aandachtig toegekeken, maar het was duidelijk dat hij het gebeuren niet geheel kon volgen.

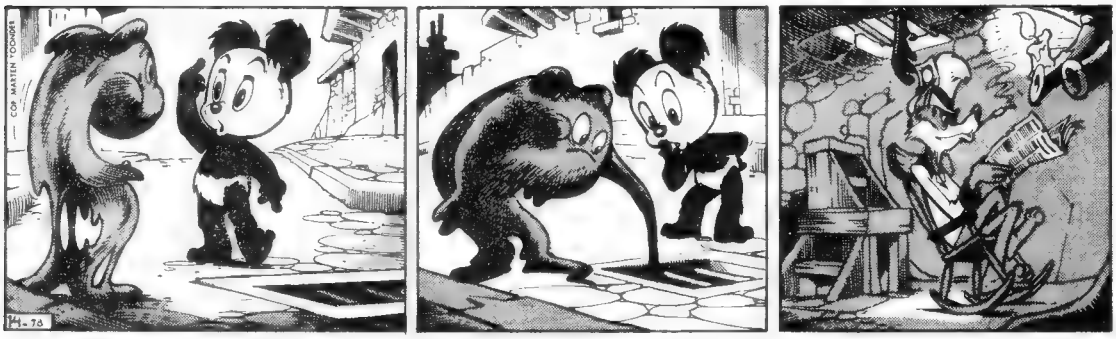

Toen Panda teleurgesteld besloot maar weg te gaan, merkte hij dat Blub, het rioolwezen, niet helemaal begrepen had wat er aan de hand was; en omdat hij behoefte had aan iemand te vertellen hoe slecht hij behandeld was, begon hij het in eenvoudige woorden en veel gebarentaal te verklaren. „Hij daar — lelijkerd — in zijn hoed, daar — papiertje, tientje van mij — gestolen — bah." Wie schetst Panda's verbazing, toen het modderding hem scheen te begrijpen. Het knikte met wat voor zijn hoofd doorging en op wat hij blijkbaar als gezicht gebruikte verscheen een lepe uitdrukking. Vervolgens kreeg hij een heel dun, maar steeds langer wordend armpje, dat gemakkelijk tussen de spijlen van het rooster doorgleed.
Joris had intussen in zijn ondergrondse woonplaats een diepe zucht van voldoening geslaakt. „Eindelijk rust", mompelde hij ;„ars tranquilis, vita longa, zeg ik mijn leermeesters na. Mijn huis is mijn kasteel; hoe heerlijk om een eigen nestje te bezitten waar niets of niemand binnendringen kan . . ."

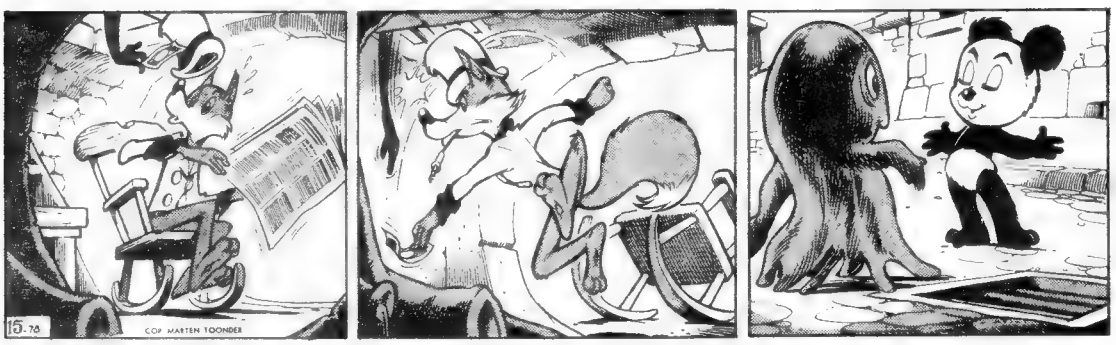

Joris zat nog met diepe teugen van zijn herwonnen rust te genieten, toen een kleine beweging tegen zijn gevoelige hoofdhuid hem er attent op maakte, dat er iets met zijn hoed aan het gebeuren was. Met grote tegenwoordigheid van geest keek hij in de goede richting, waarop hem de kreet „Wacharme!" ontsnapte; hij zag nog juist het dunne, lenige armpje van de Blub, dat zich snel terugtrok in de richting van het rooster. „Halt, halt, gij vieze onverlaat!", riep Joris uit. „Ik laat mij het moeizaam gewonnen kasgeld niet van de hoed af stelen, zelfs niet door een beroeps-riolist!" En met die woorden en een lenige greep wist hij nog net het bankbiljet weer te bemachtigen. „Laat dat u een les zijn!", riep hij nog.
Intussen stond bovengronds de Blub heel beteuterd naar Panda te kijken, blijkbaar erg verlegen omdat zijn onderneming op het laatste nippertje nog mislukt was; maar Panda was zo ingenomen met zijn nieuwe vriend en diens zeldzame kundigheden, dat het hem eigenlijk niet veel meer schelen kon. „Ach — laat hem zijn tientje houden", zei hij opgewekt.
„Geld maakt niet gelukkig; en wij hebben betere dingen, wat, Blub?"

„O tempora, o sores, zo mijmer ik in navolging van de Ouden", prevelde Joris Goedbloed, terwijl hij nog wat ongelovig naar het zojuist door hem herwonnen bankbiljet keek. „Voorheen bestond zelfs onder boevenpak en dieventuig een zeker fatsoen, maar daar hoeft men tegenwoordig niet meer om te komen. Men brak in, men rolde zakken, maar op een eerlijke manier, terwijl tegenwoordig geen middel geschuwd wordt! Welke zichzelf respecterende vakman zou zich willen bedienen van een vieze rioolkwabbel die een arm door een rooster kan steken . . ."
Hier verbleekte de denker plotseling; een nieuwe gedachte had hem pijnlijk getroffen. „Welke vakman?", riep hij. „Ik natuurlijk!" En hij bestormde zijn trap om buiten te komen.
Hij was al te laat; toen hij zag dat Panda en de Blub uit het gezicht verdwenen waren, maakte een diepe troosteloosheid zich van hem meester. „Ik vrees", mompelde hij, „dat de naderende ouderdom me parten speelt. Hoe kan het zijn dat ik, ik Joris Goedbloed, niet onmiddellijk inzag hoe 'n grenzeloos werkterrein zich opent voor de ondernemer, die zich door een amoebale rioolkwabbel terzijde doet staan? Aimij! Ten koste van alles moet ik het vies gedrocht terugvinden!"

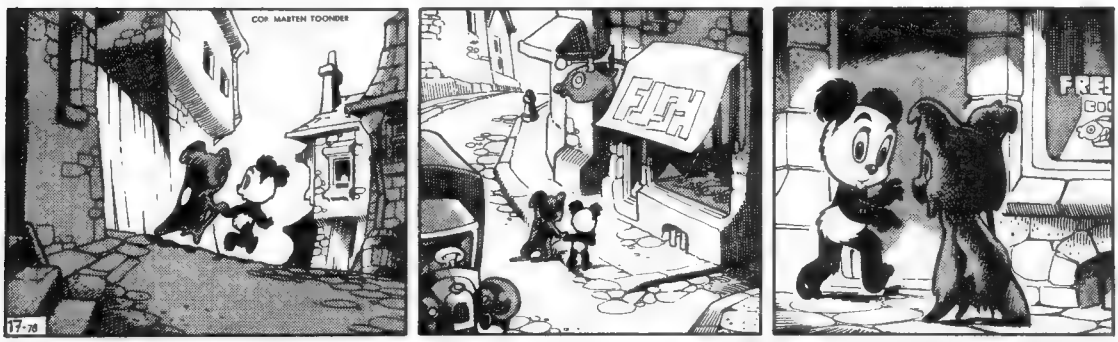

Niet wetend dat Joris' belangstelling was opgewekt (en dat deze doortrapte figuur dus nog niet zijn laatste woordje in dit verhaal gesproken heeft) leidde Panda zijn nieuwe vriend Blub door de straten, die voor het rioolwezen uiteraard nog onbekend terrein waren. „Hij mag dan uit de modder komen", dacht Panda, „maar ik heb nog maar zelden iemand meegemaakt met zo'n groot aanpassingsvermogen. Intelligent lijkt hij me ook wel, maar hij zal in het riool wel niet op een goede school geweest zijn. Nu ik me eenmaal over hem ontfermd heb, moet ik er ook voor zorgen dat hij een goede opleiding krijgt. Hij is best aardig. Iemand met zijn talenten kan het misschien ver brengen. Ik moet er natuurlijk voor zorgen dat hij een net pak aan krijgt, en dan moet ik hem een bed geven . . . hoewel . . . slapen ze in een riool in bedden? En wat lust hij voor eten? Wat eten ze in riolen?"
Hij kon alleen maar heel onsmakelijke dingen bedenken, tot ze toevallig langs een viswinkel kwamen. Vis, meende hij, heeft ook met water te maken en kwam er dus het dichtste bij. „Ik ga even wat kopen, Blub", zei hij, „maar het lijkt me beter dat jij maar even buiten wacht."
Blub?", vroeg Blub. „Blub-blub, blubblubblub-blub?", want het was duidelijk dat hij best mee naar binnen had gewild.

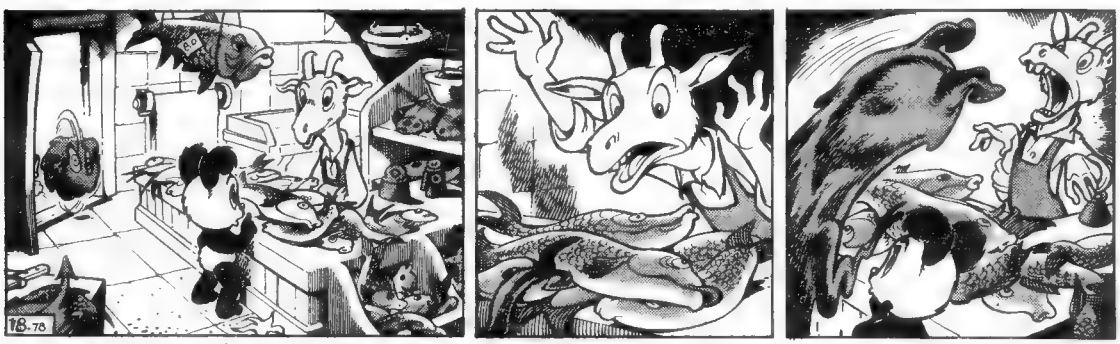

Toen Panda de winkel binnenkwam om een hapje voor zijn vriend Blub te kopen, werd hij door de visboer (een zekere Schubsnijder) vriendelijk verwelkomd met een opgeruimd: „En, meneertje, wat zal 't wezen?" „Wel", antwoordde Panda aarzelend, „wat kost de schelvis?" „Kijk eens, mijnheer", sprak de handelaar deskundig, „Dat hangt van allerlei af. Als u nou veel eten in het kilo wil hebben, ik zou zeggen, neemt u deze dan eens, een prachtbeest, een kanjer, mijnheer . . ."
Nu was het jammer dat Blub de rioolbewoner het buiten vervelend was gaan vinden en, tegen Panda's opdracht in, de winkel maar eens binnen was gedrenteld. Hij had namelijk, zoals de meeste riolisten, een zwak voor vis. We weten niet of hij hoog genoeg stond om Schubsnijders smakelijke aanprijzingen te kunnen volgen, maar een feit is dat de aanblik van de maaltijd hem zijn zelfbeheersing deed verliezen; hij strekte een paar van zijn vochtige schijnarmen uit naar de schelvis, op hetzelfde ogenblik waarop de koopman deze een beetje voordelig wilde tonen.
De gevolgen waren verschrikkelijk. Panda mocht dan al aan Blub gewend zijn, maar een onervaren iemand als Schubsnijder kon de aanblik van het rioolding niet verdragen en slaakte een ijselijke kreet . . .

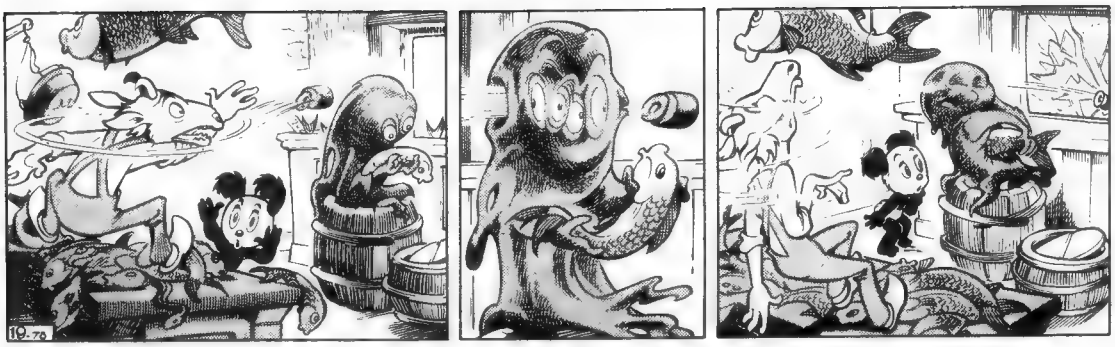

„Nee, mijnheer de visboer, schrikt u maar niet, mijnheer de visboer", riep Panda haastig; „Blub is nog een beetje dom, maar hij is een heel aardig iemand uit het riool . . ." Het was echter al te laat. De koopman Schubsnijder was door Blubs uiterlijk in een zodanige staat van ontzetting geraakt, dat hij naar geen rede meer wilde luisteren, en hij slingerde het kilogewicht dat hij juist in zijn hand hield pardoes naar de onwelkome bezoeker toe.
Panda's hart sloeg een slag over. Zou de arme riolist die, zich van geen kwaad bewust, verlekkerd de schelvis vasthield, door die welgerichte worp niet deerlijk bezeerd worden? Maar neen, het liep anders. Het gewicht suisde dwars door de modderfiguur heen, van voren erin, van achteren eruit, en Blub keek alleen maar even verbaasd; vervolgens peuzelde hij lekker de schelvis op, op de manier waarop amoebale riolisten peuzelen, namelijk door hem kalmpjes op een willekeurige plek in zijn lijf te steken.
Zo hij dan niet gedeerd was, de visverkoper was het wel.
Terwijl het niet in zijn vaart gestuite gewicht door de winkelruit suisde, dreigde de griezelende zakenman temidden van zijn koopwaar het bewustzijn te verliezen.

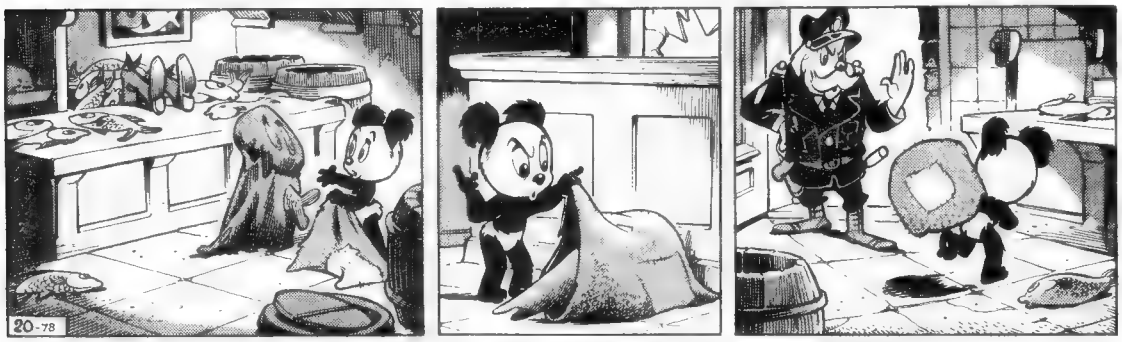

De flauwte van Vishandelaar Schubsnijder bracht Panda in grote verlegenheid, maar deed hem ook iets inzien waar hij nog niet aan gedacht had; je kunt je met een modderfiguur als Blub niet in het openbaar vertonen zonder iedereen erg aan het schrikken te maken. „Het spijt me, Blub", zei hij dan ook tot de smakelijk wijting etende riolist. „Maar dat kan zo niet langer. We zullen er later wel iets anders op verzinnen, maar voorlopig moet het maar zó . . ." en hij begon het vormloze rioolwezen in een bij de hand liggende jutezak te stoppen. „Je vindt het misschien niet prettig, maar je mag ook wel even bedenken dat je je helemaal niet goed gedragen hebt. Er bestaan nu eenmaal beleefdheidsmanieren waar ook een riolist rekening mee te houden heeft. Als je beleefd „dag meneer" en „jawel meneer" had gezegd tegen die aardige visboer, dan was hij misschien niet flauw gevallen. En nu niemand je meer kan zien smeren we hem maar gauw, want ik heb geen zin om die gebarsten ruit te moeten betalen . . ."
En juist op dit ogenblik werd de deuropening verduisterd door de machtige gestalte van Agent Van Griepen, die op dreigende toon vroeg: „En wat is hier wel aan de hand? Wat is dat hier voor een gerinkel in de glazen?"

De agent Van Griepen, die op het lawaai van de gebroken winkelruit was afgekomen, eiste een uitleg en de eerlijke Panda probeerde hem die naar waarheid te geven. „Het zit zo, agent", zei hij, „ik kwam hier binnen om wat schelvis te kopen voor mijn vriend Blub, maar toen kwam Blub achter me aan en omdat Blub iemand is uit een riool, ziet hij er een beeje vreemd uit, en daar is de vismeneer toen van geschrokken en die gooide hem met een kilo en dat kilo ging door Blub heen, omdat hij een modderfoguur is, begrijpt u, en toen is de ruit gebroken maar dat kan ik niet helpen want dan had de vismeneer maar niet moeten gooien en . . ."
„Sta niet te draaien!", riep Agent Van Griepen streng. „Je houdt een ambtenaar in functie voor de mal! En u, meneer, wat hebt u te verklaren?"
De verzwakte Schubsnijder vond kracht genoeg tot spreken. „Misdadigers! Een complot!", zei hij met zwakke stem.
„Kwam hier binnen . . . met iets heel vies . . . ruit gebroken . . . vis gestolen . . ."
„Dat zegt me genoeg", knikte de agent. „Ruit breken en vis stelen. Daar weten wij wel raad op. Kom jij maar eens even mee naar het bureau, ventje." En Panda, met de ongeziene Blub op zijn rug, kon natuurlijk niet anders doen dan gehoorzamen.

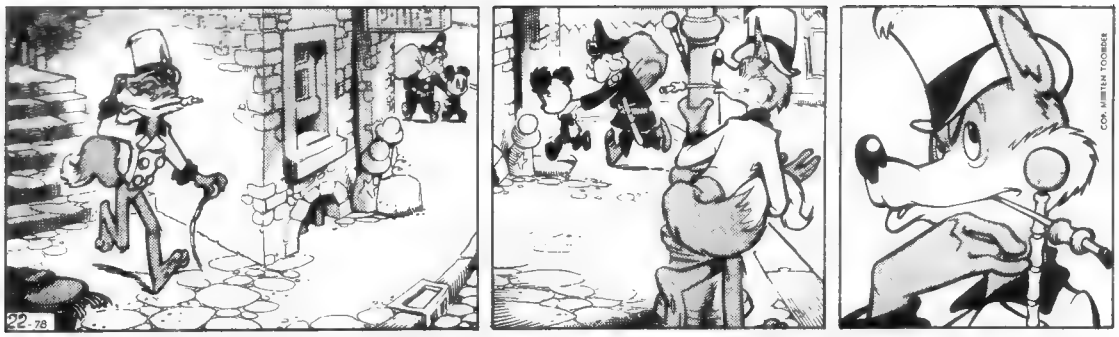

Terwijl het met Panda dus treurig gesteld was, voelde Joris Goedbloed zich nauwelijks opgewekter. Mismoedig zwierf hij door de straten, scherp uitkijkend of hij Panda en diens Blub niet zag en intussen zichzelf berispend omdat hij zo'n mooie kans had laten glippen. „Acharme — met blindheid ben ik geslagen geweest!", jammerde hij binnensmonds.
„Een amoebaal rioolwezen van imitatieve aard wordt me in de schoot geworpen, en ik laat het aan een onverdienstelijk lummeltje als Panda over om het op te voeden tot een nuttig lid van de maatschappij! Wee mij, ik verkommer nog van zelfverwijt!"
Zijn stemming klaarde echter aanzienlijk op, toen hij de gezochten op korte afstand ontwaardde, zij het dan ook onder streng geleide en op weg naar het politie-bureau. Terwijl hij er zorgvuldig voor waakte dat hijzelf niet opgemerkt zou worden, sloegen zijn gedachten een heel andere richting in. „Sic transit corpus delicti, zoals reeds de Ouden zeiden als zij hun vrienden zagen opbrengen!, overwoog hij. „Dat ventje blijkt op zijn schelmerijen betrapt te zijn en verkeert nu in ernstige moeilijkheden. Wellicht is het mijn taak als vaderlijk vriend om opvoedkundig in te grijpen!"

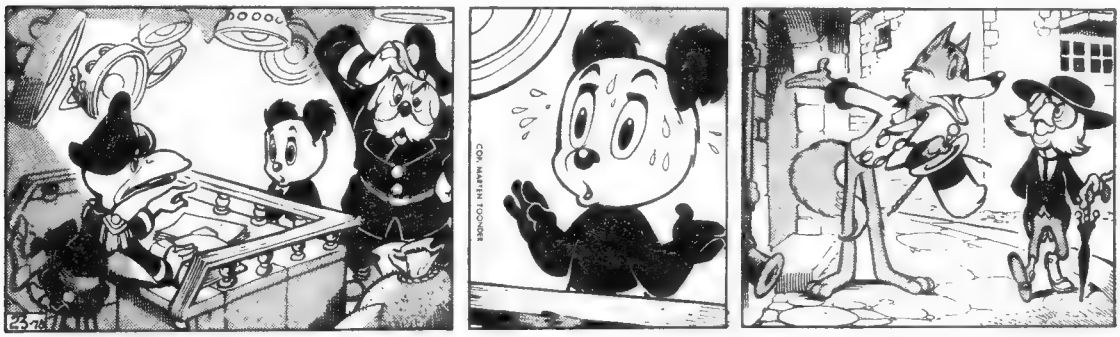

Terwijl Joris Goedbloed overwoog wat hem te doen stond, werd Panda in het politiebureau streng ondervraagd door Brigadier Louterwacht. „Spreek de waarheid!", beval deze. „Beken je dat je een ruit gebroken hebt?" „Nee, meneer de brigadier", zei Panda. „Dat heeft die vishandelaar gedaan, met een kilo, want die gooide hij naar mijn vriend Blub toen die een vis oppakte, maar de kilo ging door Blub heen . . ."
„Wie is die gezegde Blub", wilde de brigadier weten, „en waar bevindt hij zich? Voortvluchtig misschien?" „Nee, meneer de brigadier, ik heb hem in die zak gestopt", verklaarde Panda naar waarheid; maar omdat hijzelf hoorde dat het vreemd klonk voegde hij er aan toe: „Blub is iemand uit het riool, ziet u, en hij heeft niet veel opvoeding gehad, dus ik dacht dat het beter was hem maar even in te pakken . . ." Het klonk nog steeds vreemd, merkte hij, en hij wenste vurig dat er maar iemand was die hem helpen kon . . .
Joris Goedbloed scheen, zoals we gezien hebben, geneigd om te hulp te komen; maar als hem dat ernst was pakte hij de zaak wel zonderling aan. Hij trad namelijk op een toevallige voorbijganger toe en sprak welgemanierd: „Verschoon mij, waarde heer, maar zoudt u mij even naar binnen willen vergezellen. Er verkeert daar iemand in ernstige moeilijkheden en de hulp van een beschaafd heer zou zeer welkom zijn." Zo sprekend wees hij op een donker portiek. De voorbijganger, een zekere Notaris Overwegen, zag niets vreemds in dit verzoek

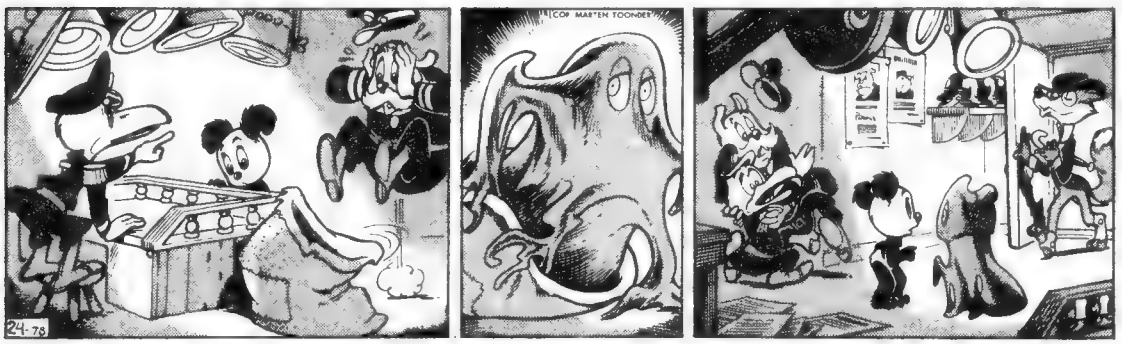

Panda's verklaring dat hij een Blub uit het riool in de zak had gestopt, werd door Brigadier Louterwacht als een belachelijke uitvlucht beschouwd, maar wekte de speciale belangstelling van Agent Van Griepen. Deze schrandere diender had al dadelijk toen hij Panda arresteerde vermoed dat er met die zak iets aan de hand was; hij zou bijvoorbeeld de buit van vroegere diefstallen kunnen bevatten. Wie schetst echter zijn verbazing toen hij zag dat de zak op een vreemde manier bewoog . . . „Van Griepen, doe niet zo nerveus!", gelastte de brigadier, die niets zag; en Panda die wél iets zag, riep haastig: „U moet niet schrikken, meneer . . .", maar het was al te laat. Blub, die het blijkbaar benauwd had gekregen, kroop te voorschijn, en men kon duidelijk zien dat hij erg in de war was. De politiebeambten — beiden sterke persoonlijkheden, gehard in de strijd tegen de misdaad — waren door de aanblik zo overweldigd dat zij steun zochten bij elkaar en een aantal onverstaanbare kreten slaakten; en Panda riep hard dat men zich nergens ongerust over hoefde te maken, en Blub zei opgewekt herhaaldelijk: „Blub! Blubblubblubblub!" — en zo was het daar een hele herrie op het bureau tot onverwacht de deur open ging en de ernstige stem van een nieuwe bezoeker sprak: „Heren, heren, ik bid u. We leven in moeilijke tijden, dat is waar; de jeugdmisdadigheid neemt hand over hand toe en met de achting voor tucht en orde is het slecht gesteld; maar toch moeten we ons niet door onze aandoeningen laten overmeesteren. Het hoofd koel houden, heren, dan kunnen we uw problemen rustig bespreken."

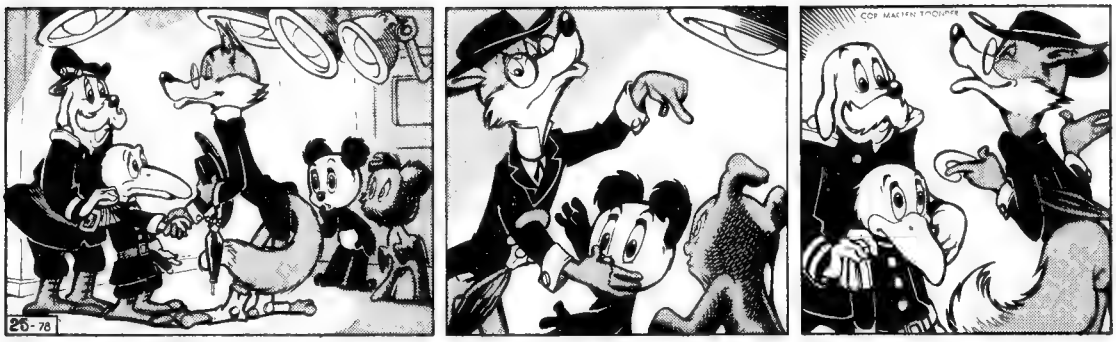

„Kalmeer, heren politie-ambtenaren", sprak de zojuist binnengekomen bezoeker. „Er is een eind gekomen aan uw begrijpelijke bezorgdheid over deze jeugdige delinquent en zijn zakje met viezigheid. U moet namelijk weten, dat ik niemand minder ben dan Doctorandus Hogendunk, bekend paedagogisch consulent hier ter stede; en dit manneke Panda is een van mijn kleine patiëntjes, vat ge? Horend, dat hij weerom door de politie gevat was, in flagrante corpus (om met de Ouden te spreken), ben ik hier onmiddellijk heen geijld . . ."

„Niet waar! Niet waar!, riep Panda. „Jij bent . . ." Hij had willen zeggen: „Jij bent Joris Goedbloed", en daar kon hij wel eens gelijk in hebben, maar de spreker legde hem met een gebiedend gebaar het stilzwijgen op en gelastte: „Zwijg, brutaaltje! Doe die afval weer in de zak en laat het aan uw opvoeders over deze zaak te regelen.

Zo ziet ge maar", ging hij voort tot de beide agenten, „dat ik met dit baasje heel wat te stellen heb. Altijd praatjes, altijd jokken, geen respect, en altijd thuiskomen met gevonden viezigheid. Maar wees gerust heren, met een strenge vakopleiding in de putschepperij kunnen we nog wel een nuttig lid van de maatschappij uit hem maken. Laat u dit geval maar gerust over aan mij, als gediplomeerd opvoedkundige!" Nu, dat wilden Brigadier Louterwacht en Agent Van Griepen wel, want ze wisten met het hele geval eigenlijk niet veel raad.

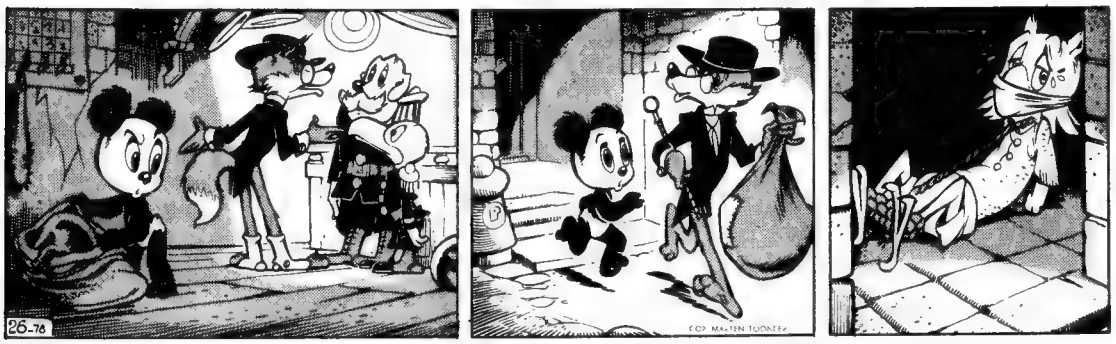

Panda wist eigenlijk niet goed wat hij van de toestand moest denken; de meneer die zich Doctorandus Hogendunk noemde was niemand anders dan Joris Goedbloed, dat stond voor hem vast; en hij had er bij vroegere gelegenheden nooit veel plezier aan beleefd als Joris zich jokkend met hem kwam bemoeien, maar aan de andere kant zag het voor hem en vooral voor Blub heel somber uit als ze op het politie-bureau bleven. Hij besloot dus, dat hij Joris' hulp voor deze ene keer maar moest aanvaarden.

„Alles is dus schitterend geregeld", zei intussen Doctorandus Hogendunk tot de beambten. „Gij beiden hebt voorbeeldig uw plicht gedaan; ik zal u bij hogere autoriteiten aanbevelen voor bevordering. En ik neem de zorg voor deze verdoolde wees geheel op me. Wees gerust. Ik heb dit goed geregeld, of, in de woorden der Leermeesters; cogito, ergo fiat justitia. Kom, ventje, geef mij dat zakje modder maar opdat ge er geen verder kattekwaad mee bedrijft — en dan gaan we maar." Joris nam de zak met Blub, en zo stonden ze dan weer op straat.

„Ik ben bang dat je weer iets in het schild voert, Joris", zei Panda. „Je bent weer aan het liegen — en waar heb je dat dure pak ineens vandaan gehaald?" Hij zou de zaak nog minder vertrouwd hebben als hij de onvrijwillige leverancier van het kostuum had kunnen zien — de beklagenswaardige Notaris Overwegen, die zich nog steeds bevond ik het portiek waar Joris hem in had gelokt.

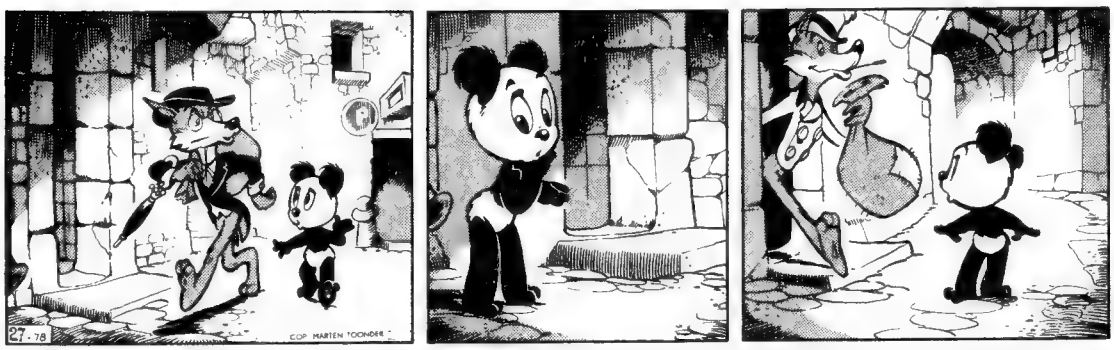

„Nu ik u onbaatzuchtig en met grote offers mijnerzijds uit de klauwen der gerechtigheid heb verlost, ventje', zo verklaarde Joris Goedbloed, „nu zult ge een geheel andere toon tegen me aan moeten slaan. Dankbaarheid, aanhankelijkheid en gehoorzaamheid zijn wat ik thans van u verwacht. Vergeet niet, dat de politie me de voogdij over u heeft toevertrouwd; zodra ge me niet gepaste eerbied betoont ben ik verplicht u een langdurige tuchthuisstraf op te leggen. Bij goed gedrag daarentegen kunt ge op clementie rekenen. Maar genoeg nu — wacht hier een ogenblik terwijl ik even een kleinigheid regel". En hij verdween in een duister portiek. (Het was het portiek waarin Notaris Overwegen zuchtte; maar dat wist Panda niet).

Alleen gebleven had Panda direct de opwelling er vandoor te gaan, want een leven onder voogdijschap van Joris lokte hem niet . . . maar toen bedacht hij, dat Joris de zak met Blub bij zich had, en hij kon Blub natuurlijk niet in de steek laten. Hij bleef dus somber gestemd staan wachten tot zijn voogd weer naar buiten kwam met achterlating van het kostuum dat hem zo sterk op een paedagogisch consulent had doen lijken.

„Ziezo", riep Joris Goedbloed opgewekt. „En nu, baaske, gaan we aan de slag! Het tientje, dat ik zo fortuinlijk in mijn hoedelint vond, heeft me in staat gesteld tijdens uw afwezigheid een Opvoedkundig Instituut op te richten, waar ik me thans zal gaan wijden aan de opleiding van u en uw nog zo kneedbare vriend Blub!"

Nors en wantrouwend volgde Panda de zelfverzekerde Joris Goedbloed door de straten, tot ze eindelijk een stille en onfrisse omgeving bereikten.
„Ziedaar ons Opvoedkundig Instituut", sprak Joris, op een bedenkelijk optrekje wijzend.
„Hier, baaske, zullen gij en die jongen van Blub het volle profijt kunnen trekken van mijn rijpe kennis en ervaring, terwijl ik u algemene ontwikkeling en aanpassing aan de maatschappij bijbreng . . ."
„Hier?", vroeg Panda ontzet. „Maar het is hier reuze vies! Dit is de gemeentelijke vuilnisbelt of zoiets. Hoe haal je het in je hoofd!"
„Ei, ei, een toontje lager gezongen, vent!", vermaande de opvoeder, terwijl hij de deur van het keetje ontsloot. „Ik acht het zeer fortuinlijk dat ik dit bouwwerk vanmiddag ontdekte en voor onze doeleinden in kon richten! Weliswaar is hier geen bloesembloei of fraai struweel, maar voor lessen in de maatschappelijke aanpassing heeft men die volstrekt niet nodig; geslaagde cursisten kunnen ze zich later eventueel in fris plastic aanschaffen. Daarentegen vinden we in dit park (dat gij een belt belieft te noemen) alle lesmateriaal dat een studie van het moderne leven kan vergemakkelijken . . ."
Lesmateriaal? Panda begreep er niets van. Wat zouden hij of Blub kunnen leren van de oude etalage-poppen en andere rommel die zich in deze hut bevonden?

„Lesmateriaal?", vroeg Panda, om zich heenkijkend. „Ik zie hier alleen maar een vieze boel! Wat kunnen we daar nu van leren?" „Opgepast dan, vrindje!", sprak Joris belerend. „Hier volgt Les Eén van Goedbloeds Maatschappijleer. Wat men nodig heeft om in de moderne maatschappij te slagen, is aanpassingsvermogen. En waarbij (zo vraagt nu de oplettende leerling) dient men zich aan te passen? Het antwoord luidt: bij vieze boel. Men bedenke wel, dat het af te raden is om vieze boel vieze boel te noemen; maar dat valt onder een volgende les en zal later behandeld worden. Laat ons thans overgaan tot het aanschouwelijk deel van Les Eén. De beurt is nu aan de jongen van Blub . . ." Zo sprekend leegde hij de zak, waarin het rioolwezen zich al die tijd had moeten ophouden. Na het lange verblijf in die beperkte ruimte was de modderfiguur slecht in vorm, dat was duidelijk. „Blub blubblub?", vroeg hij, terwijl hij zichzelf enigszins trachtte te regelen. Toevallig viel zijn blik (zoals Joris bedoeld had) het eerst op een der etalage-figuren en dat bleek hij een navolgenswaardig voorbeeld te vinden; met vochtige geluiden ordende hij zijn slijklichaam al spoedig tot een vrij aardige nabootsing.
„Ziedaar!", riep Joris voldaan. „Een voortreffelijke leerling met natuurtalent! Groot aanpassingsvermogen. Sic erat demonstrandum, zoals wij geleerden dan opmerken.

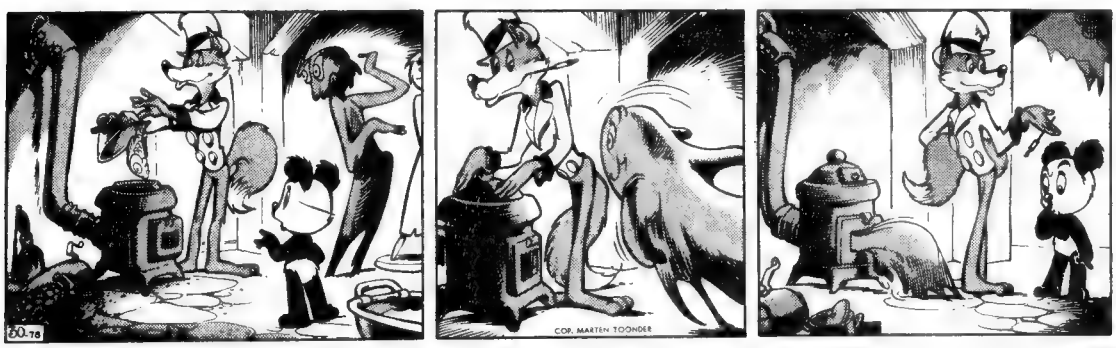

Joris vervolgde zijn onderricht in Goedbloeds Maatschappijleer met de woorden „Wij komen nu aan Les Twee, die zich bezighoudt met de Wet der Veranderlijkheid in vakkringen ook wel mutatie-theorie genoemd. Men moet, met andere woorden, tegen geen enkele vormwijziging opzien als het erom gaat, zich naar de omstandigheden te voegen. Het motto van Les Twee is: Wees Soepel. Wie vasthoudt aan vaste vormen, ziet zich menig mals hapje ontgaan. De leerling Blub zal ons dit nader verduidelijken". Zo sprekend haalde hij een vis te voorschijn (die onmiddellijk Blubs aandacht had) en deed deze snel in een afgedankt en roestig, maar ogenschijnlijk hermetisch gesloten kacheltje verdwijnen. De hongerige Blub wist onmiddellijk wat hem te doen stond. Het damesfiguur dat hij had aangenomen verdween, en hij glibberde totaal vormloos via het roostertje de kachel binnen om zich daar aan de vis tegoed te doen.
„Ge ziet, jonge vrind", hernam Joris voldaan, „dat ik u niets teveel heb beloofd. Ons onderwijs vordert al aardig, dank zij het leuke lesmateriaal dat we hier in ruime mate beschikbaar hebben; en tevens zal het ook u duidelijk zijn dat de begaafde Blub uitmuntend zal kunnen slagen; sine qua laude, zoals wij academisch-gevormden dat noemen . . ."
Maar Panda koesterde achterdocht. Hij vroeg zich af tot welk beroep Blub nu eigenlijk opgeleid ging worden en vreesde dat het niet veel moois zou zijn.

„Blub! Blub-blubblubblub!, riep Blub verheugd, terwijl hij op een onverwachte manier uit de kachel kwam; hij was hoogst tevreden omdat hij daarbinnen een smakelijk visje had kunnen verorberen. „Welaan", knikte Joris, die verder wilde gaan met zijn lessen — maar hier viel Panda hem in de rede. „Ik geloof niet dat ik hieraan verder mee kan werken, Joris!", zei hij streng. „Politie of geen politie . . maar ik denk dat je niet veel goeds in de schild voert. Wat moet Blub eigenlijk worden? Het lijkt wel of je hem opleidt tot diefjesmaat! Waarom moet hij anders leren door kieren en roosters te glippen, en allerlei gedaanten aan te nemen? Dat heeft hij helemaal niet nodig als hij een net, degelijk iemand moet worden!"
„Ge doet me onrecht als zo vaak, vrindje", antwoordde Joris verdrietig. „Hier getroost ik mij de grootste offers om iets moois van hem te maken, en daar beschuldigt ge me van allerhand lelijkheid! Maar neen, ik zal u tonen hoe ge u vergist! Ik wil onze Blub juist een heel net, degelijk persoon ten voorbeeld stellen, en heb een portret van deze persoon opgehangen boven wat onze riolist tot bed zal dienen; ziehier!" En ja hoor — de nette, degelijke persoon waar Blub een voorbeeld aan moest nemen was Panda zelf!

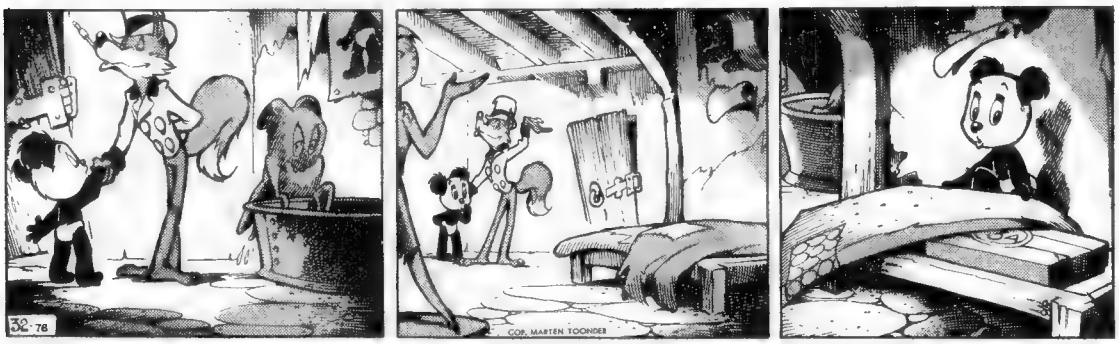

Dat waren een paar aardige verrassingen die Joris Goedbloed daar had aangericht! Om te beginnen bleek de wasteil, die hij als bed voor Blub had bestemd, bij de riolist bijzonder in de smaak te vallen; onder het slaken van kleine kreetjes als „Blub!" en Blubblub!", liet hij zich er tevreden inglijden. Misschien was hij wel moe van zijn veelbewogen dag. En ook Panda was tevreden nu hij zag dat hij-zelf het model was, waar Joris de modderfiguur naar wilde vormen.
„Goed, Joris", zei hij ernstig. „Ik ben maar een bescheiden iemand, maar ik probeer altijd netjes en oppassend te zijn, en als je dat de Blub óók leren wilt, kun je op mijn volle medewerking rekenen!"
„Zie eens aan!", roept Joris verheugd. „Och, uw wantrouwen heeft mij zo'n pijn gedaan — maar nu is alles weer als weleer tussen ons! Goed dan, baaske; volgt Blubs voorbeeld, want ook gij hebt na deze dag uw rust verdiend; ziedaar de legerstede die ik u heb toegedacht."
Dat was nu weer minder mooi, want de brits die Panda kreeg toegewezen zag er verre van aanlokkelijk uit. Hij vond het nogal een smerige troep, maar om de stemming niet opnieuw te bederven hield hij zijn mond en besloot hij er het beste van te maken. Hij probeerde dus deken en matras wat smakelijker te rangschikken — en nu wachtte hem een verrassing! Onder de matras vond hij een nette doos, gloednieuw, die kennelijk niet in deze rommelige omgeving paste. Dat kon geen toeval zijn! Iemand had die doos daar verstopt!

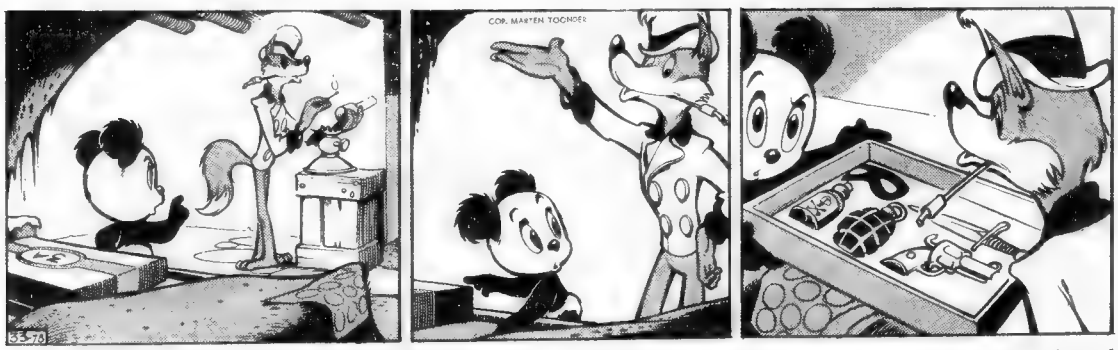

Nadat hij zijn merkwaardige vondst had gedaan wendde Panda zich tot Joris en zei nadrukkelijk: „Ik wou je twee dingen vragen, Joris. Ten eerste wilde ik weten hoelang je deze hut al gebruikt, en ten tweede of je hem al helemaal geïnspecteerd hebt en weet wat er allemaal wel en niet in is . . ." „Resquiescat in pacem, vrind, wat Latijn is voor; kalmpjes aan!", antwoordde Joris. „Maar ik kan uw nieuwsgierigheid wel bevredigen. Deze hut, zoals ge mijn instituut believt te noemen, werd eerst deze middag door mij aangetroffen, toen ik zo bezorgd en verdrietig naar u liep te zoeken; en uiteraard heb ik nog geen gelegenheid gehad hem geheel naar de eisen des tijds in te richten. Ik kon hem nog slechts in gereedheid brengen voor de allereerste lessen; maar zodra het onderwijs vruchten af gaat werpen zullen we in staat zijn hem op fraaie wijze van gemakken te voorzien . . ."
„Dat bedoelde ik niet", zei Panda. „Wat ik bedoelde is dat je eens even moet kijken naar de doos die ik onder mijn matras heb gevonden. Weet jij daar soms het fijne van?
Hij opende de doos en de inhoud was werkelijk heel merkwaardig. Behalve enige handwapens en een masker bevatte hij een flesje vergif en een boekje met het opschrift „Handleiding". Het was duidelijk dat ook Joris geheel verbluft was.

„Tut!" zei Joris verbaasd, terwijl hij de wel-verzorgde doos bekeek. „Dit is een merkwaardige verzameling moordtuig en griezeligheden, vrind! Ware het niet zo onwaarschijnlijk, dan zou ik vermoeden hier te doen te hebben met een complete spionnen-uitzet . . ." (Dat wás het ook; Uitzet 3A; maar dat wisten Panda en Joris natuurlijk niet.) „En het akelig vermoeden rijst nu bij me", ging Joris voort, „dat lichtschuwe elementen het gebouw van mijn instiuut kennen en het plegen te gebruiken voor hun ongure praktijken. Wie kunnen dit zijn? En waarom? En hoeveel?"
Het merkwaardige was, dat op ditzelfde ogenblik dezelfde vragen rezen bij een paar duistere figuren, die op verdachte wijze over de vuilnisbelt waren genaderd, maar roerloos bleven staan loeren toen zij licht uit de keet zagen stralen. Het waren de geheime agenten Slinkovitch en Binkovitch.
„Lamp in hutsk! Vreemd volksk! in geheimplaats!" fluisterde Slinkovitch. „Barsk!" beaamde Binkovitch. „Sof!"
Deze geheime agenten waren goed geoefend, en gehard door lange ervaring in werkzaamheden die het daglicht niet verdragen. Het kostte hun maar enkele sobere woorden om het eens te worden over wat hun te doen stond; er moest afgerekend worden met wie zich bevonden in die keet, die toevallig ook hún schuilplaats was. „En geen lange metski", gromde Slinkovitch. „Njet, tovaritch" bevestigde Binkovitch; „korte metski voor imperialistskis!"

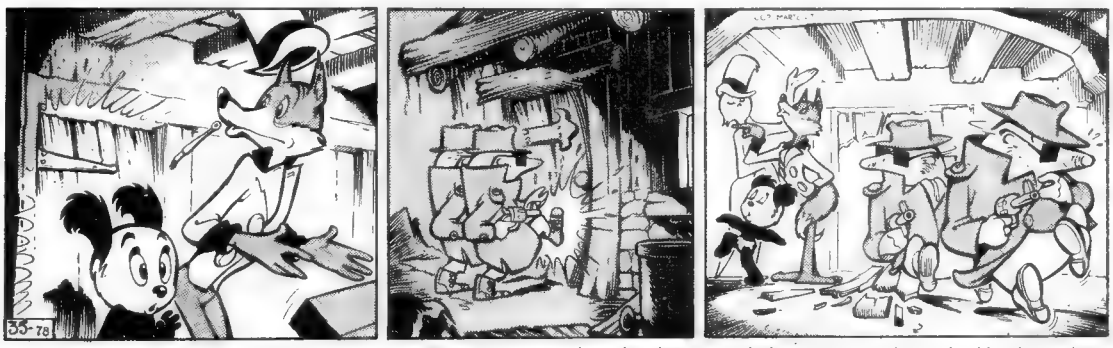

Panda en Joris waren nog steeds hun vondst aan het inspecteren, en Panda zei bezorgd: „Dit lijkt me de doos van een gevaarlijk iemand, Joris!" „Ik geef toe", zei Joris, „dat ook ik er niet geheel gerust op ben. Het zou een ruw persoon kunnen zijn, maar vergeet niet dat ruwe bolsters vaak een blanke pit omsluiten. Misschien is dit gewoon de gereedschapsdoos van een eerlijk werkman, die we er met tact en overredingskracht toe kunnen brengen, zijn tuig elders te bewaren en ons het vreedzaam gebruik van het instituut te laten . . ."
Maar daar zag het er niet erg naar uit! Slinkovitch en Binkovitch, die onhoorbaar naar de keet waren geslopen, haalden hun schietwapens te voorschijn en maakten zich gereed voor de aanval. „En pas oppof", waarschuwde Slinkovitch nog, fluisterend; „geen genaadsk!" „Allemaal kapotskil" bevestigde Binkovitch.
Daarna telden de heren tot drie en trapten met vereende krachten de deur open. Hun geestdriftige stormloop eindigde echter in verbazing toen ze de hut ogenschijnlijk leeg aantroffen; en men mag zich afvragen, waar Joris en Panda zich zo gauw verstopt hadden . . .

„Haltof!" beval Slinkovitch, toen hij de zojuist bestormde hut in verlaten staat aantrof. „Bewaak jij de deursk, makaf elk die komk."
„Da", bevestigde Binkovitch, „pardoesji morsk".
De ervaren Slinkovitch vermoedde een valstrik en ging dus met de grootst mogelijke behoedzaamheid te werk; een systematisch onderzoek van de keet en alles wat deze bevatte leek hem aangewezen, en het was hem aan te zien dat hij weinig goeds in de zin had voor wie hem daarbij in handen viel. Geen wonder, dat Panda er een beetje zenuwachtig van werd!
Voorlopig stond hij nog wel goed, want de sinistere indringer scheen hem en Joris niet van de etalage-figuren te kunnen onderscheiden — maar het kon niet lang duren voordat de bedreven spion de list doorzag, vooral niet omdat Panda nu al leed onder een slapende voet, kramp in zijn ene arm en een opkomende niesbui. Hij wierp Joris een wanhopige blik toe; doch Joris antwoordde met een rustige knipoog waarmee hij slechts zeggen wilde: „Zijt kalm, makkertje! Saevis tranquilus in pericola, zoals de Klassieken ons leren wanneer de nood op het hoogst is. Vergeet ons geheime wapen niet!"
Inmiddels bekeek de oplettende Slinkovitch vol wantrouwen het vreemdsoortige bed, waarin Blub zich ter ruste had begeven „Kwalsk?" vroeg hij zich af. „Balsji vies? Moddermansk?" Hij wist dat hij van zijn tegenstanders de vreemdste dingen kon verwachten, en voelde zich dus allesbehalve gerust op deze bak met vuil! Terecht, zoals we zullen zien.

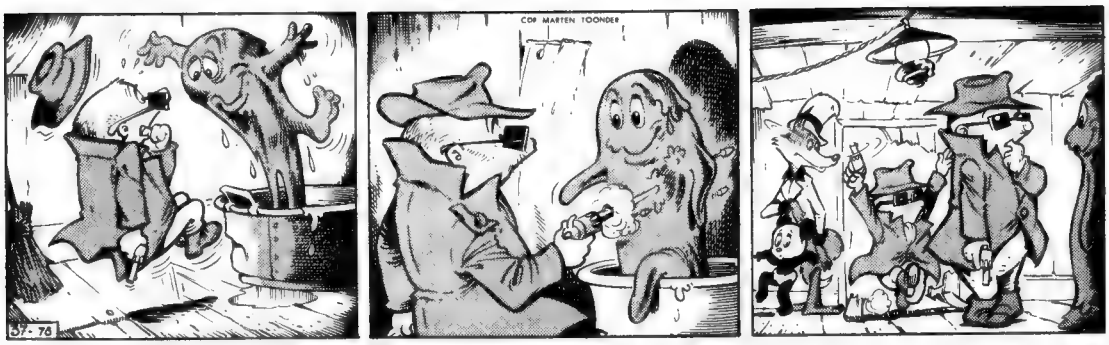

Het leek wel of Blub de scherpe blikken van Spion Slinkovitch op zich voelde rusten, want hij ontwaakte uit zijn zoete sluimering en begon (knikkebollend nog) overeind te komen uit zijn vochtig bed. Nu was Slinkovitch een geheim-agent, die in een strenge spionnenschool was voorbereid op het doorstaan van de gruwelijkste verschrikkingen; maar geen van zijn onderwijzers of lesboekjes had voorzien dat hij van aangezicht tot aangezicht zou komen te staan met een echte Blub. De anders zo onverschrokken terrorist deinsde dan ook walgend achteruit — en toen het rioolwezen hem de opmerking „Blub, blubblúbblubblub" toevoegde, verloor hij zijn zelfbeheersing. „Stinkerinski!" kreet hij schor, terwijl hij zijn revolver op de modderfiguur leegschoot. De kogels flitsten dwars door Blub heen zonder hem in het minst te deren. Uiteraard trokken de kanllen de aandacht van de spion Binkovitch, die de wacht bij de deur had betrokken. Geheimagenten mogen alleen maar schieten in de uiterste noodzaak, en het door zijn collega gemaakte lawaai gaf hem dus veel te denken. „Sta pal!" riep hij uit. „Ik kommeranski!" En met die kreet snelde hij Slinkovitch te hulp. Als hij even opzij had gekeken zou hij gezien hebben, dat één van de zogenaamde etalagefiguren het zich wat gemakkelijker had gemaakt . . .

De spionnen Slinkovitch en Binkovitch wensten geen indringers in de keet, die hun als geheime schuilplaats diende — maar zéker geen indringers die er zo eng uitzagen als Blub!
„Likwidanski", stelde Slinkovitch voor, en Binkovitch beaamde: „Mot kapottov, vuilak!" Dreigend naderden zij de arme riolist, die eindelijk begon in te zien dat het erom spande en rillend achteruitweek . . . Dit alles had tot akeligheden kunnen leiden, als niet juist op dit moment een heldere stem had opgemerkt: „Een goeden avond, heren! Hoe attent van u om eens even bij ons binnen te wippen!"

De geheim-agenten — altijd op hun hoede — keerden zich bliksemsnel naar de onverwachte spreker; maar Joris Goedbloed (want die was het) liet zich door hun dreigende aanblik niet van zijn stuk brengen. „Het plezier dat uw spontaan bezoekje me bezorgt", ging hij voort, „wordt slechts getemperd door de barse houding die gij aanneemt jegens onze kleine Blub. Heren, heren; gij zijt toch gevoelige, beschaafde personen — dat zie ik u aan — waarom maakt ge dan toch dit lief en weerloos diertje aan het schrikken? Of zijt ge misschien zelve bevreesd voor ons huisvriendje? Och — dan moet ge hem toch eens nader leren kennen!"

„Uw houding doet me vermoeden, heren", zei Joris Goedbloed tegen de spionnen, „dat ons huisdiertje u wat nerveus maakt. Welnu, het is eenvoudig om u aan te tonen hoe onschuldig het is. Mijn jonge assistent zal u dat duidelijk maken. Panda, baaske, wat ik u bidden mag — stel ons verschrikte Blubje weer op zijn gemak . . ." Panda liet aarzelend zijn etalagepophouding varen; hij vertrouwde de vreemde indringers helemaal niet, maar aan de andere kant had hij medelijden met de bange Blub, en dus deed hij wat Joris zei.
„Wie bensk jij?" vroeg Slinkovitch, terwijl hij zijn buitenlandse tongval probeerde te onderdrukken. „Wat doetov hier? Is ónze huisk! En wat is Blubnik? Glibberik gluipsk imperialistki onderkruipsel!"

„Kom, kom, vriend — zo spreken wij intellectuelen niet tot elkander!" protesteerde Joris. „En wat deze woning betreft; gij hebt haar wellicht soms gebruikt voor een gezellig samenzijn, doch — helaas voor u — vanaf heden heb ik haar gehuurd van de Gemeentelijke Vuilnisbeltenzorg. U bent echter altijd welkom — tenzij, natuurlijk, gij volhardt in uw afkeurende houding jegens onze huisgenoot Blub. Overtuig u toch zelf, heren, hoe vriendelijk het wezentje is — en hoe voegzaam!"
Het was inderdaad een merkwaardige aanblik; terwijl Panda de geschokte Blub met zachte woorden op zijn gemak stelde, nam het modderwezen geleidelijk zijn vorm aan! Het verschijnsel gaf de geheime agenten stof tot nadenken.

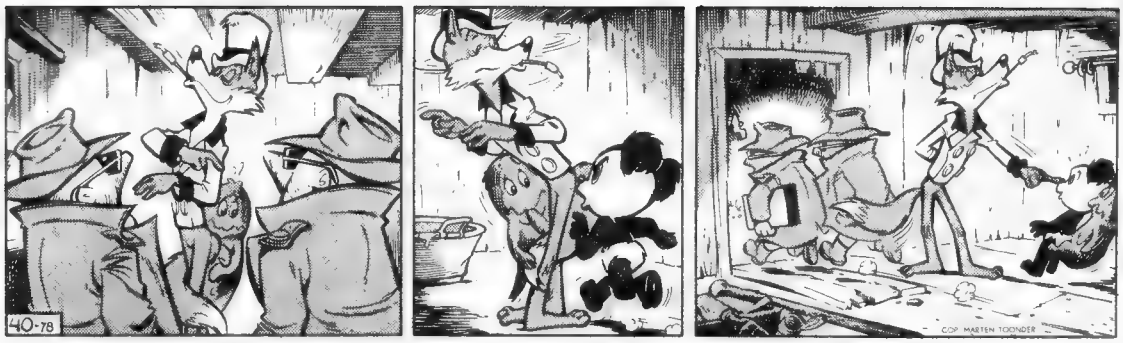

„Ge ziet nu toch zelf, heren spionnen", ging Joris vermanend voort", hoe 'n gedwee schepseltje onze Blub wel is — of Blubnik, gelijk gij belieft te zeggen. Kleurt niet het schaamrood uw konen bij de herinnering, dat ge dit wezentje met kogels hebt doorboord? En hoe overijld was niet uw geweldadigheid, heren subversivisten! Ware het niet verstandiger geweest eerst eens even overleg te plegen met een ouder en meer ervaren vakgenoot, zoals ik? Als welmenend collega tot u sprekend, heren terroristen, moet ik zeggen dat uw optreden me tegenvalt. Uw vergissing is echter niet onherroepelijk. Nu wij op wat vertrouwelijker voet geraakt zijn kunnen we misschien eens openhartig samen bespreken hoe Blubniks uitzonderlijke gaven tot ons aller voordeel aangewend kunnen worden . . ."

„Wát?" riep Panda verontwaardigd uit. „Wou je Blub verkwanselen aan deze indringers? Ze zijn vast niet te vertrouwen . . . en jij ook niet!"

„Kalm, vent!" vermaande Joris Goedbloed, terwijl hij Slinkovitch en Binkovitch met een gebaar uitnodigde mee de deur uit te gaan. „Bemoeit gij u toch niet met zaken die gij nog te jong zijt om te begrijpen! Het past u slechts om nu als een gezeggelijk kereltje zoet ter ruste te gaan, terwijl ik met deze aardige heren nog een korte wandeling maak en enkele aangelegenheden bespreek. Het is alles voor uw bestwil en dat van uw vrindje Blub; en enigermate ook voor de mijne."

En zo sprekend begeleidde hij de somber-zwijgende spionnen naar buiten.

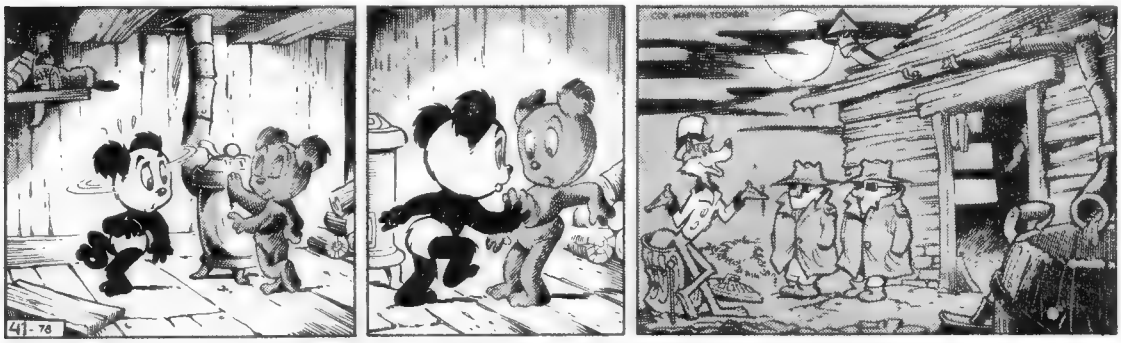

Nadat de deur zich achter Joris Goedbloed en de spionnen Slinkovitch en Binkovitch had gesloten, bleef Panda alleen achter de modderaar Blub. „Blub-blub, blubblubblùb", knorde deze gezellig, als om de aandacht op zich te vestigen; en toen Panda hem nog eens goed bekeek kon hij niet anders doen dan goedkeurend knikken.

Als Blub er even zijn best voor deed begon hij steeds sterker op een beschaafd wezen te lijken.

„Alleen moet je je armen en benen goed tellen", vermaande Panda, terwijl hij een overbodige arm begon weg te drukken, „maar voor de rest doe je het aardig. Als ik je nog een paar lesjes geef kun je bijna voor een gewoon iemand doorgaan, en wie-weet kunnen we dan nog wel een nette betrekking voor je vinden! Als Joris Goedbloed de boel maar niet bederft . . . soms ben ik bang, dat hij weer iets in het schild voert . . ."

Dat zou hij nog sterker vermoed hebben als hij het gesprek had kunnen horen dat Joris intussen buiten met de spionnen Slinkovitch en Binkovitch voerde. „Heren geheime agenten", zei hij ernstig. „Het zal u duidelijk zijn dat ik in de persoon van de Blubnik beschik over een machtig werktuig in de beoefening van het mooie beroep dat ons allen zo dierbaar is — het geheime agentschap. Waar ik de Blubnik toepas, is geen geheim meer veilig, heren! Geeft u dit niet te denken? Met andere woorden — kan ik u soms iets leveren, tegen voordelige voorwaarden?"

„Primask", zei Slinkovitch.

„Toptov", zei Binkovitch.

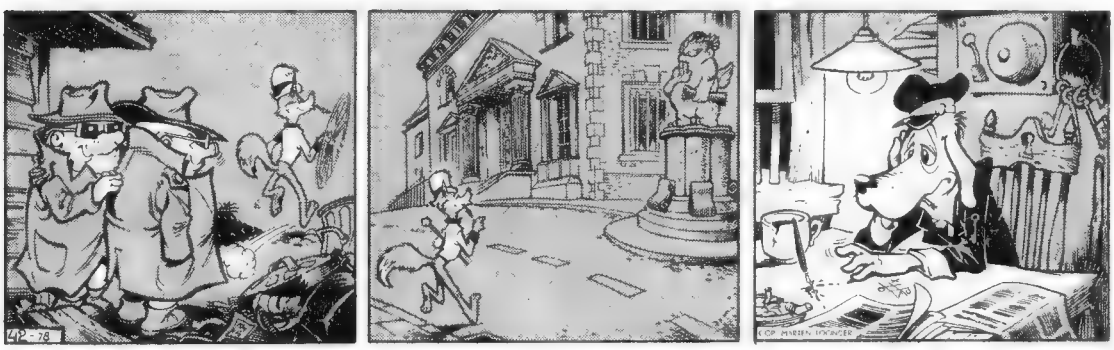

Er werd daar in de nacht op de vuilnisbelt héél wat afgehandeld tussen Joris Goedbloed en de spionnen Slinkovitch en Binkovitch, maar ze fluisterden heel zachtjes zodat niemand het kon horen.

„Welnu, mijne heren kameraden", sprak Joris tenslotte met heldere stem. „Ik houd mij overtuigd dat onze aangename ontmoeting rijke vruchten af zal werpen! Verschoon mij wanneer ik mij thans aan mijn dringende plichten ga wijden!" En met die woorden verdween hij in de duisternis. „Slim Schalsk", meende Slinkovitch, hem naogend.

„Maar", meesmuilde Binkovitch, „wij slimst schalkskst!"

Wij zullen in het midden laten wat de betekenis van deze geheimzinnige woorden was, en volgen Joris op zijn eveneens geheimzinnige pad. Zijn doelbewuste schreden voerden hem door de donkere straten, tot hij tenslotte halt hield bij een monumentaal gebouw — niets meer of minder dan het Ministerie van Nationale Geheimen!

„De patria nil nisi bonum, zoals wij latinisten zeggen als wij van onze vaderlandsliefde geuigen", prevelde Joris, „maar het is toch al te gek om kostelijke geheimen achter slot en grendel te houden. Een wantoestand, waar een rechtgeaard patriot zich tegen verzet! De vraag is slechts, hoe ik hier binnen kom . . ."

Maar dat zou hem niet meevallen. Het gebouw werd namelijk beveiligd door de nachtwaker Geertgen van de Biel, en deze had met zijn laatste beeldroman uit zodat hij niets te doen had dan opletten. „Ik wou dat er eens wat gebeurde", dacht Van de Biel, „anders is het zo vervelend . . ." Weinig vermoedde hij dat buiten iemand stond die zijn hele leven zou veranderen . . .

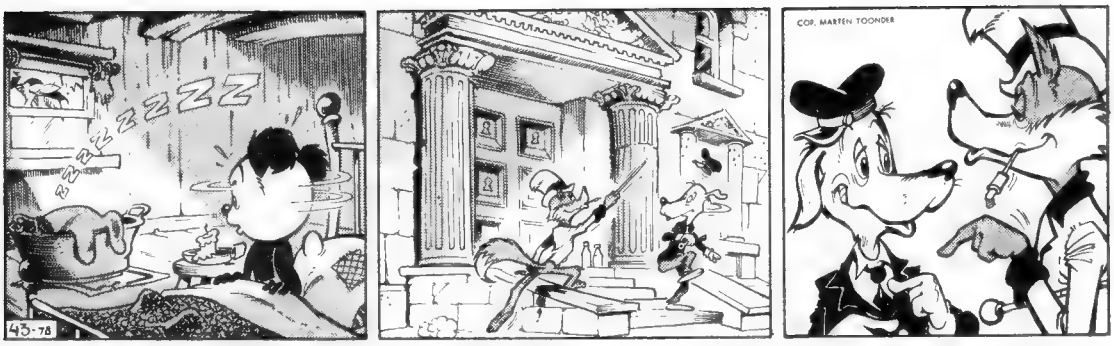

Toen vroeg in de ochtend het prille licht door het raampje van de keet op de vuilnisbelt drong, werd Panda wakker, verfrist door diepe slaap. Hij keek de hut rond en zag tot zijn genoegen, dat Blub nog vredig in zijn teil lag te sluimeren — maar Joris Goedbloed was nergens te bekennen en dat beviel hem niet. Zou hij hen in de steek gelaten hebben? Of was hij soms zo vroeg al op schurkenstreken uit?
In werkelijkheid had Joris de hele nacht wakend doorgebracht bij de poort van het Ministerie van Nationale Geheimen; en nu, bij het ochtendkrieken, werd zijn geduld beloond. De zware deur ging open en Nachtwaker Geertgen van de Biel trad naar buiten. „Dat nachtje zit er weer op", mompelde de vlijtige functionaris, dodelijk vermoeid van zijn zware dienst maar nog altijd scherpzinnig. „Het was weer knap vervelend; er gebeurt nou ook nooit eens wat. Wat een bâán . . ."
Hier werd zijn geprevel onderbroken door een welluidende stem, die sprak; „Wel kijk eens aan! Heb ik het genoegen met de heer Nachtwaker? De nachtwaker van het Ministerie van Nationale Geheimen? Hoe aangenaam! Ge moet weten dat ik Doctorandus Dorst ben, letterkundig redacteur van de Nieuwe Schoklander; en ik maak momenteel een reeks interviews met Beoefenaren van Merkwaardige Beroepen. Wel, wel, en uw beroep is toch wel heel merkwaardig, nietwaar? Daar wilde ik u dus graag eens even over spreken, dan komt ge in de krant, met een plaatje er bij." Nu, daar had Geertgen van de Biel wel oren naar, dat begrijpt men.

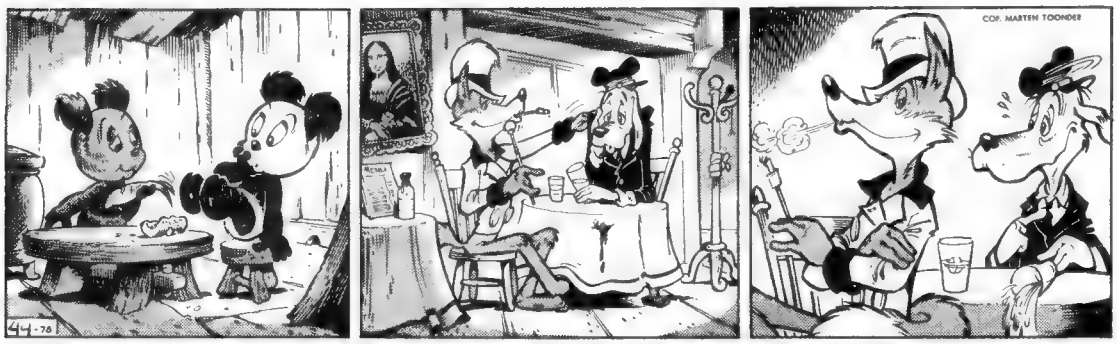

Het laat zich denken dat Panda die ochtend een nogal troosteloos ontbijt had. Hij had het gevoel dat hij in de hut moest blijven wachten tot Joris Goedbloed terug kwam en kon dus niet weggaan om iets lekkers te kopen; maar hier binnen vond hij niets anders dan een korst brood voor zichzelf en een paar droge bokkingen voor Blub. Laatstgenoemde liet het zich echter goed smaken, hoewel Panda vond dat zijn tafelmanieren nog veel te wensen overlieten.
Terwijl zij zo de inwendige persoon versterkten, had Joris Goedbloed elders de nachtwaker Geertgen van de Biel meegetroond naar een gelegenheid waar men een kop koffie kon nuttigen, onder het voorwendsel dat hij hem wilde interviewen over zijn interessante beroep. „Interessant? Ach, meneer! Als ik u dáár eens van vertel . . ." sprak de nachtwaker. „Er is geen snars an, meneer. Er gebeurt nu ook nóóit eens wat. Vervelend, vervélend dat is wat het is . . . "
„Dacht ik het niet?" sprak Joris, getroffen. „Zo'n werkkring lijkt aardig, maar in de praktijk valt het tegen — dat komt maar al te vaak voor. Dulce et decorum ad nauseam, noemden reeds de Klassieken dergelijke ere-posten. Onder ons gezegd, waarde heer Van de Biel, ik vraag me af waarom een fris, jong persoon als u niet liever iets avontuurlijks onderneemt! Waarom gaat u, met uw klaarblijkelijke ondernemingsgeest en intelligentie, bijvoorbeeld niet zoeken naar de Verborgen Schat der Moemoetoemi's?" Dit wekte Geertgen van de Biels belangstelling.

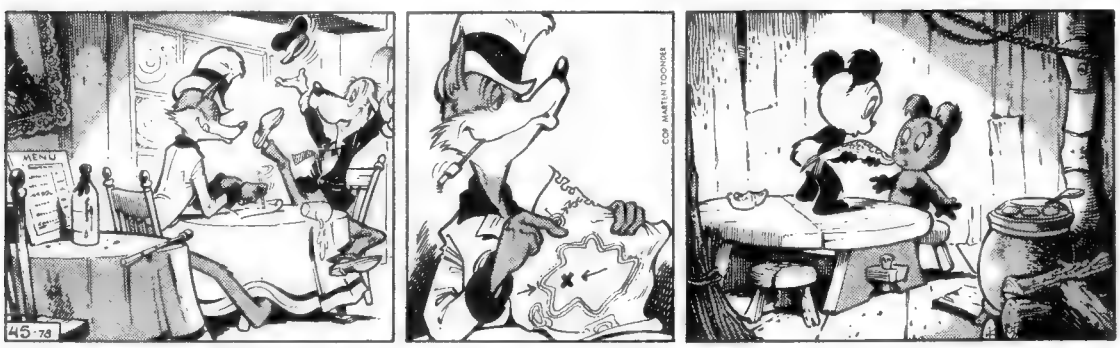

Joris Goedbloeds vermaning had zijn uitwerking op Nachtwaker van de Biel niet gemist. „Een schat zoeken, zei u?" vroeg hij. „Meneer, dat is nou toch frappant. Dat heb ik nou toch altijd willen doen! Welke schat, had u gezegd? Moemoetoemi's? Meneer — als ik weet waar die is ga ik hem meteen zoeken. Nu, meteen! Dan geef ik de hele nachtwakerij er aan, meneer! Dan laat ik die hele vervelende nachtwakerij in de steek . . ."
„Waar, vraagt ge?", zei Joris, terwijl hij snel een landkaartje tekende. „Wel, mijn waarde, dat is heel eenvoudig! Ge gaat zuidwaarts tot ge het Obergine Gebergte bereikt, dat ik hier in schematische trekken voor u opschets; daar neemt ge de derde berg rechts, heel eenvoudig, en hier bij het kruisje ligt uw schat. Ge moogt dit kaartje hebben, mijn beste; ik schenk het u; ik help namelijk een flink daadkrachtig iemand als u graag vooruit in deze wereld."
Ongeveer tezelfder tijd sprak Panda, in de hut, tot Blub: „Als je vooruit wilt komen in deze wereld, Blub, moet je geen rare of onbezonnen dingen doen. En de manier waarop jij eet, door alles zo-maar midden in je buik te steken, is heel raar. Dat zijn geen goede manieren. Als je netjes wilt zijn moet je die vis dáár naar binnen stoppen, kijk zo . . ."
„Blub", zei Blub, die het best vond zolang hij de vis maar kreeg.

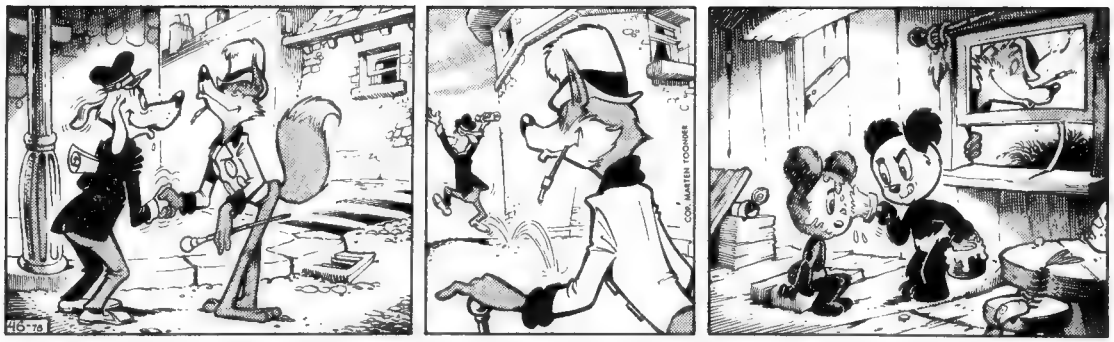

„Het is geweldig, meneer!" riep Geertgen van de Biel, terwijl hij Joris Goedbloed dankbaar de hand schudde. „Een echte schat! Zo-maar! Nou, aan mijn lijf geen nachtgewaak meer, dat zal ik u vertellen! U bent een weldoener, meneer . . . maar . . ." zo voegde hij er plotseling aan toe, „waarom gaat u eigenlijk zélf niet, als u die schat zo precies weet te liggen?" „Och, mijn waarde, ik geef daar niet zo om", weerde Joris af. „Nadat ik al verscheidene schatten ontdekt heb komt eentje meer of minder er voor mij niet zo op aan; liever zie ik blijde gezichten om mij heen, zoals het uwe . . ."

„Nou — dan moet je het zelf maar weten! Ik ga!" riep de geestdriftige ex-nachtwaker, en meteen stoof hij razendsnel weg, in zuidelijke richting, zoals Joris hem had aangeraden. „Och, wat een heerlijke voldoening geeft het toch om anderen gelukkig te maken!" verzuchtte Joris, hem na-ogend, „vooral als men daarbij tevens zijn eigen belangen dient. Dit is een mooi en nuttig werk geweest!"

Intussen had ook Panda zich nuttig willen maken. Hij moest nu eenmaal het opvoedend voorbeeld zijn voor Blub; en nu het riool-wezen meer en meer op hem ging lijken, besloot hij de natuur een handje te helpen met wat witte verf.

Zo trof Joris Goedbloed het tweetal even later aan. „Ziet aan, wat een lief tafereeltje", mompelde hij. „En ook deze persoontjes kan ik een prettig ogenblikje bezorgen. Wat ben ik toch eigenlijk een innig-goed iemand!"

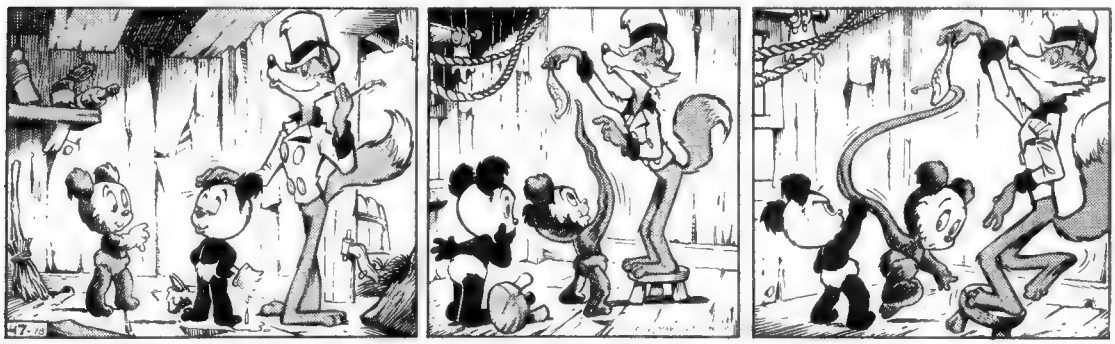

„Goed zo, vrindje", sprak Joris Goedbloed verheugd tot Panda. „Weet ge, ik heb me ernstige zorgen gemaakt; terwijl ik enkele dringende aangelegenheden te regelen had, kon ik mijn opvoedkundig oog niet op u gevestigd houden, en ik vreesde reeds, dat gij de tijd in ledigheid zoudt verlummelen. Maar neen! Ziet aan wat mijn onderricht al in korte tijd gewrocht heeft! Uw lijfspreuk blijve: Carpe Semper, hetwelk vrij uit het Latijn vertaald zoveel zeggen wil als; altijd bezig. Maar terwijl mijn prijzend paedagogisch woord u voldoende loon zal zijn, voel ik dat we het vlijtig Blubje op andere wijze voor zijn vorderingen moeten bezoldigen. Hij is nog wat eenvoudig van geest, nietwaar? Gelukkig heb ik voor hen een verrassinkje meegebracht."

Zo sprekend beklom Joris een stoel, om vervolgens van grote hoogte Blub een visje voor te houden. De riolist slaakte een verheugd „blub" en strekte onmiddellijk een arm naar het hapje uit . . . maar dat beviel Panda helemaal niet!

„Dat wil ik nu niet meer zien, Blub", zei hij streng.

„Als je op een beschaafd wezen wilt lijken moet je niet steeds met allerlei gekke aanhangsels en uitsteeksels te voorschijn komen! Weg ermee!"

„Tut tut, baaske; wie is hier de bevoegde leerkracht — gij of ik?" vermaande Joris. „Laat af, zeg ik u!"

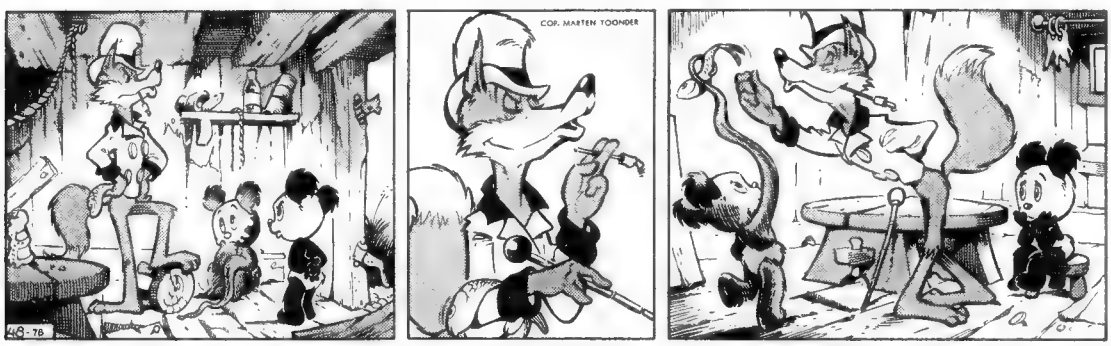

„Ik begrijp niet wat je bedoelt!" zei Panda tot Joris. „Als Blub een net lid van de maatschappij moet worden, kan hij toch niet steeds rare lange armen trekken of andere vieze vormen aannemen? Dat doet niemand!"

„Aha. Zeer juist! Niemand!" sprak Joris. „Maar is daarmee gezegd dat het onjuist is? Is het niet betreurenswaardig, dat wij niet in staat zijn lange armen te trekken of andere vormen aan te nemen? Noemt gij een net lid van de maatschappij alleen maar iemand die net zo is als alle anderen? Dat is bekrompen, mijn vriend. De wereld gaat aan eenvormigheid ten onder. Hoe ondraaglijk saai zal de aarde zijn als iedereen gelijk is aan iedereen! Hier hebben we nu onze merkwaardige Blub, die in zijn rek- en plooibaarheid een interessant talent bezit. En wat doet gij? Gij verbiedt hem van deze gave gebruik te maken! Wat zou er terecht komen van wetenschap, kunst en cultuur als men alle bijzondere personen verbood om bijzonder te zijn? Neen, vriend — leve de ongelijkheid, zeg ik u! Moedig de bijzonderheid aan, oefen het jonge talent!"

„Nou — maar ik vind dat gedoe van Blub maar een raar gezicht", zei Panda. Hij zag echter, dat dit gepreek Blub veel te lang duurde, en stond dus toe dat de modderfiguur met een vreemd lang dun armpje de vis uit Joris' hand greep.

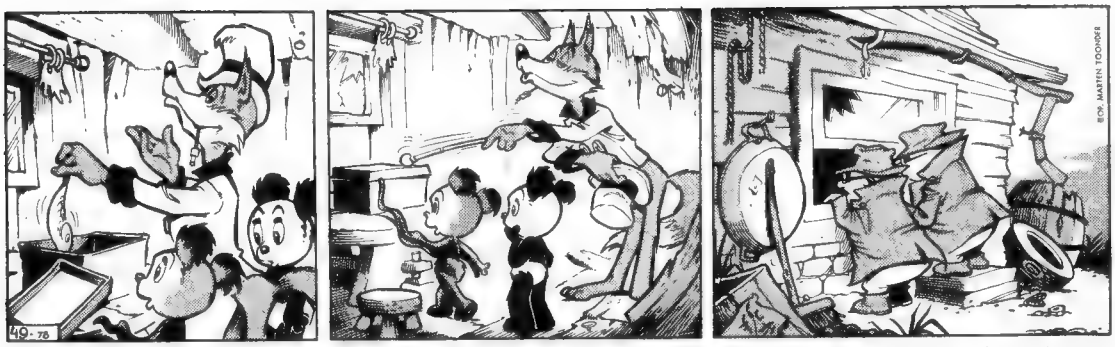

„Er kan", sprak Joris Goedbloed, „niet voldoende op gewezen worden hoe praktisch de riool-amoebale karakteristieken van onze Blub zijn. Gesteld dat men iets waardevols bewaart in een gesloten kast of trommel; men wil het eruit halen en men heeft de sleutel niet. Wat nu? Gij zijt radeloos, maar voor Blub is er geen enkel bezwaar. Ziehier een begerenswaardige bokking, eerste kwaliteit; de trommel wordt hermetisch gesloten. Wat nu? Gij verbiedt het wezen om zijn plastisch talent ten nutte te maken; ik, als meer ervaren opvoeder, moedig echter aan omdat het na enige oefening van onschatbare waarde zal blijken . . ."
Blub had met de vis-in-de-trommel al even weinig moeite als bij een vorige gelegenheid met de vis-in-de-kachel; hij maakte een arm zó dun dat hij door de nauwelijks vindbare richel van de trommel kon, en verteerde de vis gewoon maar door hem te grijpen. Het was een verbazingwekkend gezicht.
Dat vonden ook de spionnen Slinkovitch en Binkovitch, die als goede vaklieden een scherp wakend oog hielden op wat zich in de keet afspeelde. „Sublimovl Handigerk!" mompelde Slinkovitch. „Da", stemde Binkovitch in. „Jammersk is van kapitalistki . . ." „Kidnapsk?" stelde Slinkovitch voor. „Ah . . . ideesk", preveldе Binkovitch.

Nadat Joris Goedbloed de Blub nog een aantal oefeningen had laten doen in het pakken van vissen uit moeilijke bergplaatsen, stond hij Panda toe zijn kunstig verfwerkje te voltooien, terwijl hijzelf rustig het ochtendblad ging lezen. Nu, Panda bracht het er uitstekend af, terwijl Blub blubte van plezier. „Ik geloof niet, dat ze nu nog vies van je zullen zijn", sprak Panda peinzend. „Het is jammer dat je niet een beetje haar hebt — dan zou je er werkelijk heel aardig uitzien; maar misschien kunnen we dat er later nog eens opplakken . . ."
Hier werd hij in de rede gevallen doordat Joris met een verraste kreet overeind sprong. „Neen, maar, wat ik me daar nu toch in de gazet zie!", riep hij uit. „Een advertentie van het Ministerie van Nationale Geheimen! Gezocht voor direct een nette nachtwaker, wegens spoorloze verdwijning van de vorige! Ei, ei! Dat, baaske, is nu eens een kans uit duizenden! Gij wildet toch immers altijd zo gaarne een goed vak leren? Gij zocht toch altijd een keurige betrekking? Welnu — hier is hij dan! Reinig uw tanden, neus en oren! Wij gaan solliciteren!"

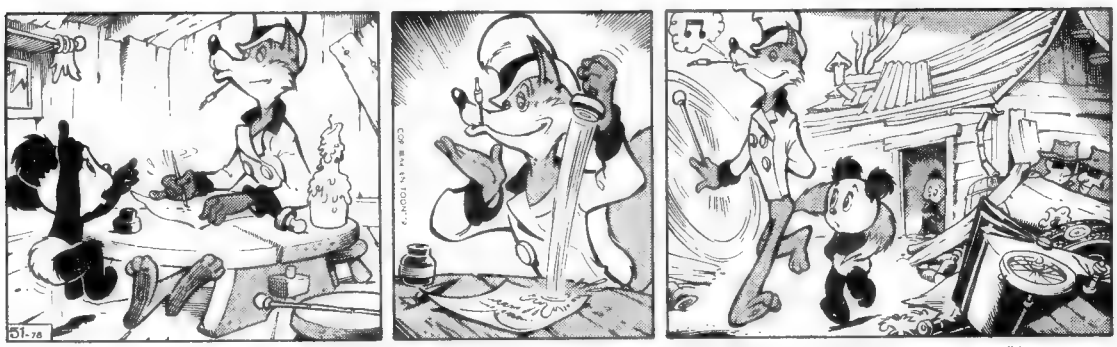

„Ik wil helemaal geen nachtwaker worden!", zei Panda. „Dagwaker misschien, maar nachtwaker — bah!" Joris Goedbloed wilde echter van geen tegenspraak weten.
„Het is tijd, ventje", zei hij, „dat ge eens aan gaat pakken om eerlijk uw dagelijks brood te verdienen. Veni, vidi et labora is de leefregel die reeds de Ouden ons voorhielden. Ik schrijf u hier een gunstig getuigschrift, waarin ik verklaar dat gij de lessen van mijn Opvoedkundig Instituut met vrucht hebt gevolgd en dat ik in u een natuurlijke aanleg voor de nachtwakerij bespeur. Dat zal u stellig van groot nut zijn. Ik help mijn oud-leerlingen altijd gaarne vooruit in de wereld, weet ge." Zo sprekend voorzag hij het sierlijk geschreven getuigschrift van een indrukwekkende stempeling. (Het was van oorsprong het stempel van een knoophaakjesfabriek, maar dat hinderde niet omdat de letters onleesbaar waren geworden; wat tevens de reden was waarom Joris het stempel op de omringende vuilnisbelt had kunnen vinden).
Protesten baatten Panda niet; en zo verliet hij dus even later met Joris de hut om bij het Ministerie van Nationale Geheimen te gaan solliciteren. „Sluit de deur, mijn beste, en laat vooral geen vreemde bezoekers binnen!", zei Joris nog tegen Blub, die hen beteuterd na-oogde. De nauwkeurige beschouwer van onze afbeeldingen zal zien, dat deze raad niet overbodig was.

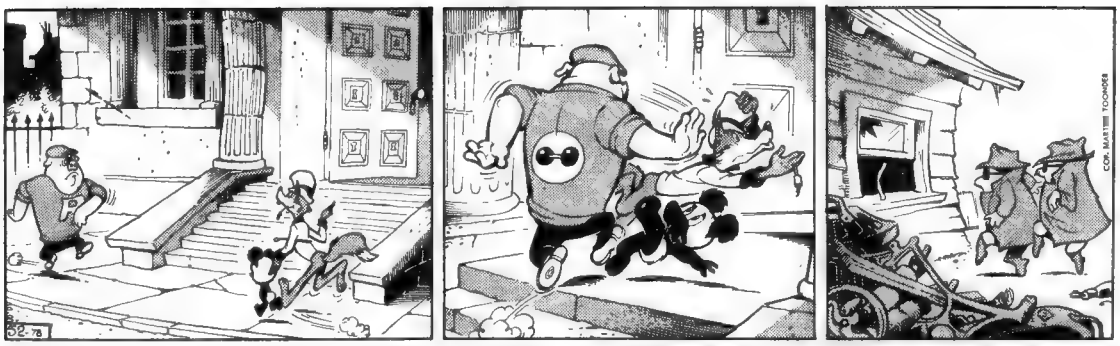

„Bedenk, baaske", sprak Joris troostend, terwijl hij met Panda het Ministerie van Nationale Geheimen naderde, welk een uiterst eervolle positie ik voor u gevonden heb. De Vigilantes nil nisi bonum was reeds in de oudheid een veelgebezigd spreekwoord, waaruit blijkt dat reeds duizenden jaren geleden de nachtwakers hoog stonden aangeschreven om hun vlijt.
Bedenk ook, dat een rijksnachtwaker na vijfentwintigjarige trouwe dienst zeker kan zijn van een ordelint met versierselen — en doet dit vooruizicht uw boezem niet gloeien van trots? Neen, geen pruilen nu, vrind! De schone toekomst, die ik hiermee voor u open . . ."
Maar het stond nog te bezien of Panda die betrekking wel kreeg, want juist op dit ogenblik werden zij opzij geduwd door ene Harry Hobbe, die op ruwe toon zei: „Uit de weg, onderkruipers! Die baan is mijn — ik was hier eerst." En zo schreed deze brutale sollicitant het Ministerie binnen.
Terwijl het Joris Goedbloed hier dus niet voor de wind ging, zag het er thuis, op de vuilnisbelt, ook al niet te gunstig voor hem uit, want hier slopen de spionnen Slinkovitch en Binkovitch sluw naar de keet, waarin zich de riolist Blub bevond.
„Kalman noupak vullak, hebben winstsk, fluisterde Slinkovitch.
„Da", gniffelde Binkovitch, „slimgroi."

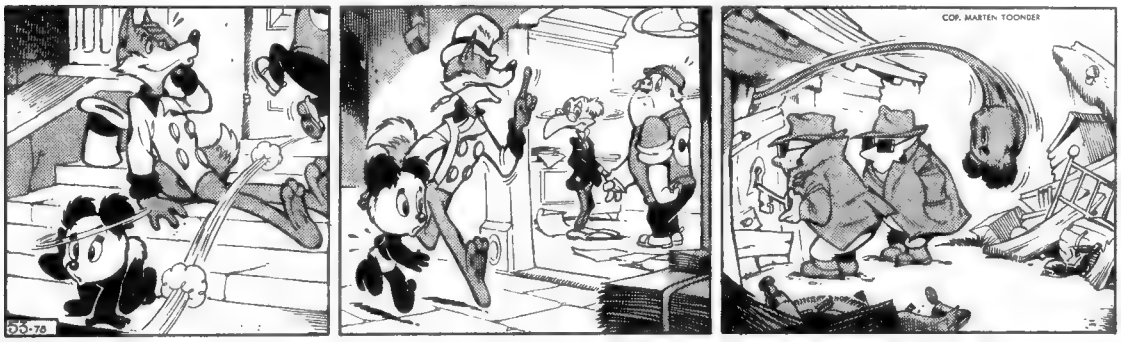

Nadat Panda door Harry Hobbe opzij was geslingerd, kwam hij enigszins pijnlijk weer overeind en zei: „Een mooie boel! Dat ik die betrekking nu niet krijg, kan me niet veel schelen, maar dat zo'n vent . . ."
„Wacht, wacht, makkertje", vermaande Joris Goedbloed. „Alles is nog niet verloren! Niet altijd wint het bruut geweld van een meer delicate levenshouding!"
Intussen had Harry Hobbe het bureel van Referendaris Vergeel al bereikt, op wie hij door zijn voortvarende houding een gunstige indruk maakte.
„De post is uw", sprak de in de dienst vergrijsde hoge ambtenaar, „vermits ge . . ."
„O, neen!", onderbrak hem onverwacht vanaf de deur een heldere stem. „Geen overijlde daden, wat ik u bidden mag. Referendaris. Er is hier sprake van een betreurenswaardig misverstand!"
Niet mis te verstaan was echter wat zich tegelijkertijd rond de keet op de vaalt afspeelde. Slinkovitch en Binkovitch hadden hier een originele spionnenloper tevoorschijn gehaald en beproefden deze op het deurslot, terwijl zij elkaar korte zakelijke aanwijzingen gaven als „Stroefsk" en „Knarsk".
Wat zij over het hoofd zagen, was dat voor de door hen zo begeerde Blub geen kier te klein was, zodat de riolist hun verrichtingen met belangstelling kon volgen.

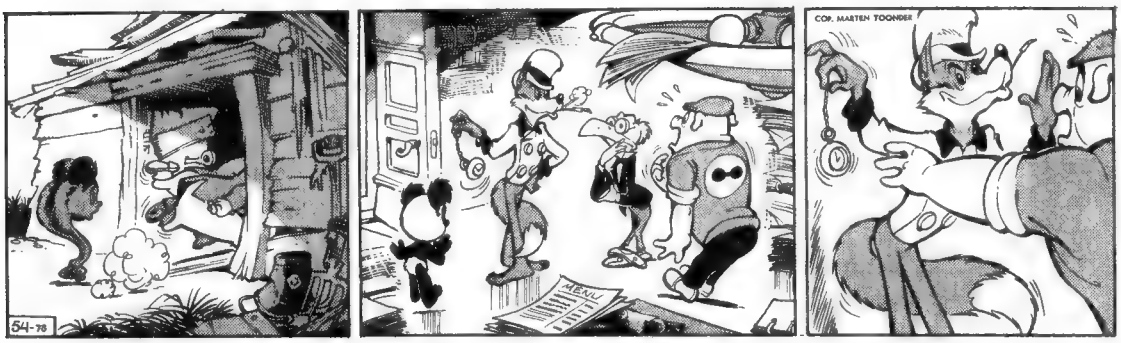

Een echte spionnenloper is een werktuig van onschatbare waarde en in de bekwame handen van Slinkovitch en Binkovitch verrichtte het al spoedig zijn diensten; de keetdeur ging open en onder het slaken van de kreet: „Hoeratjebof!", stortten de geoefende spionnen zich naar binnen teneinde zich meester te maken van het rioolwezen Blub. Jammer genoeg voor hen was de lenige gezochte op dat ogenblik meer buiten dan binnen in de keet en het was duidelijk, dat hij zich afvroeg wat hem nu verder te doen stond.
Van een dergelijke onzekerheid was op datzelfde ogenblik geen sprake bij Joris Goedbloed in het Ministerie van Nationale Geheimen. Hij bracht met verrassend gebaar een omvangrijk uurwerk tevoorschijn en vroeg eenvoudig: „Komt dit gebruiksvoorwerp een der omstanders misschien bekend voor?"
„Ja!", riep de ruwe Harry Hobbe. „Dief! Dat is de mijne!"
„Aha! Welaan! Quod erat memorandum, zoals wij latinisten zeggen wanneer wij het wel dachten", merkte Joris fijntjes op. „Ik was zo vrij dat even uit uw zak te lenen toen ge ons zo onwelvoeglijk opzij stiet. En nu leg ik u de vraag voor, hoogedelgestrenge heer referendaris: kan iemand nachtwaker worden, als hij niet eens zijn eigen zakuurwerk kan bewaken?"
Deze vraag kon niet anders dan een eind maken aan Harry Hobbe's hoop op rijkspensioen.

Uit Joris Goedbloeds eenvoudige demonstratie was Harry Hobbe's totale ongeschiktheid voor nachtwaker zonneklaar gebleken. „Gij zult er goed aan doen, kwant, uw eigendommen beter te bewaken", sprak Joris op hoge toon, terwijl hij hem het horloge weer ter hand stelde. „En maak u nu uit de smadelijke voeten, terwijl wij, heren, ons onderhouden over de belangen der nachtwakersbranche."
Toen de indringer verdwenen was, herstelde Referendaris Vergeel zich van zijn verbazing en zei prijzend: „Aardig, heel aardig. Ik zal dit noteren en aan een ambtelijke studie-commissie voorleggen voor nader advies, want het departement zoekt al jaren naar een rijksmethodiek voor betrouwbaarheidsonderzoek van nachtwakerij-sollicitanten. Maar als één uwer nu ook komt solliciteren, zoals ik meen te begrijpen", zo voegde hij er scherpzinnig aan toe, „hoe weet ik dan dat u de u nu bekende bekwaamheidsproef doorstaan zoudt hebben als hij u onbekend was geweest?"
Panda begreep de vraag niet helemaal, maar Joris (die enige ervaring had met belastingformulieren) glimlachte fijntjes en zei: „Hoogwelzeergeboren heer referendaris, er is geen reden voor bezorgdheid. Deze jongeman is de sollicitant en hij kan in deze proef nooit falen aangezien hij geen horloge heeft."

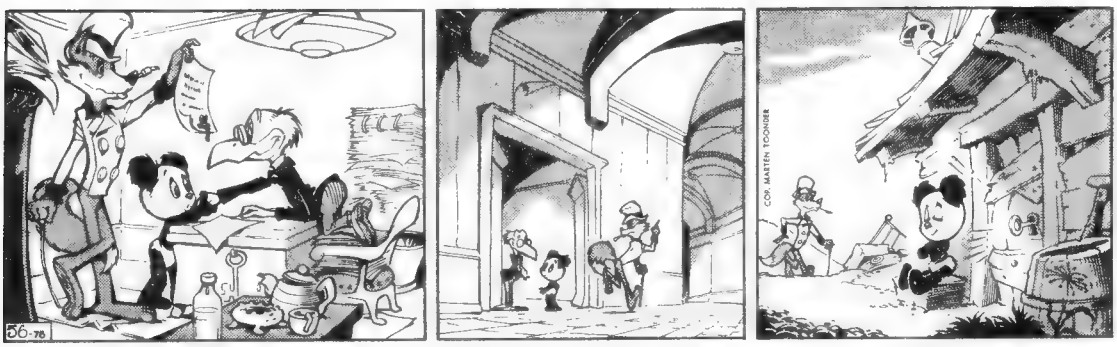

„Hooggestrenggeleerde heer referendaris", sprak Joris Goedbloed, „deze jongen van Panda heeft als leerling van mijn Opvoedkundig Instituut altijd de hoogste cijfers verworven voor gedrag, vlijt en orde, en kan voor de nachtwakerij bekwaam worden verklaard, zoals blijkt uit dit door mij eigenhandig afgegeven loffelijk getuigschrift!" Deze woorden gaven vanzelfsprekend de doorslag, en Referendaris Vergeel rekende het zich een genoegen dat hij Panda per handdruk geluk kon wensen met zijn aanstelling tot nachtwaker.
„U zult", sprak hij, „als verantwoordelijkheidsdragend nachtdienstambtenaar veelomvattende arbeidsaanwijzingen behoeven, opdat u vanavond bij terugkomst voor uw dienstverbandsaanvang op ministeriesluitingstijd over de nodige situatiekennis beschikt . . ."
„Ik hoor het al", glimlachte Joris, „de heren gaan er ernst van maken en het past mij, als eenvoudig paedagoog, me nu terug te trekken. Wel, vent, doe flink uw best en gedraag u netjes.' '
Nu dit onderdeel van zijn plan zo uitstekend geslaagd was, repte Joris zich vergenoegd terug naar de keet op de belt . . . waar hem echter een merkwaardige verrassing wachtte. Blub de riolist zat namelijk niet in de hut, zoals het hoorde, maar ervoor — en wie hij daar met de spionnenloper zo behendig had opgesloten, liet zich wel raden aan de slavisch klinkende krachttermen, die door de dunne wanden van het optrekje drongen.

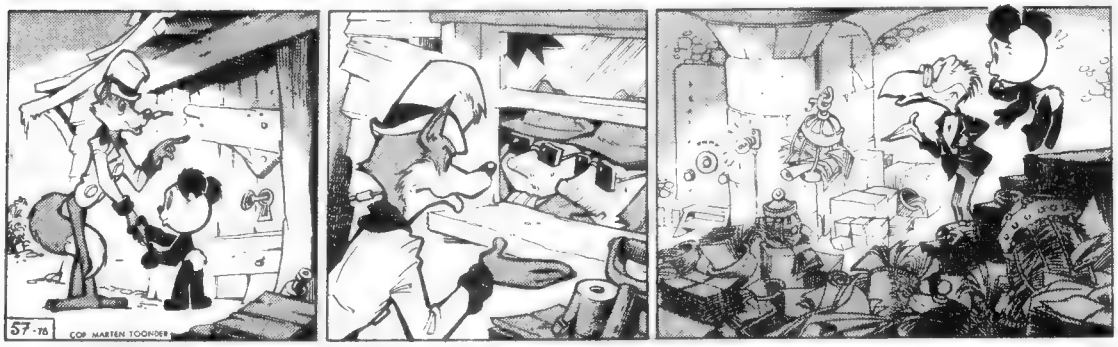

Toen Joris Goedbloed begreep, dat de riolist Blub zo slim was geweest om de hut uit te glibberen en zijn belagers erin op te sluiten, straalde hij van genoegen.
„Zo uw uiterlijk mij al ooit wansmakelijk voorkwam, amoebale vriend", zei hij, „dan is dat vergeten nu uw stralende intelligentie zich doet kennen. Persona grata in corpora sana, merkten onze klassieke voorgangers in dit verband reeds op. Ik voorzie een vruchtbare samenwerking met u; ook uw voorkomen begint trouwens meer en meer te worden, wat ik me ervan voorstelde. Maar laten wij ons even bezighouden met uw gevangenen."
Dat waren de onfortuinlijke spionnen Slinkovitch en Binkovitch, die zich radeloos achter het venstertje verdrongen.
„Heren, heren", aldus Joris, „gij doet mij verdriet. Daar wildet ge u in mijn afwezigheid meester maken van mijn assistent Blub! Dat, heren, is niet alleen in strijd met onze afspraak, maar ook met de moraal; en waar moet het heen met de wereld als er zelfs in ons beroep geen moraal meer is?"
Daar wisten de spionnen niet veel antwoord op. „Chroet", mompelde Slinkovitch. „Sof", prevelde Binkovitch.
Wie op dat ogenblik ook nog niet veel antwoord wist, was Panda, die door referendaris Vergeel werd ingewijd in de geheimen van zijn nieuwe vak, en vond, dat daar veel moeilijke woorden aan te pas kwamen.
„En dit is nu", verklaarde de dienstchef, hem een vertrek invoerend, „de departementale geheime Geheimenkelder. Hierin wordt dus niet bewaard, wat geheim is, maar alleen wat zeer geheim is, hoogst geheim, uiterst geheim of geheim geheim."

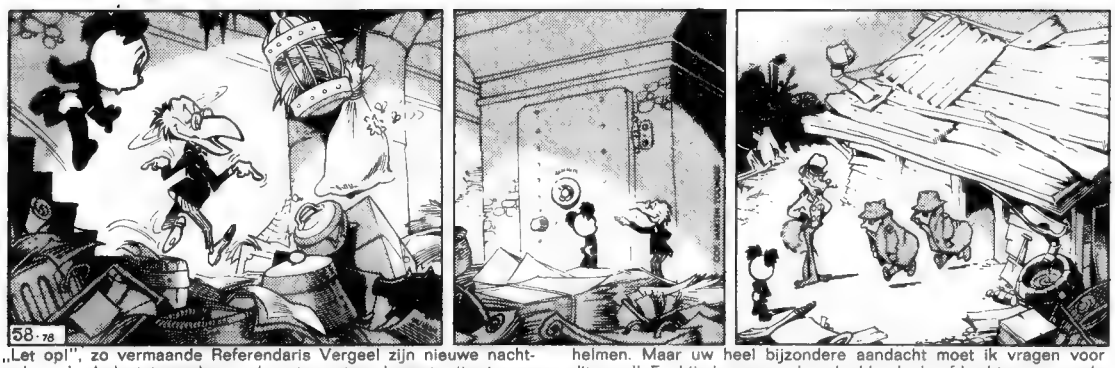

„Let op!", zo vermaande Referendaris Vergeel zijn nieuwe nachtwaker. „In de laatstverschenen departementsreglementswijzigingenlijst is op ministerieel niveau de wenselijkheid uitgesproken, dat ook rijksnachtbewakingsambtenaren enig inzicht hebben in de inhoud van de geheime Geheimenkamer, dit met het oog op de bewaaklustvergroting. U ziet hier dus achtereenvolgens: in deze prullenmand de onbeantwoorde brieven; in de vogelkooi ingevulde aanvraagformulieren van sollicitanten naar ministerposten en dan moet u scherp letten op deze doofpot, waarin zich de ingekomen klachten bevinden, want die mogen beslist niet in verkeerde handen komen. Uiterst geheim is ook het ambtelijk protocol in gindse fruitmand, want het is hoogst ongewenst dat dit ter kennis komt van jan-en-alleman. De dan volgende ambtelijke-schandalen-spaarpot is onlangs nog in een geheimhoudingverscherpingsmemorandum vermeld met een bewakingverscherpingsadvies, wegens de onvaderlandslievende houding van de pers; en het spreekt vanzelf, dat de mottezak daarnaast allergeheimst is, aangezien deze bijzonderheden bevat bereffende onze bewapening, zoals karabijnen en helmen. Maar uw heel bijzondere aandacht moet ik vragen voor dit . . ." En bij deze woorden duidde de hoofdambtenaar op de brandkast, „want hierin bevindt zich het allernationaalst geheimgeheim, dat zó geheim is, dat ik er zelfs u niet over in kan lichten . . ."

Men begrijpt, dat het Panda duizelde; maar ook vervulde het hem met trots, dat hij voor een zó verantwoordelijke werkkring was uitverkoren.

Wie intussen weinig trots meer bezaten, waren de spionnen Slinkovitch en Binkovitch, die uit hun onvrijwillige verblijfplaats werden gelaten door de schampere Joris Goedbloed.

„Uw ruw gedrag heeft me duidelijk gemaakt, heren", sprak deze, „dat ik en mijn assistenten nog grotere risico's lopen dan ik vermoedde. Dientengevolge moet ik mijn prijs per geleverd geheim opslaan van vijfduizend tot tienduizend ducaten. Zaken zijn zaken."

De verslagen geheime agenten wisten alleen nog een „Afzetterskenof" te mompelen.

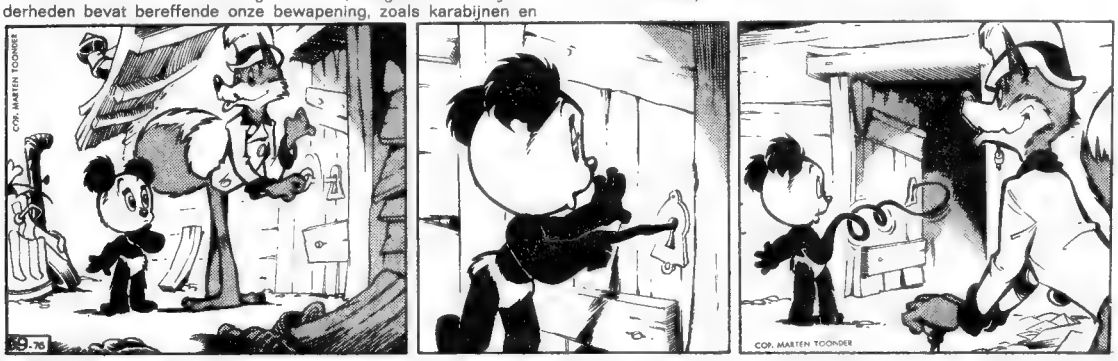

Nadat de beroepsgluurders Slinkovitch en Binkovitch smadelijk verdreven waren, wendde Joris Goedbloed zich voldaan tot de riolist Blub.

„Sic fiat tabula rasa — of, om dit woord der Klassieken ook voor onontwikkelden duidelijk te maken, dat stelletje zijn we kwijt", verklaarde hij. „Gij, waarde Blub, hebt u zo voortreffelijk gedragen dat ik u onverwijld bevorder tot het Voortgezet Onderwijs. Wij beginnen met Opgave Eén. Deze deur wordt aan de buitenzijde gesloten. Bekend is, dat zich aan de binnenzijde een portie dode vis bevindt. Gevraagd wordt: hoe komt A binnen? Opmerking: door kieren glibberen is voor de oplossing van dit vraagstuk niet toegestaan."

Het klonk ingewikkeld, maar de schrandere modderfiguur had er weinig moeite mee. Hij kon, zoals we weten, ledematen en vingers naar willekeur vervormen, en loste nu het vraagstuk eenvoudig op door een vinger als sleutel te gebruiken. Hij maake hem dun, stak hem in het slot, voelde de inkepingen en uitsteeksels, waar de sleutelbaard in zou moeten passen, nam die vorm aan en draaide. Het slot klikte — de deur ging open.

„Voortreffelijk, mijn vriend! O, wat zijt gij begaafd!", prees Joris. „Dit zou ik u zélf niet weten te verbeteren; dit mooie talent van u is de sleutel tot een schitterende toekomst, waarin alle deuren zich voor u zullen openen — en waarin veel pret en jool ons samen wachten."

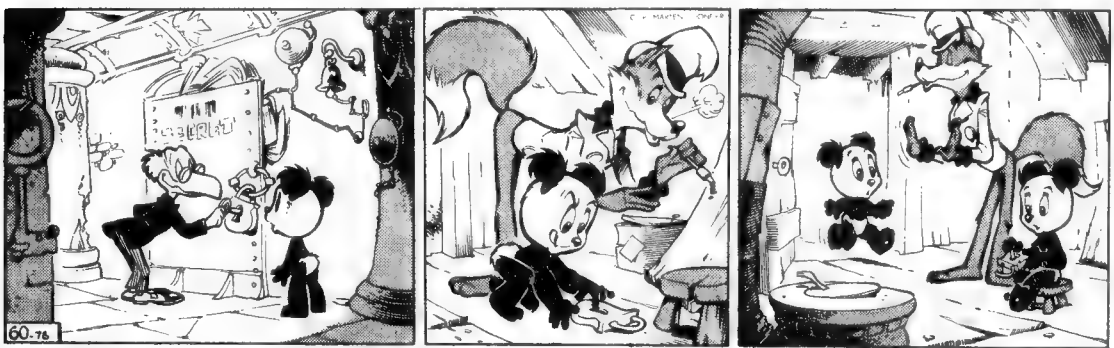

Nadat Panda, diep onder de indruk, door Referendaris Vergeel weer uit de geheime Geheimenkamer was geleid, wachtte hij gespannen af wat deze hoogwaardigheidsbekleder hem verder nog te zeggen zou hebben.

„Met deze afdeling heb ik u nu het dienstbelangszwaartepuntsvertrek getoond", aldus de landsdienaar. „De overige burelen bevatten overwegend schrijftafels, stoelen, kasten en andere rijksambtenaaruitrustingsonderdelen, die niet veel rijksnachtbewakingsdienst vergen; hoewel sommige heren erg gesteld zijn op het gebruikte boterhampapier, dat zij in hun laatjes bergen, dus houdt er wél een oogje op. Ik zal u nu nog even de alarmschellen tonen, dan weet u alles te vinden als u vanavond terugkomt voor uw ambtsaanvaardingsmelding — maar eerst moet nog het geheimslot op de geheime Geheimkamer!"

Het trof toevallig, dat Joris Goedbloed een dergelijk geheimslot had aangetroffen op de rijk gesorteerde belt, waarop hij zijn Opvoedkundig Instituut had gegrondvest, en hij had dit als Opgave Twee van het Voortgezet Onderwijs aan Blub ter hand gesteld. De oplettende riolist begon inzicht in de leerstof te krijgen en hij opende het slot met evenveel plezier als waarmee elders Referendaris Vergeel het sloot; alleen had Blub er geen sleutel bij nodig. Hij zat zijn oefening juist voor de zoveelste maal te herhalen, toen Panda binnen kwam stappen — zó van het Ministerie van Nationale Geheimen.

„Hé!", riep deze meteen, scherpzinnig. „Dat lijkt net het rijksgeheimslot waar ik vannacht op moet passen! Wat moet Blub daarmee?" „Een spelletje, vent", auste Joris Goedbloed haastig; „een aardig tijdverdrijf voor onze jonge vrind, die technisch aangelegd schijnt te zijn. Let er niet op; gij-zelf, die nu zo'n verantwoordelijke positie ineemt, hebt ons heel wat interessantere zaken te vertellen!"

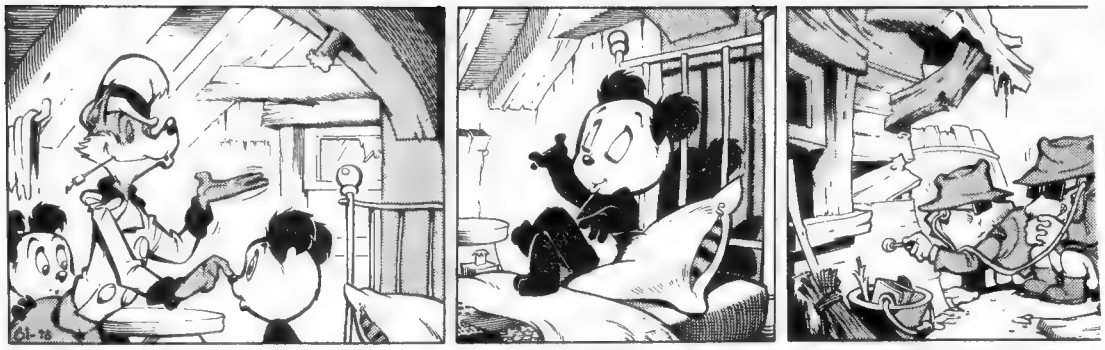

„Ei, ei, ei, baaske — vat ge wel dat we héél trots op u zijn; Ik, uw leermeester persoonlijk en uw speelkameraadje Blub ook?", riep Joris Goedbloed opgetogen uit. „Toen ik u, beticht van jeugdmisdadigheid, uit het politiebureau haalde, wie had toen kunnen vermoeden dat ge u al zo snel een vertrouwenspositie bij het rijk zoudt verwerven? Gij zijt een levende aanbeveling voor mijn instituut en een inspirerend voorbeeld voor uw mede-leerlingen! Per aspera ad persona grata, is wat wij, Latinisten, van zo'n schitterende loopbaan zeggen. Maar zet u toch, bid ik u, en vertel ons van uw ervaringen! Wij willen alles horen — Blub ook!
Nu — Panda liet zich niet bidden. Hij voelde zich eigenlijk nogal gewichtig in zijn nieuwe betrekking en vertelde dus graag alles van wat hij op het Ministerie gehoord had; van de prullemand, de vogelkooi, de doofpot, de fruitmand, de spaarpot en de mottezak, van de brieven, de aanvraagformulieren, de klachten, het protocol, de misverstanden en de bewapening — en zelfs ook van de brandkast die het onbekende allernationaalste geheimgeheim bevatte . . .
Hij had meer luisteraars dan hij wist, want de beroeps-sluipers Slinkovitch en Binkovitch waren er de personen niet naar om zich snel te laten ontmoedigen.
„Importantisk", meende Slinkovitch, fluisterend; „kluisnik secretof!"
„Da", knikte Binkovitch, „moeten koopof steelskoi."

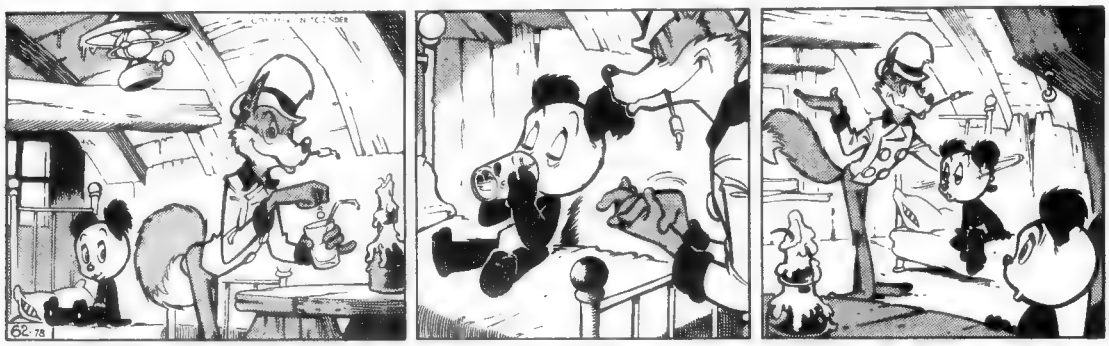

Toen Panda helemaal verteld had wat er in het Ministerie van Nationale Geheimen allemaal te zien was en wat de aardige Referendaris Vergeel hem verteld had, sprong Joris Goedbloed geestdriftig overeind. „Als oprichter en directeur van het Opvoedkundig Instituut ben ik met dankbaarheid en trots vervuld", zo riep hij uit, „maar tevens zie ik in dat al die nieuwe en aangrijpende ervaringen uiterst vermoeiend geweest moeten zijn voor uw jong gestel. Kom, vent — voordat ge naar dat Ministerie terugkeert om uw verantwoordelijke nachttaak aan te vangen, moet ge een kleine verversing gebruiken. Ha! Ik weet het al! Een fris limonaadje, dát zal u verkwikken!"
„Nou, graag", zei Panda dankbaar en hij dronk met diepe teugen. (Hij kon niet weten, dat Joris nog iets meer dan loutere limonadesiroop in het mengsel had geworpen.) „Dank je wel, hoor Joris! Erg lekker! En voorlopig krijg ik niet veel meer, want zo'n nacht is heel lang . . . en ik moet . . . de hele nacht . . . goed opletten . . . m-m-m-maar ik k-k-k-krijg . . . zo'n slaap . . . enn ik mmag niet zzzlááapen . . . ik mmoet mmijn p-p-licht toch gggaan dddddoen . . . maar . . . grrrr . . . grrrr . . ." En zo ging zijn gestamel over in gesnurk, terwijl hij in diepe slaap verzonk.
„Och, och", prevelde Joris meewarig. „Ons baaske heeft zijn krachten overschat! Of zou de fijne limonade hem niet goed vallen? Het is anders toch een gerenommeerde grenadine! Neen, dit is de oververmoeidheid van een zwak gestel en men moet hem rustig laten slapen, zoals de geneesheren der Oudheid reeds zo kundig tot uitdrukking brachten in hun stelregel; de requiescat non est disputandum."

„Blub, blub-blub?", vroeg de riolist, „blub-blubblub" — want terecht meende de modderfiguur dat Panda's plotseling inslapen problemen opwierp.
„Ge hebt gelijk", gaf Joris Goedbloed dan ook toe, „dit is een heel moeilijk geval. Daar hebben we dan eindelijk ons zwak vrindje aan een nette betrekking geholpen — en wat doet het ventje? Het stelt ons teleur door in te slapen nog voordat zijn diensttijd begint! Ik ben bang dat de hoogweledelgestrenge heer referendaris daar niet over te spreken zal zijn, want dit is stellig niet de wakkere houding die men van een nachtwaker verlangt. Maar als wij hem wekken zal zijn door en door verzwakt gestel nog verder verslappen; wekken wij hem daarentegen niet dan volgt oneervol ontslag. Och, och — wat nu toch te doen?"
„Blub", zei Blub.
„Juist! Een schitterend idee! Briljant, mijn beste! Maar natuurlijk — gij lijkt op hem, sprekend . . . neen, neen, geen valse bescheidenheid; ge moogt dan al wat smoezelig zijn, maar in het donker kunt ge best voor Panda doorgaan. En dus laten we ons makkertje vredig slapen, terwijl gij in zijn plaats de nachtbewaking van het Museum van Nationale Geheimen op u neemt. Een klein offer dat gij gaarne voor hem over hebt. Ik zal u er onmiddellijk heen geleiden!"
En zo kwam het, dat de beroeps-spieders Slinkovitch en Binkovitch even later Joris Goedbloed en zijn gezelschap de keet zagen verlaten, precies zoals hij het die ochtend ook had gedaan — maar toch zag het groepje er op een eigenaardige manier anders uit.
„Wastätnoutog?", vroeg Slinkovitch. „Stat Pandakof of Vieskwabsk?"
„Kwetooknie", antwoordde Binkovitch. „Wasieniknou?" De anders zo scherpzinnige spionnen stonden voor een raadsel.

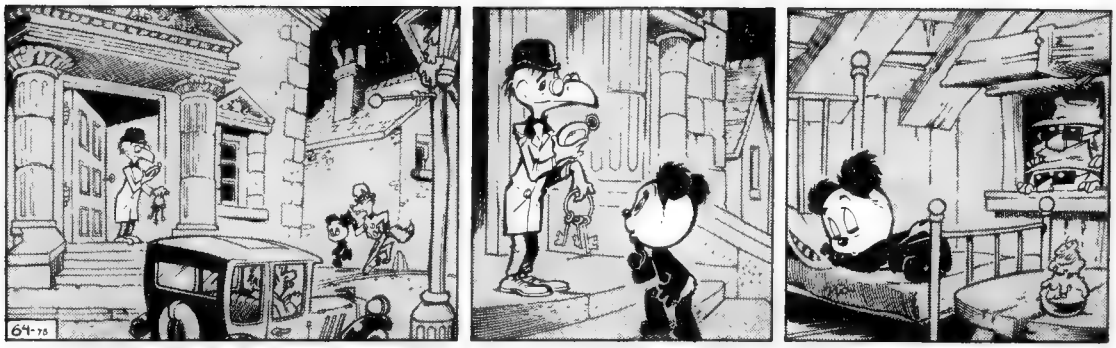

Op weg naar het Ministerie van Nationale Geheimen gaf Joris Goedbloed zijn metgezel een aantal aanwijzingen en opdrachten; welke deze waren zullen we spoedig zien. Voor het ogenblik kunnen we volstaan met op te merken, dat de aandachtige Blub klaarblijkelijk van plan was ze blindelings op te volgen ... zo zijn riolisten; ze vinden dit gemakkelijk omdat ze dan zelf niet hoeven te denken. „Welnu, mijn beste Blubke", besloot Joris toen ze hun bestemming naderden; „ge begint dus u voor Panda uit te geven. Doet uw best, en veel rauwe schelvis zal uw loon zijn. Uw komst wordt al met ongeduld verbeid, zie ik."
Inderdaad was de strikte Referendaris Vergeel doende, zijn uurwerk te raadplegen; en de hoge ambtenaar was aangenaam verrast toen op slag van het gestelde uur zijn nieuwe nachtwaker zich kwam melden. „Blub", zei deze.
„Inderdaad, mijnheer Panda", beaamde de referendaris, „uw meldingspunctualiteit zal op uw arbeidsprestatiewaarderingslijst een uitmuntende indruk maken!"
Weinig vermoedde de functionaris, dat hij met een dubbelganger te maken had, terwijl de échte nachtwaker onder verdoving in zijn legerstede lag, bespied door twee beruchte spionnen! „Met Blubnik zijnsk", meende Slinkovitch. En Binkovitch stelde voor: „Pakkemnoutiemaft."

„Toelichtingsaanvulling op uw dienstvervullingsrooster is verder overbodig", meende Referendaris Vergeel, nadat hij Blub de deursleutels had overhandigd. „Sluit goed af. Laat geen vreemden binnen. Sla alarm bij onraad." Het valt misschien op, dat hij wat kortaf was, maar men moet niet vergeten dat zijn verplichte dagtaak al drie minuten geleden beëindigd was, zodat alles wat hij nog zei feitelijk overwerk was — een bezigheid, die hij uit principiële overwegingen sterk afkeurde. Voor Blub maakte dit geen verschil; die zei alleen maar „Blub", liet zich gewillig naar binnen schuiven en sloot netjes de deur zoals dit een goed nachtwaker betaamt. De referendaris schreed dan ook met een gerust gemoed heen om zich te gaan wijden aan datgene, waar referendarissen zich in hun vrije tijd aan wijden; maar nog voordat hij uit het gezicht verdwenen was trad Joris Goedbloed op het nu zo hecht gesloten gebouw toe.
„Als overtuigd democraat", zo sprak deze tot zichzelf, „keur ik het bestaan van nationale geheimen ten stelligste af. De staat dient niets verborgen te houden voor een ordelievend, stemgerechtigd en belastingplichig burger als ik; dat immers zou tot dictatoriale bedilzucht kunnen leiden! Ik sta volledig in mijn recht wanneer ik mij de staatsgeheimen eigen maak, want, nietwaar: de staat, dat ben ik, zoals een ander groot democraat eens opmerkte!" Steunend op deze overwegingen, klopte hij met een gerust hart aan.

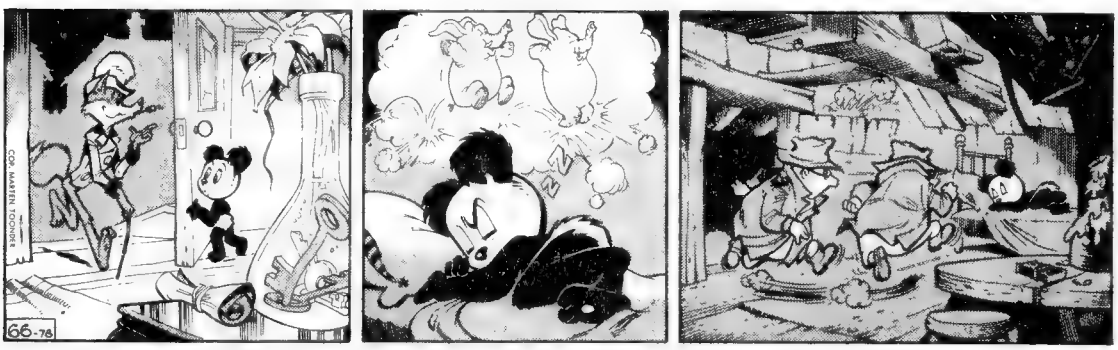

Onmiddellijk nadat Joris Goedbloed had aangeklopt opende Blub de zware deur van het ministerie, want dat was één van de opdrachten die Joris hem eerder had gegeven. „Knap werk, goede Blub", sprak zijn leermeester dan ook prijzend terwijl hij binnentrad; „ik zie dat gij uw leerstof goed hebt verwerkt. Magna cum demonstrandum, zoals wij latinisten zeggen wanneer wij een bekwame jongere prijzen. Maar onze zwaarste opgaaf wacht ons nog, dus nu, mijn amoebale vriend, ferm aangepakt!"
„Dus nu! Ferm angepaknoil", riepen ook (toevallig op hetzelfde ogenblik) de spionnen Slinkovitch en Binkovitch, terwijl zij de keet op de belt bestormden.
De beide geheim-agenten waren na rijp beraad tot de slotsom gekomen, dat de slapende figuur die zij daar zagen liggen niemand anders kon zijn dan de amoebale Blub en zij hadden al lang schrander ingezien van hoeveel nut een dergelijk iemand voor hen kon zijn in hun geheim agentenwerk. Zij wilden zich dus meester van hem maken zonder dat hij hen (zoals de vorige keer) te slim af kon zijn.
Daar bestond echter weinig kans op, want de slaper was, zoals wij weten, niet Blub maar Panda; en deze was door de pil die Joris hem had ingegeven zó verdoofd, dat hij van het geweld der indringers niet eens wakker werd. Alleen verscheen er dank zij hun gedaver een olifant in zijn dromen.

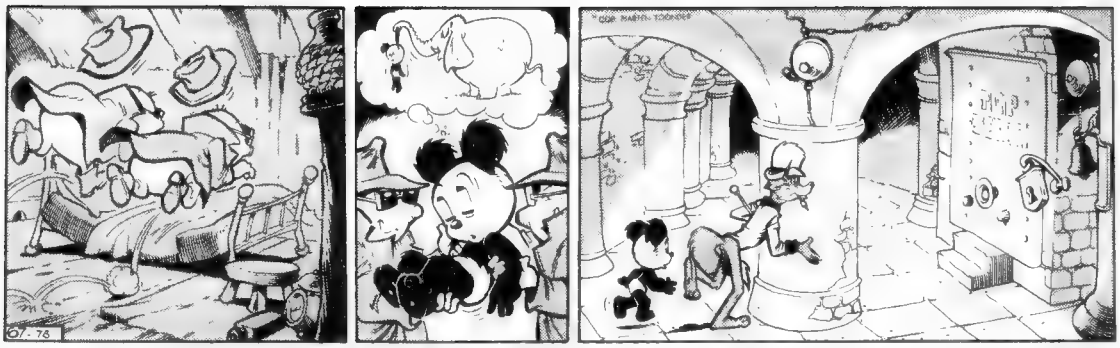

De spionnen Slinkovitch en Binkovitch waren overeengekomen, deze keer niets aan het toeval over te laten en zij hijgden dan ook van ijver toen zij zich op de weerloze Panda stortten.
„Grijpemvastsk! Hijs glibnik!" beval Slinkovitch, en Binkovitch beaamde: „Gladnik!" — want ze verkeerden allebei nog steeds in de veronderstelling dat ze met de inderdaad glibberige Blub te maken hadden, die hun misschien uit handen had kunnen glippen. De arme Panda wist intussen van niets, maar hij droomde wel akelig en meende, dat die olifant die hij daarnet had waargenomen nu wel heel ruw met hem omging. Daar was hij nu dus in de macht van de geheimagenten, terwijl intussen elders de sluwe Joris Goedbloed zijn vertrouwenspositie als nachtwaker voor eigen duistere doeleinden misbruikte!
Men moet weten, dat op dit ogenblik Joris — op de voet gevolgd door de riolist Blub — de Geheime Geheimkamer van het Ministerie van Nationale Geheimen naderde. „Bereid u nu voor", fluisterde Joris tot zijn metgezel, „op het openen van het geheime geheimslot, zoals ge dat zo aardig geleerd hebt. Eindelijk zal ik dan met eigen ogen kunnen waarnemen wat de staat voor ons, democraten, geheim houdt; en het is een mooie gedachte dat gij, rioolwezen, me dat alles zult tonen!"

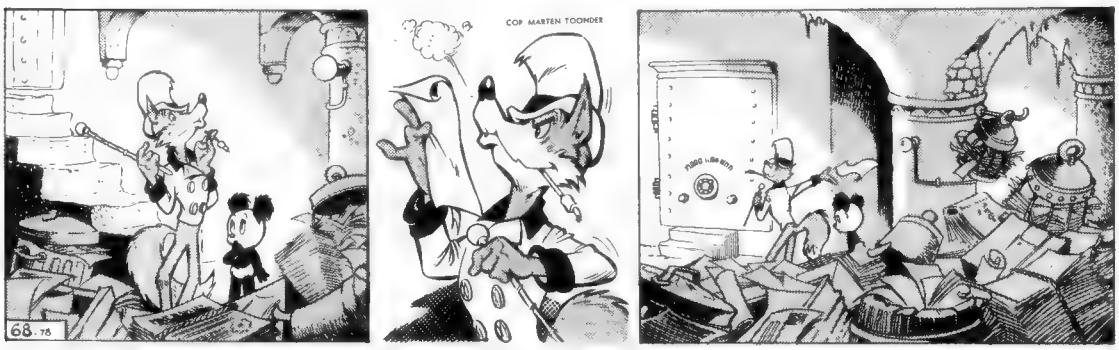

Dank zij Blubs goede training was het geheimslot van de geheime Geheimkamer weldra geforceerd, en nu bevonden Joris Goedbloed en zijn handlanger zich dus in het vertrek, waarin alles rustte wat het vaderland verborgen wenste te houden.
„Eureka non est disputandum, zoals wij latinisten zeggen als wij iets ontegenzeggelijk interessants ontmoeten", mompelde Joris, terwijl hij getroffen naar de talloze documenten staarde. „Welk een schatkamer aan geheimen! Ik voorzie een levendige handelsrelatie met mijn vrienden Slinkovitch en Binkovitch! Laat eens zien . . . hm . . . eens even een staaltje uit de voorraad trekken . . ."
En op goed geluk een papier grijpend, las hij voor: „Geheime Voorschriften voor Leerling-Ministers" ei! Belangwekkend! Dat kan een duizendje of wat opbrengen. „Voorschrift één; altijd met twee woorden spreken. Voorschrift twee; altijd de rechterhand geven. Voorschrift drie; eerst de mond leeg eten. Voorschrift vier. . . ! Ach wat! Tut! Waardeloos!" Hij wierp het staatspapier vol afkeer van zich, en wendde zich (op de voet gevolgd door Blub) naar de brandkast. „Laat ons geen tijd verdoen aan beuzelarij", stelde hij voor, „maar onze volle en intelligente aandacht schenken aan het pronkstuk van deze verzameling. Wat zich achter die deur bevindt, dát is wat mijn afnemers willen weten. Flink aan het werk nu, Blubke!"

Terwijl Joris Goedbloed op het punt stond, zijn verraderlijke slag te slaan in het Ministerie van Nationale Geheimen, was de nachtwaker van dit instituut nog steeds in een diepe verdoving verzonken — en dat ondanks het feit, dat de geheimagenten Slinkovitch en Binkovitch zich op onzachte wijze van hem meester hadden gemaakt. Weliswaar droomde Panda nu heel onrustig, maar hij was nog te ver weg om de spionnen enige last te bezorgen.
„Watnouskaja?" vroeg Slinkovitch — en ook Binkovitch zat er een beetje mee in nu de gewaande riolist zich eindelijk in hun macht bevond. „Kweetnjet", gaf hij toe. Ze konden moeilijk met hun gevangene in de handen blijven staan, maar hadden er ook niet tijdig aan gedacht een geschikte doos of zo mee te nemen waar ze hem zo lang in konden stoppen. De heren overlegden de zaak enige tijd zonder tot een oplossing te geraken, tot Binkovitch' oog viel op de teil, die Blub tot bed had gediend.
„Dattist!", riep hij verheugd. „Viesnik badderdst in teilstoi!"
„Dada", stemde Slinkovitch in; „plonsnov glibberdingsk in plaskaja!" De bedoeling was duidelijk en nog steeds sliep de arme Panda door.

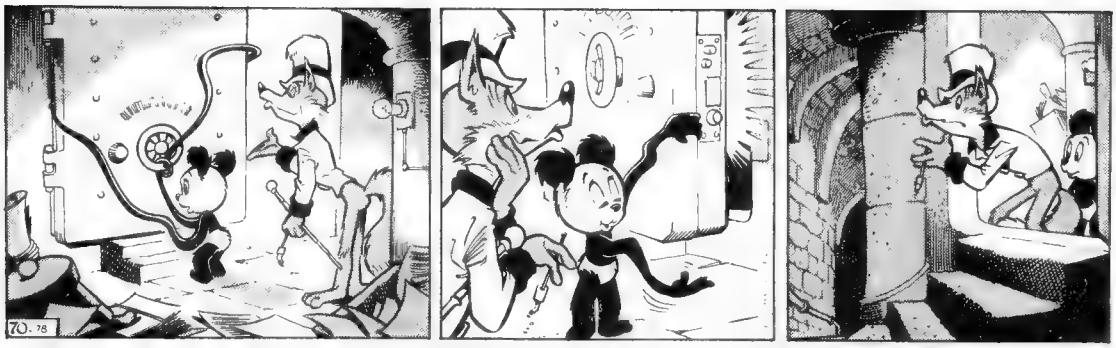

„Laat nu eens zien, vrind, waartoe de ongebruikelijke lenigheid dient waarmee de natuur u heeft toegerust", sprak Joris Goedbloed tot Blub. „Ge moogt u indenken, dat aan gene zijde van deze stalen deur zich een ongehoorde hoeveelheid uiterst smakelijke makreel bevindt; ja, zelfs louter schelvislever zo ge wilt; want als we straks het geheimste geheimgeheim in ons bezit hebben, is een smakelijk maaltje wel het minste wat ik u aan zal bieden. Van mij zal men later niet kunnen zeggen, dat ik rijk werd op de ruggen van de arbeiders; een Goedbloed heeft een hoog sociaal besef, dat zult ge merken!" Aldus aangemoedigd liet de gehoorzame Blub niets onbeproefd om de ingewikkelde sluitmechanismen van de oersterke kast te openen; zijn onvormvaste ledematen drongen erin door, zochten, duwden, drukten, prutsten . . . en inderdaad kondigde al spoedig een klikkend geluid aan dat hij succes had. De zware deur zwaaide langzaam open . . .
Maar wat er zichtbaar werd was geen berg geheime documenten, geen lijvige boekdelen met mysterieuze uitvindingen, geen modellen van modern wapentuig.
„Beilo!" prevelde Joris verbijsterd. „Hoe nu? De keldertrap? Of is het geheimste geheimgeheim misschien zo geheim dat het ondergronds is? Waakzaamheid is geboden; ik voel dat hier gevaren dreigen!"

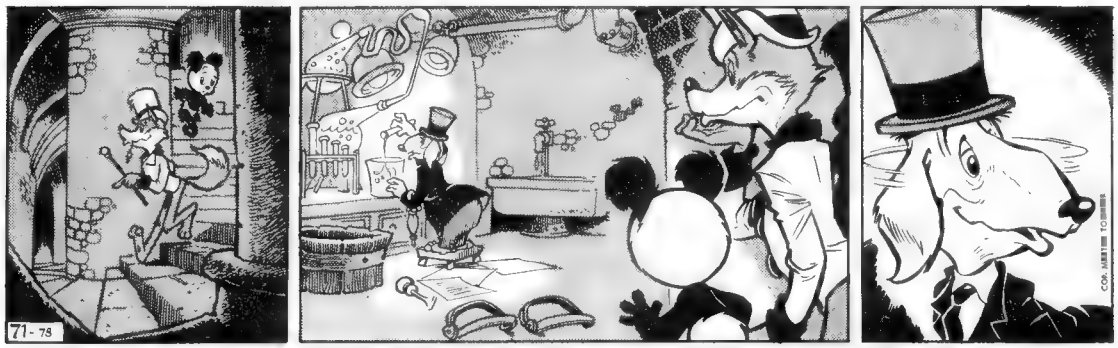

„Geen woord nu, vrindje, geen kik, geen blub!" fluisterde Joris Goedbloed tot Blub. „Neem uiterste stilte en behoedzaamheid in acht! Hoogst enge verrassingen kunnen ons daar beneden wachten . . ." En zo sloop het tweetal de merkwaardige trap af, op weg naar het allergeheimste geheimgeheim, dat zich bevond onder de brandkast van de geheime geheimkamer van het Ministerie van Nationale Geheimen . . .
Wat zich onderaan die trap bevond was iets heel anders dan zij zich hadden voorgesteld. In een wél-ingericht laboratorium hield hier een bejaard geleerde zich onledig met zijn instrumenten, kolven en retorten, waarbij hij omgeven werd door een zacht gepruttel — zowel veroorzaakt door kokende vloeistoffen als door zijn eigen stem. „Nu even helder denken", hoorde men hem prevelen. „Nu vooral de antiparhystericum niet vergeten . . . waar heb ik de antiparhystericum nu ook weer neergelegd? Jammer, jammer — zeker vergeten . . . dan moet het er maar zonder . . . of zit het er al in . . ." Misschien voelde de bekwame uitvinder op dit ogenblik, dat een aantal verbaasde ogen hem in de rug staarde, want hij onderbrak zijn alleenspraak en wendde zich om.
„Dag! Dag heren", zei hij aangenaam verrast. „Wat aardig van u om eens even langs te komen! Het is hier soms wel eens wat stilletjes, ziet u . . ." Het was niemand minder dan Professor Kalker, wiens opmerkelijke genie velen onze trouwe lezers welbekend is.

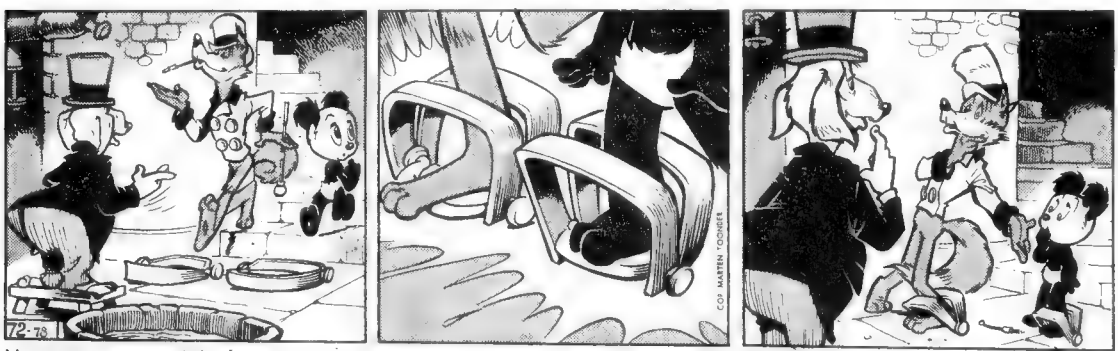

Met grote tegenwoordigheid van geest wist Joris Goedbloed zich te herstellen van de schok, die de onverwachte ontmoeting met de hooggeleerde Kalker hem gegeven had; en toen deze hen met een vriendelijk gebaar uitnodigde nader te treden, sprak hij opgewekt: „Een leuke werkplaats hebt u hier, professor! Fris, modern en tóch gezellig! Wij, natuurkundigen, weten zoiets op prijs te stellen, nietwaar? Het is misschien een beetje moeilijk om hier binnen te komen, maar . . ."
Het was nog moeilijker dan hij dacht; toen hij naar voren trad stapte hij namelijk precies in enkele sluw opgestelde voetklemmen, die zich met een luide klap om zijn enkels sloten; Blub onderging eenzelfde lot.
„Wee! Wee!" kreet Joris verschrikt. „Wat weerga! Ongehoord! Hier kom ik vriendelijk op bezoek, en daar word ik me ingeklemd als een gewone dief!"
„Ja, ja, inderdaad, heel pijnlijk", stemde profressor Kalker in. „Onaangenaam, hoor. Ik herinner me nu dat die dingen daar zijn neergezet door de heren van de geheime geheimendienst. Ik werk voor die heren, begrijpt u, en ze zeiden dat die klemmen tegen indringers bestemd waren; maar nu had ik ze toch waarempel helemaal vergeten. Mijn geheugen is niet meer helemaal zo scherp als het wel eens geweest is, moet u weten. Heel jammer, hoor."

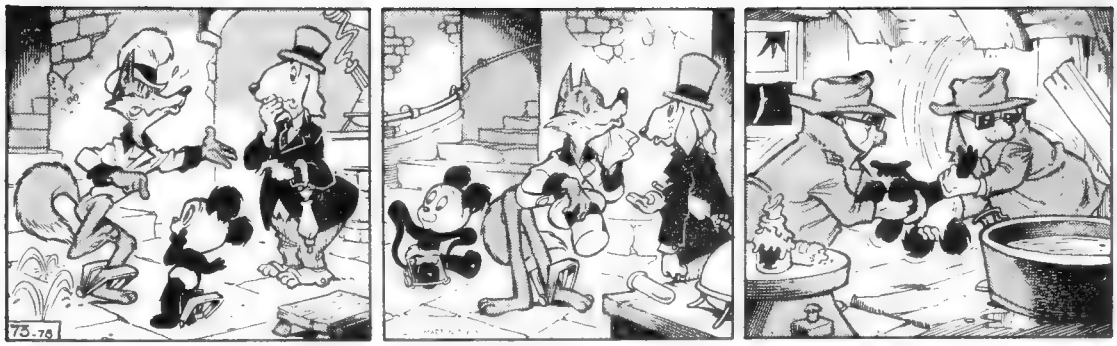

„Mijnheer!" riep Joris Goedbloed op hoge toon. „Ik eis genoegdoening! Ik zal mijn beklag indienen bij de directie, tenzij u mij onmiddellijk uit deze klemmen verlost!"
„Ja ja, inderdaad", zei professor Kalker verlegen. „Het is heel vervelend. Ik geloof dat ik wel eens een soort sleutel heb gehad om die dingen te openen, maar ik weet echt niet meer waar die ligt. Vervelend, hè? Het schijnt dat ik wel eens een beetje vergeetachtig ben. Zo weet ik bijvoorbeeld ook niet precies meer wat ik hier eigenlijk aan het uitvinden ben . . . iets heel interessants geloof ik, maar het is me nu net even ontschoten . . . Maar echt erg is het toch nog niet met me, want hém daar ken ik nog best; dat is Pampa, mijn vroegere assistent!" Blub, die inmiddels het mechaniek van de voetringen had onderzocht, was niet weinig verbaasd toen hij aldus hartelijk begroet werd.
Wij weten, dat de goede geleerde zich deerlijk vergiste en dat Panda zich nog steeds in de keet bevond . . . en in de greep van de twee gewetenloze geheimagenten, die op het punt stonden hem in Blubs vochtig bed neer te laten.
„Vanje eensk!" zei Slinkovitch.
„Vanje tweesk!" zei Binkovitch . . .

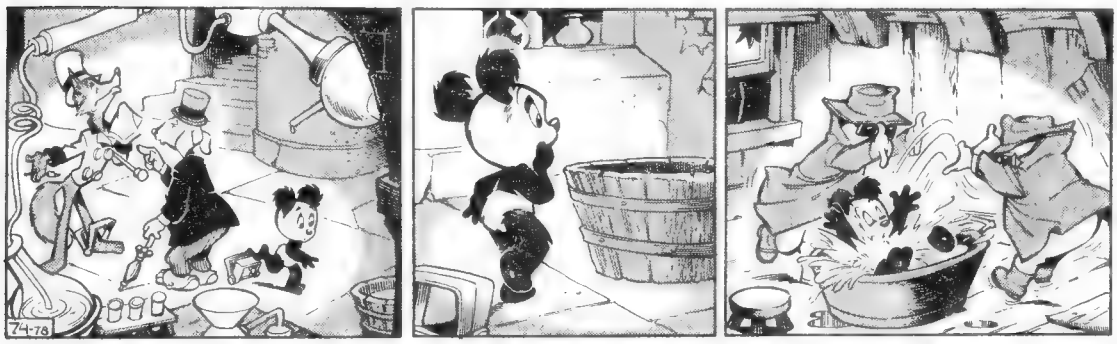

„Hier dient ingegrepen te worden!" meende Joris Goedbloed. „U kunt een beschaafd bezoeker niet zonder meer op de drempel klem zetten!"
De bekwame Professor Kalker luisterde echter niet naar hem. De geleerde spande zich namelijk in om zich de aard van zijn uitvinding te herinneren. „Ik weet zeker dat ik een mooi resultaat had bereikt", mijmerde hij; „een beetje ongewassen misschien . . . ja, dat was het; toen heb ik mijn resultaat in deze teil gewassen, ja . . . en daarna heb ik het niet meer gezien. Zou ik het met het waswater hebben weggeworpen? Misschien schiet het me straks weer te binnen . . ."
Terwijl hij zo sprak was ook Blubs aandacht op de teil gevestigd, en nu stapte de riolist uit zijn klemmen (wat hij, dank zij zijn glibberige samenstelling, moeiteloos kon doen) om het genoemde gebruiksvoorwerp met een zekere weemoed te gaan bekijken. Misschien verlangde hij wel naar bed . . .
Zijn bed, in de keet, werd intussen weer in gebruik genomen. „Vanje driesk", zei Slinkovitch en de geheim-agenten, die dachten dat Panda Blub was, lieten hun rampzalige slachtoffer in het koude water plonzen. Daarmee werd gelijktijdig het eenvoudige verhaaltje van Panda's droom uitgeblazen . . .

Het was een heel sterke slaappil, die Joris Goedbloed aan Panda had toegediend, maar hij was toch niet opgewassen tegen een ijzige onderdompeling. Op het ogenblik dat hij het water raakte was Panda weer klaar-wakker, en hij zag onmiddellijk in dat niet alles was zoals het zijn moest. „Laat me los! Laat me er uit! Laat me gaan!" riep hij, terwijl hij wild begon te spartelen. Dit was niet naar de zin van de geheim-agenten. „Drinsk! Drinsk!" riep Slinkovitch, en Binkovitch riep: „Koestnoi! Koestnoi!" en zo sprekend drukten beide spionnen stevig op Panda's opstandige schedel. Zij waren natuurlijk veel sterker dan hun slachtoffer, maar juist die omstandigheid werd hun noodlottig. Men kan met zo'n teil niet maar alles doen: tengevolge van de krachtige druk die op de rand werd uitgeoefend, kiepte het ding om, daarbij Panda onverwacht vrij baan gevend tussen de ernstig bezeerde benen van zijn belagers door
„Auwsk! Auwsk! Pijnskaja!" riepen deze als uit één mond, terwijl zij door lichaamsbeweging en liefkozingen hun akelige gevoelens probeerden te verzachten; maar Panda had helemaal geen medelijden met hen. Hij was nu weer klaar-wakker en wist dat hem twee dingen te doen stonden; vluchten voor de geheim-agenten, en zo snel mogelijk naar het Ministerie van Nationale Geheimen gaan

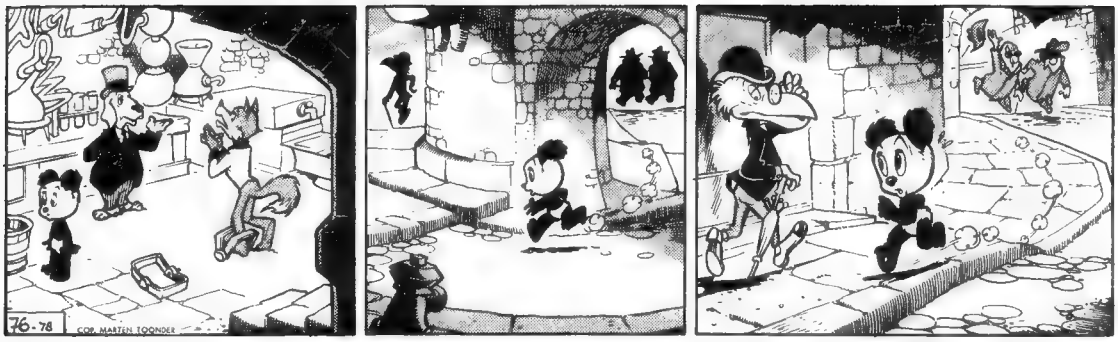

De voetklemmen beletten Joris Goedbloed niet alleen zijn slimme plannen uit te voeren, maar begonnen op de duur ook aardig pijnlijk te worden. Hij was dan ook de wanhoop nabij en wisselde dreigementen af met smeekbeden.
„Maar mijn goede, hooggeachte, hoogwelgeleerde prof. Kalker nu toch!" jammerde hij. „Zo kunnen wij, geleerden onder elkaar, toch niet met elkaar verkeren! Sic Transit corpore sano, waarschuwden reeds onze grote leermeesters, als zij op het gevaar van dergelijke werktuigen wezen. Zoek u nu toch eens even naar de sleutel . . . "
„Ja, ja, de sleutel", mompelde professor Kalker. „Dat is een beetje vervelend, amice, dat ik nu niet meer weet waar ik die gelaten heb. Maar als Pampa nu zómaar uit die dingen gestapt is, dan moet u het toch ook kunnen? Even zuiver nadenken, mijn waarde. Elk probleem is met zuiver denken op te lossen, nietwaar?"
Intussen zat ook Panda met een probleem, waar veel over na te denken viel; die rende wat hij kon om zo gauw mogelijk bij het Ministerie van Nationale Geheimen te komen, met de twee geheim-agenten op zijn hielen en alsof dat nog niet erg genoeg was, naderde van de andere kant niemand minder dan Referendaris Vergeel, zijn meerdere! Wat moest die er wel van denken, dat hij hier over de straat holde, inplaats van in het ministerie op de geheimen te passen?
De hoge ambtenaar was op een kalme avondwandeling buiten zijn diensturen en dacht dus nog niet veel; maar wel meende hij, dat de naderdravende persoon hem enigszins bekend voorkwam.

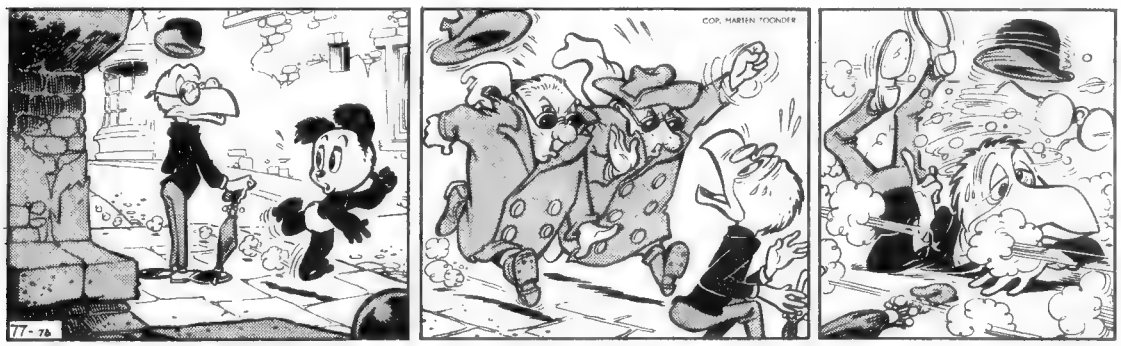

Panda had geen keus; de twee geheimagenten achter hem waren gevaarlijker dan de referendaris vóór hem — en dus snelde hij de laatstgenoemde voorbij zonder enige uitleg te geven van zijn vreemde gedrag. Het enige wat hij riep, was:
„Pas op! Pas op!"
Want hij wilde zijn meerdere niet onkundig laten van het feit dat er allerlei onheil dreigde.
„Wie is deze jonge meneer toch?!" vroeg referendaris Vergeel zich af, terwijl hij groette. „En waarvoor zou ik moeten oppassen?"
De laatste vraag werd snel beantwoord, want hij had het ongeluk zich in het pad van Slinkovitch en Binkovitch te bevinden.
„Wegsk, sufnik!" kreet Slinkovitch.
„Vnonderel" riep Binkovitch, en toen waren ze alweer voorbij.
Toen de hoge functionaris zich van de schok begon te herstellen, werd hij bezorgd zowel als verontwaardigd.
„Die eerste passant was mijn nieuwe departementale nachtbewakingsbeambte!" prevelde hij. „Maar dan doe ik hier een plichtsverzuim constatering! Inplaats van zijn bewakingsdienst te doen, loopt hij hier te stoeien met een paar nozems! Dit vergt hogerhands ingrijpen mijnerzijds; ik zal de politie moeten alarmeren. Ik vraag mij af, of ik dit als overwerk kan declareren."

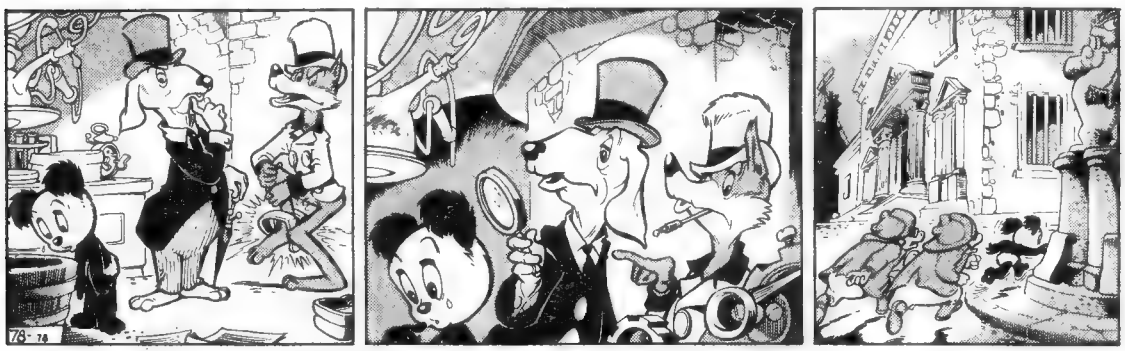

Het is begrijpelijk dat Joris Goedbloed zich langzamerhand erg beklemd ging voelen. „Hoogedelgeleerde professor Kalker", zei hij op overredende toon. „Ik heb uw advies gevolgd en logisch over mijn klemmend probleem nagedacht; en inderdaad heb ik nu de oplossing gevonden! Cogito ergo vici, zoals wij, geleerden onder elkaar, schertsend plegen op te merken wanneer wij een onzer vindingen doen. De oplossing dan, professor, is een sleutel! Als u nu die sleutel even zoekt, kan ik zo dadelijk weer frank en luchtig stappen, nietwaar? Uw verwijzing naar het feit dat mijn metgezel, die u Pampa gelieft te noemen, zonder sleutel vrij kwam, gaat niet op. Deze Pampa is namelijk Pampa niet, maar iemand die wij gemakshalve aanduiden als Blub . . ."
„Blub? Heel merkwaardig, héél merkwaardig", sprak de uitvinder, terwijl hij de riolist aandachtig bekeek. „Dus niet Pampa, hè? Hm . . . mogelijk . . . maar toch komt hij me zeer bekend voor, en als hij Panda niet is moet hij iemand anders zijn die ik ken . . ."
Wij weten, dat hij Panda niet was, want Panda rende nog steeds voor zijn leven en had nu bijna het Ministerie van Nationale Geheimen bereikt. Daarmee waren intussen zijn problemen nog niet opgelost, want het gebouw zag er schrikbarend gesloten uit. Het leek onmogelijk er binnen te komen — en intussen hadden Slinkovitch en Binkovitch hem bijna ingehaald.

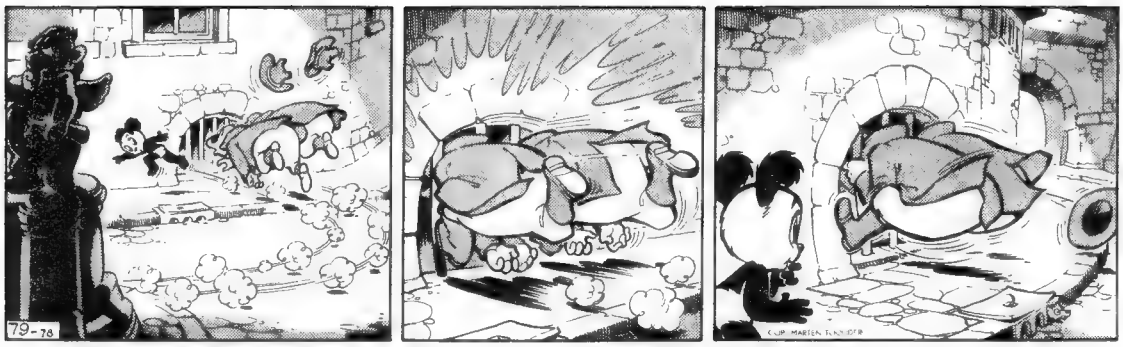

Het was een angstig moment voor Panda. Hij moest en zou in het Ministerie van Nationale Geheimen naar binnen — niet alleen omdat de twee geheim-agenten hem bijna hadden ingehaald, maar ook omdat hij tenslotte nachtwaker van het gebouw was en hij het onaangename vermoeden had, dat Joris Goedbloed daar binnen met de een of andere schurkerij aan de gang was; maar alle deuren waren dicht en de vensters met tralies of luiken gesloten. Even dacht hij, dat hij misschien tussen de tralies van het kelderraam door zou kunnen glippen, maar op het laatste ogenblik zag hij, dat dit onmogelijk zou zijn . . .
Zijn aarzeling werd hem bijna noodlottig; bijna hadden de rappe Slinkovitch en Binkovitch hem te pakken, maar nog net op het laatste ogenblik sprong hij opzij.
De gevolgen waren opmerkelijk. De spionnen, overtuigd dat zij hem konden grijpen, sprongen met blinde ijver en tomeloze vaart toe . . . en schoten met hun hoofden tussen die zelfde tralies door, die Panda voor zichzelf te nauw had geacht.
Welnu, ze waren óók te nauw voor de hoofden der geheimagenten; nu ze er eenmaal tussen zaten, konden ze er niet meer uit. „Obàhnoutog!", kreet Slinkovitch. „Kankòpnielos!", schreeuwde Binkovitch. De aanblik van hun vergeefs ploeteren vervulde Panda met nieuwe hoop.

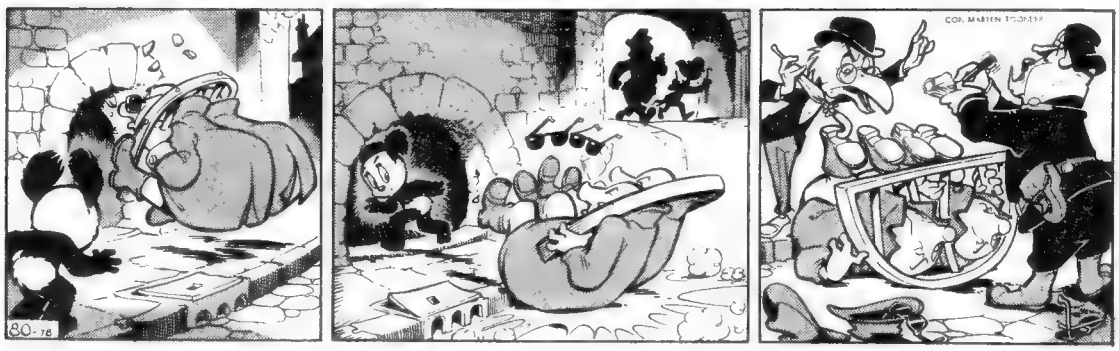

De beklemde geheim-agenten lieten niets onbeproefd om uit hun netelige positie te ontkomen. „Wrikstugnoi!" beval Slinkovitch, en Binkovitch bevestigde: „Dada! Hoepsk!" Dank zij een volledige krachtsontplooiing van hun beider sterke lichamen, konden ze hierop een gedeeltelijk succes behalen; weliswaar raakten hun hoofden niet los uit de tralies, maar het traliewerk liet los uit de muur. De slag waarmee zij op de bestrating belandden, deed menig omwonende aan onweer of andere akeligheid denken; maar Panda bleef niet kijken hoe het verder met hen afliep. „Hartelijk bedankt, heren!" zei hij nog, want tenslotte hadden zij dan toch maar de weg voor hem vrij gemaakt; en hierop glipte hij haastig naar binnen om zijn verzaakte nachtwakersplichten op zich te nemen.
Toen de spionnen even later weer enigszins tot zichzelf kwamen, bevonden zij zich van aangezicht tot aangezicht met Referendaris Vergeel, die, na zijn vorige ontmoeting met hen, tot het doen van overwerk had besloten. „Van kwaad tot erger!" sprak deze verklarend tot de politie-agent die hij intussen gevraagd had met hem mee te komen. „Eerst betrapte ik deze nozems op joelend stoeien met een rijksnachtbewakingsbeambte, en nu vinden we hen hier doende met ernstige rijksgebouwenbeschadigingspogingen. Een streng rijksjongeliedenverbeteringstehuis lijkt me voor hen aangewezen!

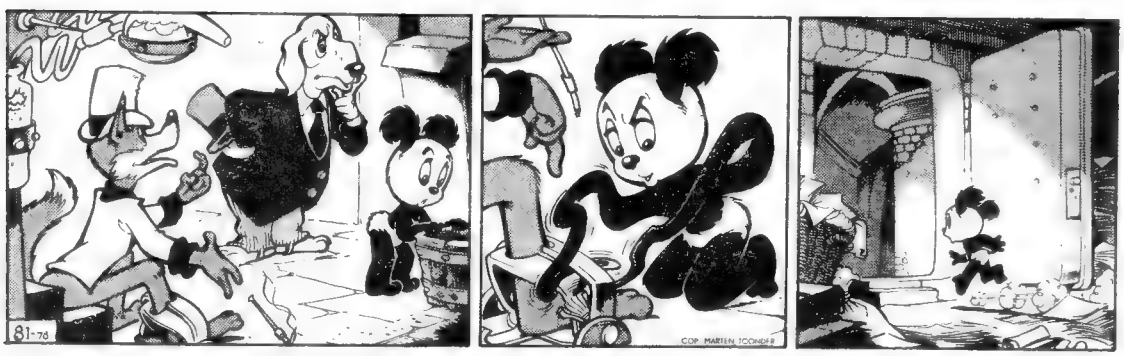

Terwijl er buiten allerlei opzienbarende zaken plaatsgrepen, was de toestand in het laboratorium nog betrekkelijk ongewijzigd, want Joris Goedbloed zat nog steeds vast en professor Kalker was in diep gepeins verzonken
„Hoogst merkwaardig", prevelde de geleerde. „Is mijn geheugen dan toch niet helemaal meer wat het placht te zijn? Ik dacht nu toch zeker te weten dat die figuur Pampa was, maar nu blijkt hij een zekere Blub te zijn. Hm. Inderdaad is Pampa frisser. Maar tóch ken ik deze Blub ergens van . . . een lenig iemand, heb ik opgemerkt . . ."
„Ja, natuurlijk!" kreet Joris op het horen van deze woorden. „Dat ik daar niet eerder aan heb gedacht! Een lenig iemand! Och, Blubke, vent — doe me een genoegen en maak deze klem even los; hij zit wat nauw, moet ge weten. Niet slechts schelvislever zal uw deel zijn, maar kaviaar en krabsalade!"
Blub, die bij dit alles in een verdrietige bui geraakt scheen te zijn kwam zonder veel geestdrift naar hem toe; maar toen hij eenmaal met de klemmen bezig ging, legde hij zijn gebruikelijke plooibaarheid weer aan de dag. Joris' bevrijding zou nu niet lang meer op zich laten wachten — maar dat wil nog niet zeggen dat hij in zijn toeleg slagen zal, want inmiddels is Panda, de nachtwaker, via de kelder weer in het gebouw doorgedrongen en heeft in de geheime geheimkamer de openstaande brandkast gevonden . . .

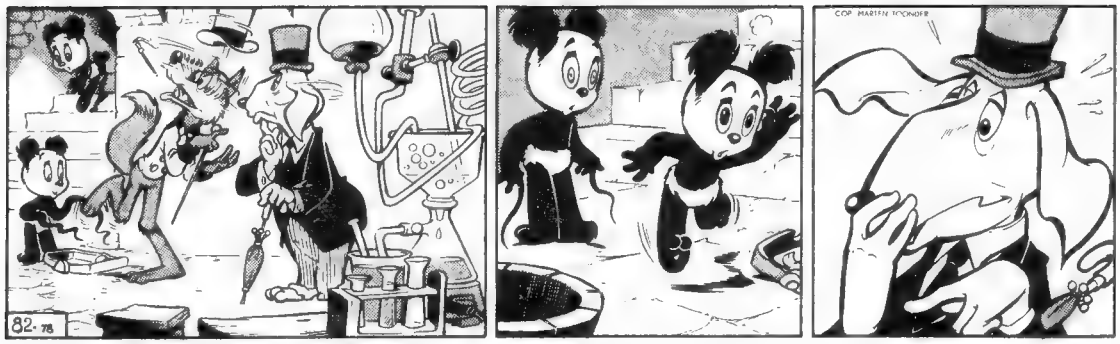

Blub wist met zijn volkomen willekeurige vingers tot in het binnenste van het klemmechaniek door te dringen, zodat het zich al spoedig opende en Joris Goedbloed zich weer vrij kon bewegen.
„En nu ter zake, hooggeleerde heer!" sprak hij op scherpe toon tot professor Kalker (die zich nog steeds zat af te vragen waar hij Blub van kende). „Tempora iacta est, zoals wij klassiek onderlegden zeggen wanneer de tijd dringt. Doe me een genoegen en leg me nu eens even precies uit wat uw zo uiterst geheime uitvinding behelst. Als in de personele belasting aangeslagen staatsburger heb ik er recht op hiervan te weten, en . . ."
Maar verder kwam hij niet, want bij de ingang van het laboratorium riep een heldere stem: „Niet doen, professor!" — en dat was Panda, die bij zijn binnenkomst onmiddellijk had begrepen wat er aan de hand was.
„Vertrouw hem niet!"
Joris zweeg, uit het veld geslagen; maar toen professor Kalker hem opmerkte, stiet de geleerde een kreet van schrik en verbazing uit.
„Kijk, kijk, hoe hoogst merkwaardig!" stotterde hij. „Ze zijn volkomen gelijk! Nu herinner ik me alles weer . . . Die Blub, dat is de uitvinding waar ik aan werkte. De Monster Amoebe . . . en die heeft zich nu gesplitst! Merkwaardig! Rampzalig tevens!"

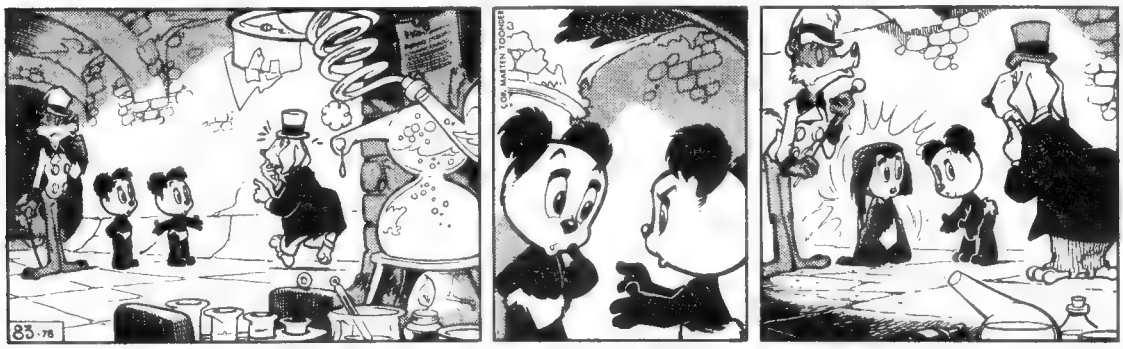

„Mijn Monster Amoebe!" riep professor Kalker uit — geheel in de war door de sterke gelijkenis tussen Panda en Blub. „De monster Amoebe die ik als staatsgeheim voor spionnagedoeleinden heb gekweekt! Ja, mijn geheugen werkt weer merkwaardig helder! Maar die had zich helemaal niet mogen splitsen!"
„Ik ben geen splitsing, professor", zei Panda verontwaardigd. „Ik ben Panda en hij is Blub, het rioolwezen. Hij lijkt alleen maar op me; dat heeft Joris Goedbloed hem geleerd, om hem in mijn plaats als nachtwaker in dit gebouw te kunnen brengen, maar in werkelijkheid ziet hij er heel anders uit. Kijkt U maar . . ." En tegen Blub zei hij: „Hé, Blub, laat deze meneer eens zien wie je eigenlijk bent — trek weer eens een ander gezicht!"
„Blub; blubblubblub blub", zei Blub, terwijl hij gehoorzaam zijn gelaatstrekken ontspande en daarmee een geheel ander voorkomen kreeg.
„Ziet u nu wel?" vroeg Panda voldaan.
„Juist. Hoogst merkwaardig", sprak de professor opgelucht. „Ik maakte me werkelijk zorgen! Het geheim van mijn geheime uitvinding is juist de volstrekte onsplitsbaarheid van de Spionage Amoebe, begrijp je, Pampa?"
Panda begreep het nog niet helemaal, maar voor Joris Goedbloed begon het te dagen; en het inzicht dat zich aan hem opdeed, scheen hem in het geheel niet te bevallen.
„Aimij" kon men hem horen prevelen.

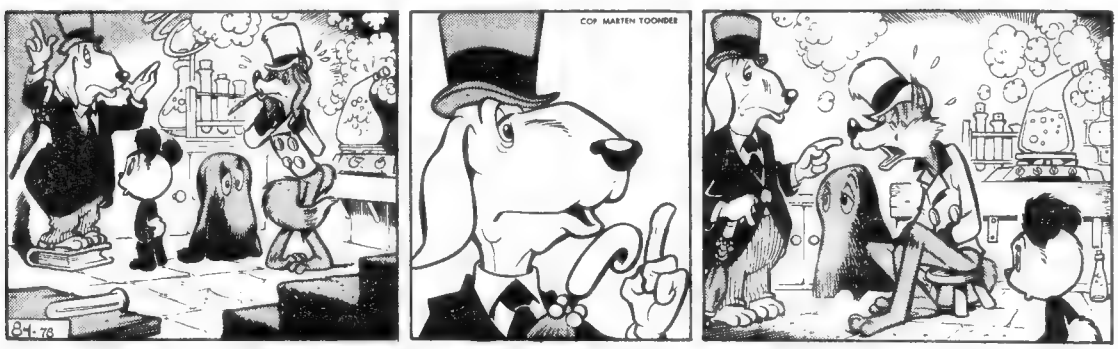

„Je moet weten, Pampa"; verklaarde professor Kalker „dat ik van de regering de geheime opdracht kreeg, een wezen uit te vinden dat bruikbaar was voor de internationale spionnage. Het moest allerlei vormen aan kunnen nemen en zich moeiteloos door kieren, sleutelgaten en gootsteenbuizen kunnen bewegen.
Mijn gedachten gingen onmiddellijk uit naar de eencellige diertjes, zoals de amoebe, maar deze hebben twee bezwaren; ten eerste hebben ze de hinderlijke gewoonte zich van tijd tot tijd in tweeën te splitsen, en ten tweede zijn ze microscopisch klein. Kun je me volgen, Padna?"
„Ja, professor", zei Panda, „maar ik heet geen Padna, ik heet Panda." „O, hm, juist, hoogst merkwaardig, Papma", hervatte de geleerde. „Welnu ik kwam op de gedachte een amoebe op te kweken in een bed van Prokalkerine, en inderdaad; de Prokalkerine belette het dier zich te splitsen, zodat het inplaats daarvan groeide en tenslotte de gewenste grootte bereikte. Nu restte mij nog, het wezen een bad in Plasmafix te geven om het een enigszins smakelijker aanzien te geven — en helaas heb ik het daarna met het badwater weggespoeld, het riool in, waar jij het blijkbaar later gevonden hebt. . ."
Hier werd de bejaarde uitvinder in de rede gevallen door een luid gejammer, uitgestoten door niemand minder dan Joris Goedbloed. „Wee mij, wacharme!" riep deze uit. „Zo heb ik mij dus al die zware offers en inspanningen getroost en ontberingen geleden om het geheimste geheim te bemachtigen, terwijl het al die tijd al in mijn bezit was!"

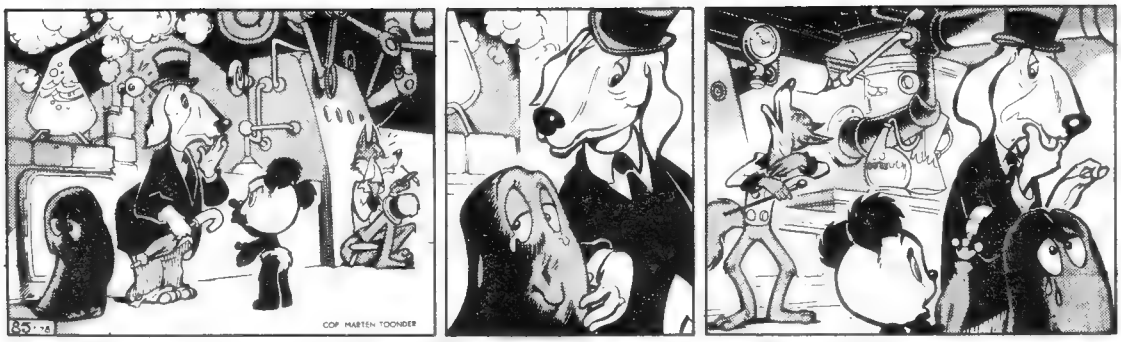

Terwijl Joris Goedbloed zich vol spijt en zelfverwijt de handen wrong, wendde Panda zich weer tot professor Kalker. Hij had namelijk helemaal geen medelijden met Joris, maar wél met iemand anders. „Ik vind dit helemaal geen aardige uitvinding, professor!" zei hij flink. „Om te beginnen vind ik dat spionnage helemaal niet te pas komt, en verder vraag ik me af of u wel eens aan die arme Blub hebt gedacht! Als Blub een amoebe is die het prettig vindt zich te splitsen, dan moet hij zich splitsen; maar u hebt in die vieze Prokalkerdinges gestopt, en daar zit hij nu! Dacht u nu echt dat hij gelukkig is?"

„Gelukkig? Hm — hoogst merkwaardig. Daar heb ik nooit aan gedacht", bekende de onderzoeker bedremmeld. „Zeg, Blub, ben je niet gelukkig?"

„Blub blubblub", antwoordde Blub klagend.

Maar op dat ogenblik riep Joris Goedbloed uit: „O, hoe onrechtvaardig is toch de wereld! O tempora, o sores, zeg ik met de klassieken! Hier wordt medelevend gevraagd naar het geluk van een modderwezen, maar **ik** ben degene die ongelukkig is na al mijn vergeefse streven — en wie heeft er enig meegevoel met **mij**?"

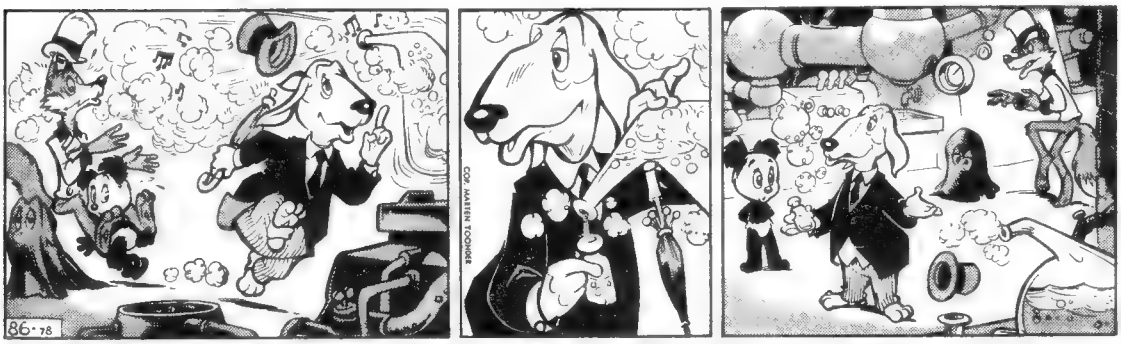

„Heel mijn kunnen", kreet Joris Goedbloed, „heel mijn innige toewijding gaf ik aan mijn staatsrechtelijk gerechtvaardigd streven om het geheimste geheim te verwerven, en al die tijd hád ik het al, en had ik de heren Slinkovitch en Binkovitch een mooie offerte kunnen doen . . ." Verder kwam hij niet, want op dat ogenblik begon er in het laboratorium een retort heftig over te koken. De enige die niet schrok was professor Kalker. „Ah! Ha! Hoogst merkwaardig!" riep deze verheugd, terwijl hij het retort van de vlam nam en bewerkingen met de inhoud begon te doen. „Juist ja. Nu herinner ik het me weer levendig! Ik was juist toen ik gestoord werd bezig met een alleraardigst experiment, namelijk de bereiding van Antikalkerine, begrijpt men? Een interessante vloeistof, die geprokalkerinoseerde amoeben in staat zou stellen zich weer te splitsen. Een opzienbarende vinding, nietwaar, Pampe?"

„Ja professor", zei Panda. „Maar ik heet geen Pampa, ik heet Panda."

Intussen echter sloop Joris Goedbloed sluw naar de arme Blub, die er nogal verwezen bij stond. „Nog is alles niet verloren", mompelde Joris. „Nog kan een enkele snelle ingreep mij het bezit van het geheimste geheim verzekeren. Nil desperandum nevesse est, leerden ons reeds de ouden als zij ons duidelijk wilden maken dat men in alle omstandigheden het hoofd koel moet houden . . ."

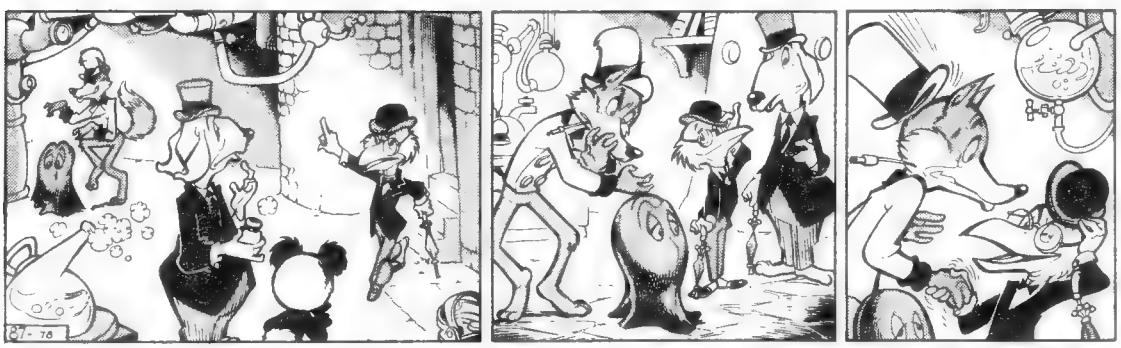

Terwijl Panda nog verontwaardigd was omdat hij Blub een nare uitvinding vond, en terwijl professor Kalker nog verheugd was over het tot stand komen van zijn Antikalkerine, en terwijl Joris Goedbloed met grote aandacht doende was de verdrietige Blub te besluipen, verscheen er (zeer terecht) nog iemand ten tonele — namelijk Referendaris Vergeel zélf.

„Hoogst afkeurenswaardig", sprak deze, toen hij het tafereel in ogenschouw nam. „Dit rijksoverheidsgeheimlaboratorium staat vol onbevoegden! Hier zal ik een scherp rapport van op moeten stellen!"

„O! Hé! Hoogst merkwaardig", antwoordde professor Kalker. „Een korte uitleg is op zijn plaats. Men moet weten, dat mijn uiterst geheime uitvinding een poosje zoek is geweest. Hoogst onaangenaam. Een technische moeilijkheid met het badwater. Maar gelukkig heeft die aardige meneer Bloedgoed hem nu terug gebracht . . ."

Referendaris Vergeel luisterde opmerkzaam toe — maar Joris Goedbloed niet; die was volkomen verdiept in de besluiping van Blub. „Ei, ei, wat zullen de heren Slinkovitch en Binkovitch opkijken als ik straks tóch met het geheimste geheim aankom!" dacht hij. „Als ze maar weten, dat ik geen chèques aanneem — ik eis contante betaling. . "

In deze aangename gedachtengang werd hij plotseling gestoord doordat de referendaris op hem toetrad en hem hartelijk de hand schudde. „Mooi werk, mijnheer Bloedgoed!" riep de verheugde functionaris. „Zonder uw hulp was het allergeheimste rijksoverheidsgeheim verloren gegaan!"

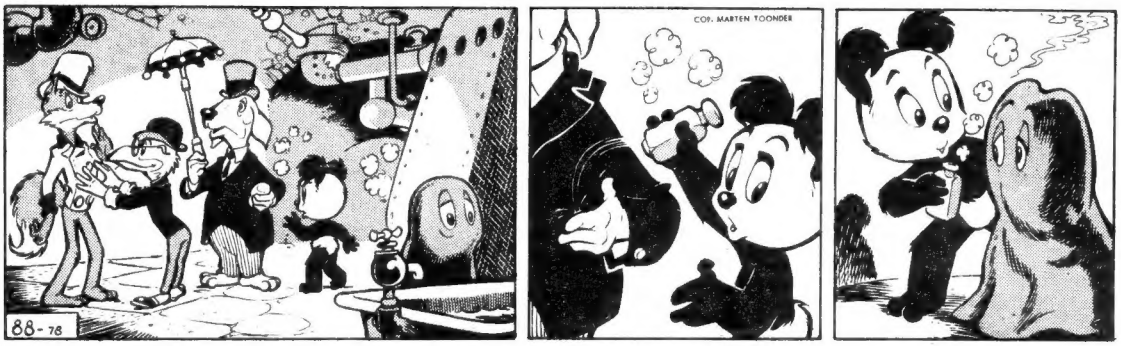

De heer Vergeel was er niet de referendaris naar om goede diensten onbeloond te laten. „Verlies van het geheimst geheim was rampzalig geweest", verklaarde hij. „Daar was rijksonderzoekcomité-samenstelling met rapportschrijfverplichting uit voortgekomen. U hebt het rijk een grote dienst bewezen, mijnheer Bloedgoed! Als rijksambtenaar met onderscheidingsuitreikingsbevoegdheid ken ik u hierbij toe de Orde van Oppassendheid met bijbehorende Halfedelmetalen Versierselen!" „O — eh . . . heel aardig", stotterde Joris Goedbloed, die door al deze drukte ernstig gestoord werd in zijn plan zich opnieuw meester te maken van Blub. „Werkelijk heel aardig; een leuke strik en ook een kundig toespraakje.
Maar u zult me ten goede houden dat ik mij liever bescheiden aan verder huldebetoon onttrek; en ook heb ik nog enige dringende bezigheden te verrichten . . ."
Daarmee bedoelde hij natuurlijk het pakken van Blub — maar het wordt ernstig de vraag of hij daar nog in slagen zal.
In alle gedrang had Panda namelijk opgemerkt, dat Professor Kalker nog steeds het flesje Antikalkerine in de hand had; en aangezien hij het nog steeds een nare streek vond om de aardige Blub uit zijn natuurlijk element te halen en niet eens toe te staan zich te splitsen, pakte hij de geleerde het flesje stilletjes af.
„Hier, Blub", fluisterde hij. „Jij weet wel wat je ermee doen moet."
moet."
„Blub, blubblub blùbblubblùb", zei Blub, wat in het Blubs zoveel betekent als: „O, dank je hartelijk."

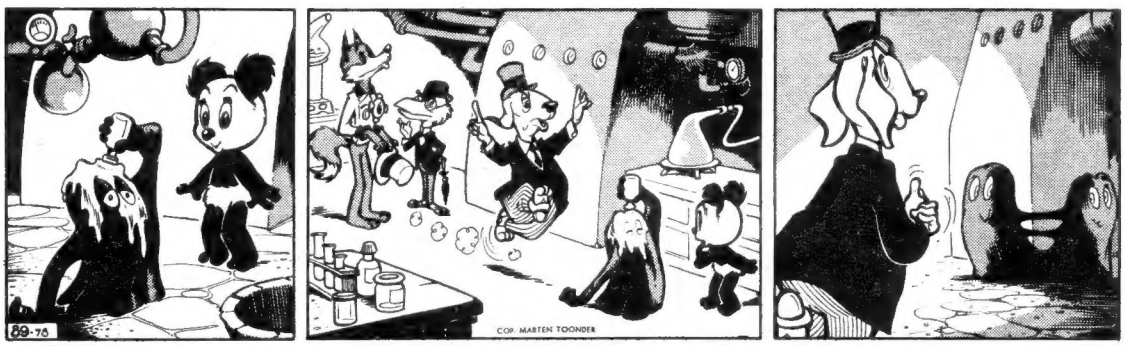

Het was duidelijk, dat het weerzien van het laboratorium, waarin hij was opgekweekt, Blub met een diepe weemoed had vervuld; hij verlangde nu een gewoon amoebetje te zijn dat zich vrolijk kon splitsen en geen namaak-Panda. Vandaar dat hij heel blij was met het flesje Antikalkerine dat Panda gaf en dat geacht werd hem terug te brengen tot zijn natuurlijke staat. „Blub!", riep hij; en daarna verzwolg hij de inhoud en blubte nog eens veel luider.
Deze geruchten trokken de aandacht van Professor Kalker en toen de geleerde zag wat er gaande was, snelde hij gealarmeerd toe. „Hoogst merkwaardig!", riep hij uit. „Hoe komt hij aan mijn Antikalkerine? Ik weet niet precies meer waar ik het gelaten had . . . Maar dit is hoogst ernstig! Als het middel werkzaam is, zal al mijn werk van maanden nu teloor gaan!"
Welnu; professor Kalker was een bekwaam geleerde en het door hem ontwikkelde Antikalkerine bleek al spoedig aan de verwachtingen te beantwoorden. Onder de verschrikte blikken der omstanders — met uitzondering van Panda, die heel tevreden was over de gang van zaken — begon zich in Blub een verandering te voltrekken, waar hij beslist niet knapper van werd, maar zich blijkbaar wél behaaglijk bij voelde.

Nog maar nauwelijks had Blub de Antikalkerine verzwolgen, of er trad een gedaanteverwisseling in, die afschuwelijk geweest zou zijn om aan te zien, als hij er zelf niet zo duidelijk overgelukkig mee was geweest.
„Ziet u nu wel?!", riep Panda verheugd. „Hij heeft zich misschien al die tijd akelig gevoeld!
„Ja maar . . . Hoogst merkwaardig; nu voel IK me akelig", klaagde Professor Kalker. „Al mijn werk . . ."
„Gij zult u nog akeliger gevoelen, hoogedelgeleerde heer, als ge geen maatregelen treft om dit monsterlijk gebeuren te beëindigen!", beet nu Joris Goedbloed hem toe. „Als Ridder in de Orde van Oppassendheid kan ik niet gedogen, dat het geheimste geheimgeheim hier in factoren wordt ontbonden. Doe uw plicht! Grijp onmiddellijk in! Anders treffen ik en mijn vriend de referendaris maatregelen!"
(Dit laatste stond niet vast; de referendaris was neergezegen, overweldigd door deze onordelijke en onambtelijke gang van zaken en zich afvragend hoe dit alles in een rapport verwerkt kon worden).
En al bij al: het was te laat. Het aantal Blubs nam door voortgaande splitsing steeds toe, zelfs nog terwijl Professor Kalker in vertwijfelde haast zocht naar de flès met Prokalkerine, die dit proces zou kunnen stoppen.

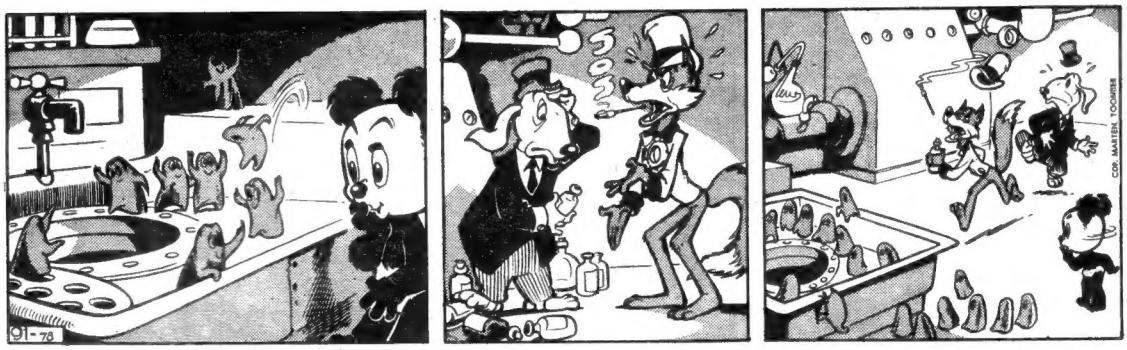

Blub was twee blubs geworden; de twee waren er vier geworden en de vier acht, en ze schenen daar allemaal zeer gelukkig mee te zijn, evenals Panda, die de voor een nare uitvinding gebruikte wezentjes alle goeds toewenste.
Niet echter Professor Kalker. De geleerde had eindelijk tussen zijn voorraad flessen één gevonden die hem geschikt voorkwam en probeerde nu gehaast het etiket te ontcijferen.
„Vervelend nu toch", klaagde hij tot zichzelf. „Nu blijk ik mijn leesbril vergeten te hebben! Zou mijn geheugen dan tóch niet helemaal betrouwbaar zijn? Hoogst merkwaardig! Ik kan werkelijk niet helder zien of dit nu al of niet mijn fles met Prokalkerine is . . ."
„Genoeg getalmd!", riep Joris Goedbloed nu. „Het geheimst geheim versplintert voor uw ogen en gij hangt daar maar de onnozele hals uit, vol zanik over uw geheugen en uw ogen! Geef op die fles, gij teutelende treuzelaar, voordat het te laat is!"
Met die ruwe woorden rukte hij de uitvinder de fles uit de hand en stortte zich op de gootsteen, waar inmiddels een ware oploop van Blubjes was ontstaan. Het is de vraag of hij nog op tijd zal komen . . .

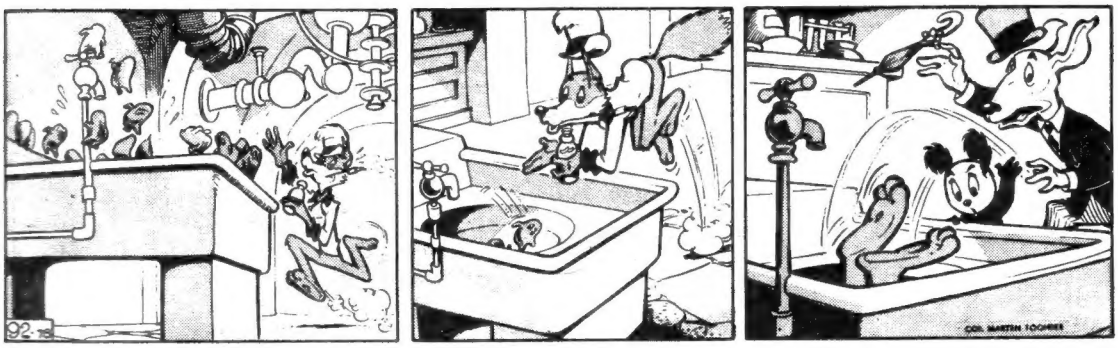

De vele Blubjes, die vrolijk doorgingen met splitsen, waren nu ontelbaar geworden; en blijkbaar hadden ze nu ook genoeg van deze vreugdeloze omgeving waarin ze eens één grote Blub waren geweest, want ze begonnen nu opgewekt in de grote gootsteen te springen waardoor zij, zoals wij weten, in het riool zouden belanden.
„Laat af! Sta of ik schiet!", riep Joris Goedbloed. „Hebt ge dan in het geheel geen medegevoel? Bedenkt ge dan geen ogenblik welk verdriet ge me aandoet door u niet als geheimst geheim aan mij toe te vertrouwen? En wat moet ik nu strakjes tot de heren Slinkovitch en Binkovitch zeggen? Vind ge dat soms aardig, dat ik daar met de mond vol tanden en kiezen zal staan?"
De wezentjes luisterden niet; en toen hij de laatste hunner in de afvoerbuis zag verdwijnen, nam de vertwijfelde Joris een wanhoopssprong . . .
„Hoogst merkwaardig!" sprak de geleerde Kalker terecht, terwijl hij zich over de afvoerbuis boog waarin men nog net Joris' voetzolen kon zien verdwijnen.
Uit de buis steeg een dof gegorgel op, dat een goed verstaander had kunnen herkennen als: „Per astra ad aspera, zoals wij Latinisten opmerken wanneer wij enige tegenslag ervaren . . ."

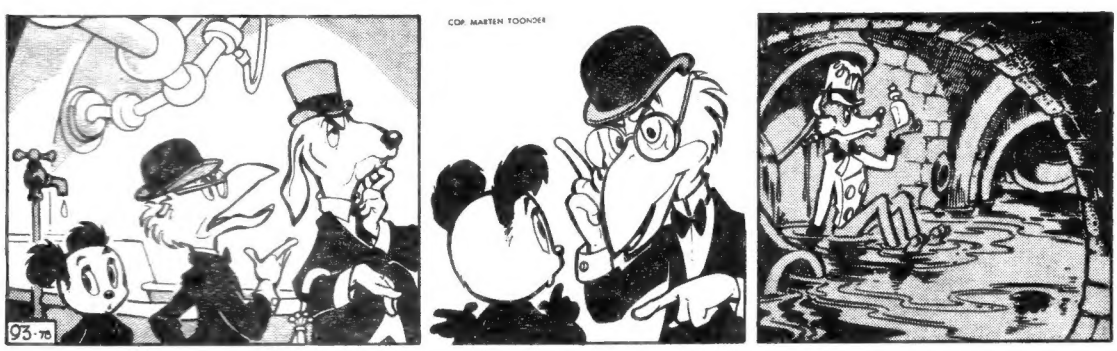

Na de sensationele verdwijning van eerst Blub en daarna Joris Goedbloed, heerste er in het laboratorium enige tijd een verbijsterende stilte, die tenslotte verbroken werd door Referendaris Vergeel.
„Welnu, Professor Kalker", zo vroeg hij op hoge toon, „nu zojuist het allergeheimste Nationale Geheim ten tweede male door de rijksgootsteen is gespoeld, wat staat ons nu te doen? Hoe zullen we nu de betreffende rijksbegrotingspost verantwoorden?"
„Ja — ja, hoogst merkwaardig!", prevelde de geleerde. „Ik had daarnet een aardige ingeving op dit gebied en die ben ik nu weer vergeten. Als ik eens even rustig nadenk . . . ."
Maar intussen had Panda er genoeg van. Nu Blub (of eigenlijk de hele familie Blub) weer was teruggekeerd naar waar hij thuishoorde, wilde hij niet langer in het Ministerie blijven, want het nachtwakersvak trok hem verder niet aan.
„Neem me niet kwalijk, mijnheer de referendaris . . .", begon hij dus; maar de referendaris liet hem niet uitspreken.
„Ik ben hoogst ontevreden over u!", sprak hij. „Eerstens hebt ge u volstrekt nachtbewakingsonbekwaam getoond en tweedens valt ge nu twee hoge rijksambtenaren in de rede tijdens een rijksdienstoverleg!"
Maar voordat wij vervolgen, willen we zien hoe het Joris vergaan is na zijn vertrek door de afvoerbuis. Welnu, hij belandde in het riool, zoals te verwachten was, waar hij, enigszins misselijk van de geur, het opschrift van Professor Kalkers fles ontcijferde. Het was niet de Prokalkerine, waarop hij gehoopt had, maar Hoepex, Probaat Middel Tegen Oprispingen en Onpasselijkheid.

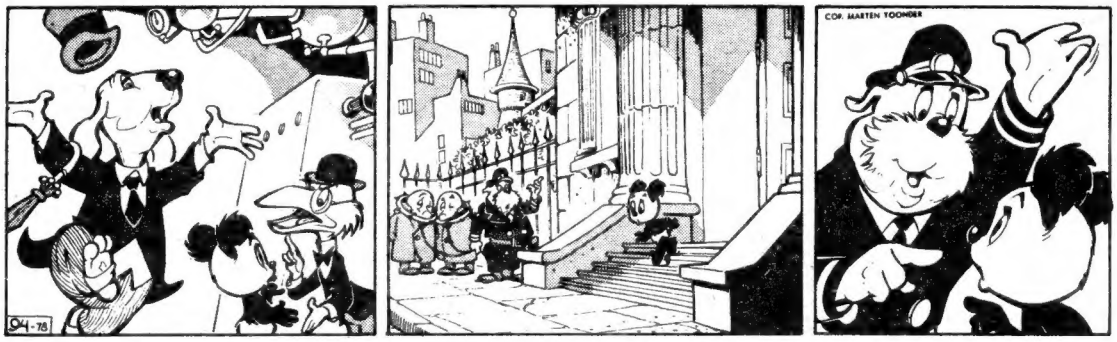

Professor Kalkers diep peinzen wierp vrucht af: de geleerde slaakte plotseling een vrolijke kreet en riep: „Ah! Hoogst merkwaardig! Ik weet hoe we die begrotingspost kunnen verantwoorden! Ik bezit nog de formule van de door mij uitgevonden Antikalkerine en die kunnen we gaan verkopen als een voortreffelijk wasmiddel. Dan halen we alle kosten er weer uit!"
Waarschijnlijk zou referendaris Vergeel te zijner hoogst ingenomen worden met deze oplossing, maar op het ogenblik had de hoge functionaris iets anders aan het hoofd.
„Ik zie mij genoodzaakt u ambtshalve mede te delen", sprak hij tot Panda, „dat u met ingang van heden wegens plichtsverzuim en insubordinatie eervol ontslagen bent, zonder behoud van pensioen! U kunt gaan."
Dat deed Panda dan maar. Hij wilde eigenlijk niets anders, maar vond toch dat het allemaal een beetje sneu voor hem verlopen was. Maar het verhaal was nog niet uit! Bij de uitgang van het Ministerie trof hij namelijk zijn vroegere achtervolgers aan, de geheimagenten Slinkovitch en Binkovitch, die daar door Brigadier-agent Hakma ferm in bedwang werden gehouden.
„Neemt u me niet kwalijk", zei de brigadier, „maar als u met het ministerie te maken hebt, weet u misschien wie deze twee heren zijn, die ik op last van de referendaris gearresteerd hebt?"
„O jawel", zei Panda. „Ze heten Slinkovitch en Binkovitch!"
„Maar dát is in orde!", riep de brigadier. „Dat zijn gevaarlijke spionnen, die al lang gezocht worden! Hebt u hen misschien met hun hoofden in die tralies laten lopen? Dan krijgt u de beloning die op hun aanhouding is gesteld!"

„Pechsofsk", gromde Slinkovitch en Binkovitch beaamde: „Kvinrookniksans", maar zo was het nu eenmaal; voor de twee geheimagenten was het spel uit en ze moesten machteloos toezien hoe de bijzonder tevreden agent Hakma Panda een groot bedrag uitbetaalde als beloning voor het vangen van de beruchte spionnen.
Nu, Panda was in zijn nopjes, dat begrijpt men; en zo vindt dan ook dit verhaal weer een gelukkig einde — doch niet dan nadat wij nog een blik slaan op Joris Goedbloed, wiens ondeugd wel erg zwaar gestraft is. Na een moeilijke tocht door de riolen zag deze eindelijk licht schemeren . . . en even later kroop hij door het gat in het schotje zijn eigen ondergrondse schuilplaats weer in.

„Och, och", mompelde hij. „Wat moet er nu verder van mij worden? Mijn goede goed zit onder de modder en al mijn moeite is vergeefs geweest . . . of wacht, of toch niet geheel vergeefs? Neen! Iéts heb ik me toch verworven . . ." en terwijl een straal van hoop zijn gelaat verlichtte, spoedde hij zich naar de uitgang die naar de straat leidde. „Hier heb ik immers het ordeteken van de Orde van Oppassendheid met de halfedelmetalen versierselen! Het zou me zeer verbazen als de uitdrager daar niet een tientje voor gaf — en hoe vaak is niet gebleken dat een enkel tientje de basis kan leggen voor een nieuw en rijker leven?"

bijvoegsel stripschrift nummer 15,1970